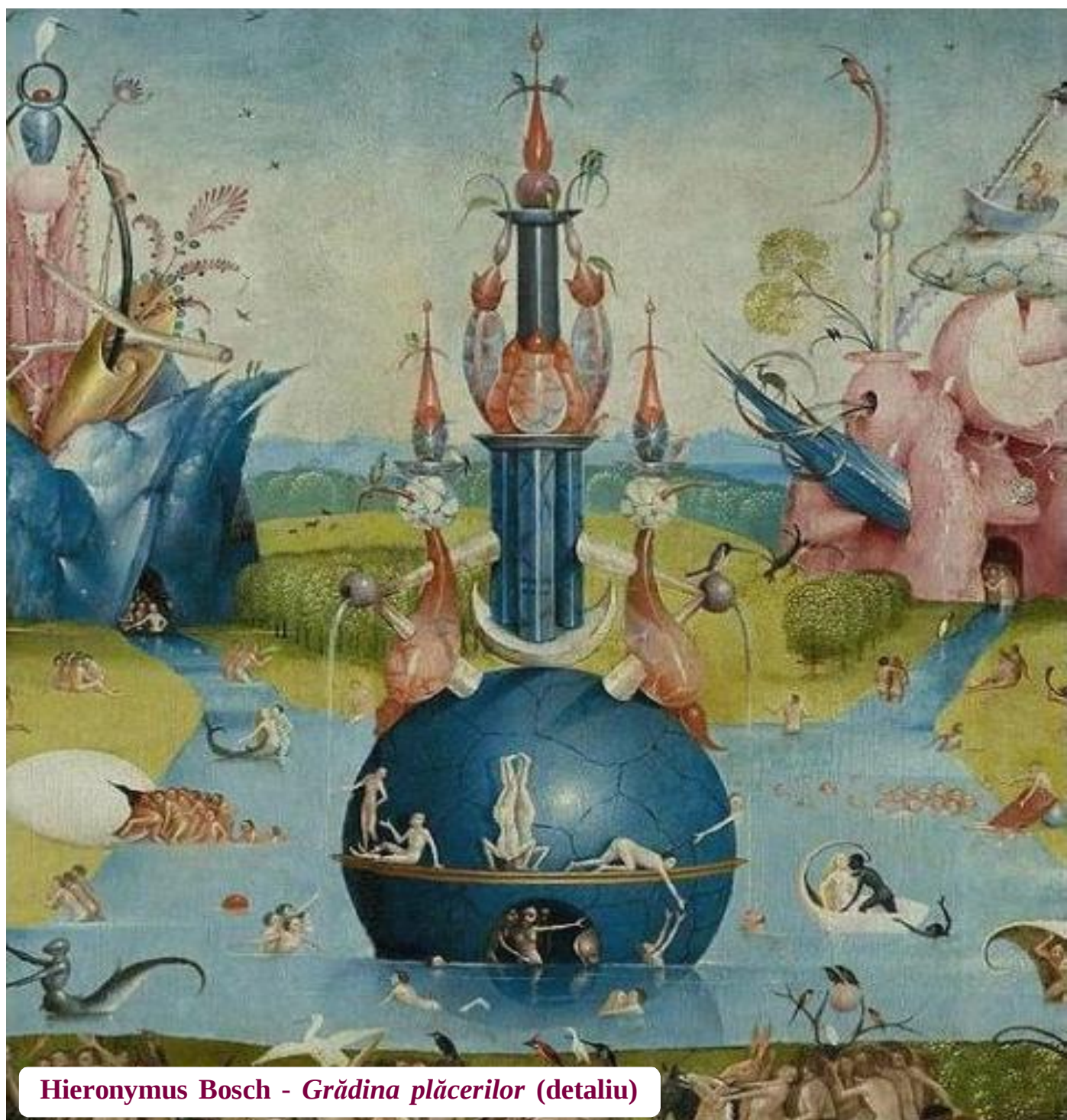

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații diamantine

Anul III, Nr. 6 (22)
Iunie 2012

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Hieronymus Bosch - *Grădina plăcerilor* (detaliu)

Sumar

George Popa, Criza identităților culturale ..pp.3-6	
Doina Drăguț, Versuri	p.7
Janet Nică, O pinie, două pinii	p.8
Iulian Chivu, Ordine metafizică și efectivitate ecstatică	pp.9-11
Nicolae Dragoș, Poeme	p.12
Vasile Diacon, George Popa - homo universalis	p.13
Geotge Filip, Era poezilor	p.14
Octavian Mihalcea, Extaz și meditație	p.15
Mihai Merticaru, Versuri	p.16
Florentin Smarandache, Lacul Navajo și Orașul argintului	pp.17-19
Marian Barbu, Stilistică pe cont propriu (10 marginalii critice)	pp.20-22
Vasile Popovici, Versuri	p.23
Adrian Botez, Ritualul călușarilor	pp.24,25
Petre Gigea-Gorun, Poeme	p.26
Florin Măceșanu, Pictura Renașterii în Țările de Jos	p.27
Ecaterina Negara, Poeme	p.28
Emil Bucureșteanu, A venit vara	p.28
Izet Shala, Versuri	p.29
George Petrovai, Gregarismul românesc (a fi și-a nu gândi)	pp.30-32
Diana Iacob, Versuri	p.32
Boris Marian, Borismarianisme	p.33
Constantin E. Ungureanu, Mihai Eminescu și I.L. Caragiale	pp.34-36
Dan Lupescu, Paul Aretzu - vârful de lance al poeziei de azi	pp.37-41
Viorel Roman, Undeva la Palilula	p.42
Adalbert Gyuri, Bunicul și caii	p.42
Ionuț Caragea, Gânduri la masa tăcerii	p.43
Andreea Ion, Versuri	p.44
Octavian Lupu, Chipul eternității din Insula Cetății proiectat asupra Catedralei Notre Dame din Paris	pp. 45,46
Viorel Vicolleanu, Peștele din oglindă	pp.47-49
Alexandru Oblu, Bestializarea globală	pp.50-54
Maria Ileana Belean, Versuri	p.54
Ion Turnea, Flori de cais	pp.55,56
Iulian Bostan, Constelații epigramatice	p.57
Nicolae Nicolae, Constelații epigramatice	p.58
Mihai Batog-Bujeniță, Ispita arderii înălțătoare	pp.59-60

Ilustrația revistei: *Pictura Renașterii în Țările de Jos*

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatiidiamantane@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Partener
Media

Radio
Club
XXL

Romania
Elena Toma

George POPA

Criza identităților culturale

Știm de nu trăim o lume ce pe nesimțite cade (Eminescu)

I

Valorile culturii europene s-au format plecând de la cultura antică elenă, la care s-a adăugat creștinismul. Este o sinteză a celor două spiritualități, modelată la rândul ei de matricea formativă ancestrală a fiecărui popor. Transplantul creștinismului pe spiritualitatea greacă a fost înlesnit datorită filozofiei platoniciene, care formulase ideea existenței unei lumi de dincolo eterne a arhetipurilor (prefigurând viitoarea „împărăție a cerurilor”), de unde sufletul nostru a căzut, „întemnițat în trup ca stridia în scoica sa”, viața pământească nefiind decât o „ucenicie a morții”. Pascal releva acest fapt: „Platon a dispus de creștinism”. Creatorul fenomenologiei, Edmund Husserl, afirma: „Europa spirituală își are locul de naștere bine determinat, nașterea greacă antică”.

Schematic, valorile spirituale care constelează esența spiritualității grecești sunt următoarele:

- rațiunea - instrument de cunoaștere și evaluare axiologică a vieții, a lumii;
- filozofia - „iubire de înțelepciune”, mod de viață, în sens de *uimire* în fața existenței;
- adevărul - *aletheia* care înseamnă „ne-uitare” că suntem emanație cerească, omul este o rudă a zeilor, minunea supremă a lumii, așa cum afirma Antigona;
- idealizarea vieții și a lumii - în contrast cu modul realist modern;
- secțiunea de aur sau proporțiile divine - principiul perfecțiunii formelor, condiție a eternității lor;
- „poezia este mai adevărată și mai elevată decât istoria”, postulat aristotelic; este mai adevărată poezia, pentru că nu ne este impusă ca istoria, care vine de dincolo de noi și ne antrenează în vârtejul ei, în timp ce poezia este creația noastră, este lăcașul, casa ființei omului; drept care, Protagoras afirma că pentru om, cea mai importantă parte a educației este cultivarea poeziei;
- *kalokagathia* simbolul fundamental al

culturii vechilor greci; el reunește cele două idealități - *kalon* - frumosul și *agathon* - binele, în sens de noblețe etică și spirituală. Ne vom opri la două din aceste constante.

Gândirea rațională a fost inițiată de „înțelepții” presocratici în sec. VII și VI î.Hr. și, cu aceasta, umanismul antic ce va fi transmis ulterior țărilor europene. Facultate a adevărului, rațiunea evaluează totul la măsura umană, pentru că omul este măsura tuturor lucrurilor (Protagoras), încât și zeii, care se află și ei pe pământ, în Olimp, împrumută forma materială și viciile omului, doar că sunt nemuritori. „Religia greacă este străină de orice formă de revelație; nu a cunoscut nici profeți, nici mesia” (Jean-Paul Vernant).

În simbolul sintetic al culturii antice, *kalokagathia*, frumosul privește perfecțiunea, armonia formelor materiale (conform „secțiunii de aur”, „proporțiilor divine”), iar *binele* reprezintă noblețea, elevația spiritului. Amintim că vechii greci sunt cei care au imaginat diversele discipline filozofice, precum și genurile literare, preluate apoi de către Europa.

În simbioza care urma să creeze constantele spiritualității europene ulterioare, la vechea cultură a Eladei religia creștină adăuga drept element umanistic fundamentul, iubirea care unește pe toți oamenii sub un singur Dumnezeu, acesta înlocuind multitudinea zeilor antropomorfi olimpieni, dar totodată și pe Iahve, dumnezeul particular al iudeilor, care se socoteau astfel popor ales între celelalte neamuri. Ideea Unului, a unității divine universale venea încă de la egipteanul Akhnaton și iranianul Zarathustra. Astfel, după Socrate, cel care înfăptuise prima revoluție spirituală, instituind rațiunea ca facultate supremă a omului, Iisus prin proclamarea primatului iubirii, înfăptuiește a doua mare revoluție.

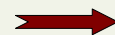
Mysterium tremendi, adică devoțiunea unită cu povara miticului păcat original, de origine iudaică, prin care omul, ispitit de dia-

vol, face ca răul să pătrundă în lumea creată, înlocuindu-se astfel starea paradisiacă pre-adamică - a constituit o energie fertilă determinând, pe de o parte, o comutare spirituală a fiecărui om privind sentimentul sacralității, iar pe de altă parte, impulsionând întreaga cultură europeană, atât în domeniul literaturii și al artelor precum și a gândirii filozofice.

A urmat un mileniu de confuzie religioasă, cu paroxisme dogmatice și mistice, factori care au estompat în bună parte componenta umanistică elenă. În Evul Mediu apar însă și viziuni cu deschidere metafizică ultimă; în acest sens - amintim, *Tratatul despre sublim* al lui Cassius Longinus, puternic ancorat în antichitatea greacă, pe care o proiectează în sublim; pe de altă parte Eckhart, cel mai de seamă mistic german al vremii, imaginează o depășire a teologiei creștine privind libertatea absolută; el suie raportul om-Dumnezeu până la confundare și chiar - extrem - afirmând „nașterea eternă a lui Dumnezeu Tatăl din sufletele cele mai pure”.

În Renaștere, cultura antică se impune cu mare forță, este reabilitată raționalitatea, consecința fiind resituarea centrală a omului în univers. Astfel, alături de ideea de *umanism*, formulată ca noțiune prima oară de Petrarca, termen sub poetul care includea eliberarea *ego*-ului natural, a gândirii sale de dogmatismul religios sub semnul cultivării spiritualității antice greco-latine, apare *individualismul*: omul nu mai face una cu natura, devenită *alter ego*, o stăpânește și o va exploata în folosul său, unele consecințe fiind dezastruoase. Egocentrismul european se va manifesta, între altele, prin colonizarea rapace și comportarea inumană față de băștinașii din colonii, până la decimarea unor popoare.

Pe de altă parte, revigorarea umanismului grec a anihilat în bună parte crimele torquemadice în numele lui Iisus. În spiritele de elită a persistat însă aspirația către raționalitate și idealitate, îmbinând *kalokagathia* cu ele-

mente din spiritualitatea creștină. În fiecare țară a apărut, pe tărâmul creației culturale, un model de asemenea idealitate, unui creatori devenind definitorii pentru structura spirituală a acelui popor, pseudonimul lor de aur.

Așa a fost în Italia Dante, care, în numele iubirii ideale, dar și a despărțirii răului de bine, face repartiții de personaje damnate sau binecuvântate, aruncând în iad tot ce nu e creștinism. și află apoteoza idealului în iubirea, personalizată uman, în eternul feminin, ideal împrumutat finalmente întregului univers: „*L'amor qui move il sole e l'altre stelle*”. Este locul să menționăm aici un fapt semnificativ pentru preluările din cultura greacă de către dogma creștină, și anume, prezența purgatorului catolic, evocat de Dante în *Divina Comedia*. Ideea acestei punți intermediare dintre paradis și infern este discutată destul de amplu de Socrate în dialogul platonician *Gorgias*.

Explozia de genii din Renașterea, mai ales italiană, readuc pe prim plan spiritualitatea antică, începând cu filozofi ca Giordano Bruno, cel mai reprezentativ (pe care Eminescu îl luase drept model în intenția de „a modifica Lucașul și a-i înălța cu mult sfârșitul”), Marsilio Ficino, care înființează Academia platoniană de la Florența, Pico della Mirandola, care cere omului să ajungă de la existență la esență. Artiștii plastici transpun pe pânză sau în piatră, atât subiecte din mitologia creștină, cât și din cea greco-latină. Michelangelo și Rafael îndeosebi, îmbină în personajele lor frumusețea fizică, materială cu frumusețea spirituală, cu noblețea intelectuală, replică picturală a *kalokagathiei*. Alături de compozițiile religioase, muzica de operă abundă în subiecte din antichitate.

William Shakespeare desfășoară cea mai vastă epopee tragică a temei religioase de întotdeauna, dar având accent deosebit în creștinism, și anume, confruntarea dintre bine și rău - rezolvată în final prin magia încetare a acestei lupte în *Furtuna*, unde apare înseninarea și iertarea care conștientizează, în inima Mirandei („oglină mirată”), cât de frumoasă este lumea și ce minunați oamenii ei. Și totuși, referindu-se la viața personală, autorul *Sonetelor* conchide: „*The man are bad and in their badness reign*”. Fără viziunea universală a autorului lui *Hamlet*, cultura engleză ar fi rămas în bună parte la nivelul senzorial și pragmatic al filozofiei tripticului Locke-Berkeley-Hume.

În Spania, Miguel de Cervantes simbolizează în *Don Quijote* aspirația spiritului către idealitate, o luptă fără izbândă și devenită ridicolă, - pentru ca El Greco să afle exorcizarea în năzuința halucinantă a omului creștin către divinitate, trupurile transfor-

mându-se în flăcări aspirând extatic către evadarea în lumea de dincolo.

În Germania, capodopera lui Goethe, *Faust* - ultima mare sinteză modernă dintre mitologia greacă și cea creștină, întruchipează, pe de o parte, erotismul („*Das Ewig-Weibliche/ Zieht uns hinan*” - sună ultimele versuri ale piesei) și laxitatea etică a personajului mergând până la suprimarea de vieți - iar pe de altă parte, ideea de idealitate ca faptă în folosul comunității. Faust este continuarea logică a individualismului apărut în Renaștere. Prin lauda activității umane dedicată materiei și permisivitatea morală, omul „faustic” prefigurează decăderea lumii moderne.

Dar, totodată, în Germania are loc replica în dublă apoteotică: pe de o parte, acmeul filozofiei moderne prin Kant, urmat de Fichte, Schelling, Hegel, spiritualitatea fiind considerată supremul ideal, iar Schopenhauer postulează că eliberarea omului de voința oarbă a lumii materiale este împlinită de muzică. Astfel, pe de altă parte, muzica este cea de a doua excelență germană, reprezentată de linia Bach-Mozart-Beethoven, urmată de Schubert-Schumann-Brahms, și încheiată de Wagner și Richard Strauss. Prin filozofie și muzică, Germania se află la polul cel mai înalt al idealului european de spiritualitate. Amintim că Friedrich Schiller considera „kalokagathia” simbolul activ în funcție de care trebuie să se efectueze educația la toate nivelele de învățământ. Și este deosebit de semnificativ faptul că planul cel mai sublim al spiritualității în creația poetică germană, dar și europeană, este atins de Friedrich Hölderlin; or, idealul autorului lui *Hyperion*

Jan van Eyck - St Christopher

a fost filtrat prin cultura antice Grecii.

Decisivă în concertul culturii europene a fost creativitatea Olandei. Dacă Rembrandt instituie, în viziune creștină, clarobscurul pentru a arunca răul în umbră, Vermeer ignoră umbra și suie la idealitatea luminii pure întruchipată simbolic de perlă, iar mai târziu, prin Vah Gogh, la lumina absolută, umbrele fiind alungate de pe tablou. Și parcă totul filtrat prin cleștarele filozofiei lui Spinoza, de o claritate absolută, instituind dincolo de zeii olimpici și de raiul creștin, panteismul naturii - *Deus sive Natura* - și iubirea intelectuală a lui Dumnezeu - *amor intellectualis Dei* - conferind astfel demnitate divină naturii, omului și tuturor lucrurilor.

Alături de sublimitatea catedralelor gotice, *cartezianismul* - însemnând claritatea ideilor și a exprimării, constituie caracteristica spiritului francez. Epoca de aur a culturii galice - dramaturgia în primul rând, reia modelul grecesc, cu subiecte din mitologia antică. Ca în toate țările, arta Renașterii franceze abordează subiecte din aceeași sursă. Și ulterior literatura și arta franceză abundă în subiecte preluate din legende greco-latine. De exemplu, *Le voyage à Cythère* constituie capodopera lui Watteau, precum și unul din poemele celebre ale lui Baudelaire; Pythia, Tânăra Parcă, Narcis, Zenon constelează poezia lui Paul Valéry. Teatrul francez încearcă să reia în interpretare modernă subiecte ca Antigona (Anouilh), Electra, războiul din Troia (Giraudoux), ș.a. Amintim că în gândirea filozofică, Henri Bergson păstrează stilistic limpiditatea carteziană, dar neagă primatul rațiunii în materie de cunoaștere, acordând acest rol intuiției, un fel de premisă a iraționalității ce avea să apară prin teatrul absurd și în unele curente filozofice, care exersează în gol o gimnastică a paradoxurilor și a negărilor.

În concertul culturii europene, o voce aparte este constituită de spiritualitatea rusă. Dacă în Occidentul catolic fervoarea religioasă creștină apare mai temperată prin tendința la extroverție, la gestual și fast - în Rusia ortodoxă a dominat introverția, hiperpirexia dramatică a credinței, mergând de la intensul sentiment al milei până la autotortură sufletească - exemplu extrem universul personajelor lui Dostoievski.

De remarcat faptul că în cultura europeană, recursul la simbolica mitologiei antice nu a încetat niciodată. Amintim în acest sens *Sonetele către Orfeu* ale lui Rainer Maria Rilke, drama muzicală *Oedip*, a lui George Enescu, tragedia lui Eugen O'Neil *Din jale se întrupează Electra*.

În rezumat, așa cum afirmam mai sus, se observă cum identitatea culturală a Europei,

particularizată pe diversele popoare, s-a constituit pe vectorii dinamici originari - gândirea rațională și mitică elenă îmbinată cu mitica religioasă creștină, pe care le întâlnim împăcate în poezia lui Eminescu - *Venere și Madonă*.

II

Pentru a da contur mai precis culturii europene, ne vom referi foarte succint la alte două spiritualități: egipteană și indiană. Dacă pentru vechii greci, *frumosul* și armonia la măsură umană au constituit albia modelatoare a viziunii și împlinirilor optime în diversele domenii, vechiul Egipt a cultivat *sublimul*. În acest spirit au fost create piramidele, templele și statuile faraonilor, totul la măsuri colosale.

Este semnificativă deosebirea dintre concepția privind raportul omului cu divinitatea. Egipteanul se considera consubstanțial cu zeii, pe când la greci, zeii erau cei care au împrumutat formele umane, doar că erau nemuritori. Pe de altă parte, divini se considerau înțelepții, încă o dovadă a centrării axiologice a omului de către vechii elini în inima universului.

Pentru locuitorii Eladei, adevărata viață se află pe pământ, pe când pentru egiptean viața terestră era doar o pregătire pentru viața de dincolo. Năzuința supremă de după moarte a egipteanului nu era un eden al unei fericiri angelice, ca în creștinism, ci aflarea „tainei care se ascunde înapoia tuturor tainelor”, o altă expresie a sublimității gândirii metafizice a locuitorilor din valea Nilului. În acest scop, egipteanul trebuia să fie „curat”, în sensul de a fi cultivat în viață marile valori: adevărul, binele, frumosul, dreptatea, simțirea, măiestria, plenitudinea vieții. Dacă valoarea morală a omului este pusă de europeanul creștin sub semnul păcatului originar, egipteanul nu numai că se considera consubstanțial cu zeii, dar și participant la crearea lor și stăpân pe ritmurile milenare ale pământului prin străbaterea a numeroase nașteri.

Cât privește spiritualitatea indiană, caracterul său fundamental este identitatea dintre om și Dumnezeu; *Atman=Brahman*, adică viața umană, ființa izolată este egală ca esență și se identifică prin aceasta cu întreaga fire, cu viața cosmică, iubirea - *kama* - fiind principiul unificator. Această formulă este explicată în Upanișade astfel: *Advaitam = Anantam* - unitatea este nemărginită, iar *Advaitam = Anandam*, - unitatea este iubire. Astfel, gândirea indiană a inclus lumea, divinitatea și ființa umană într-un singur adevăr, a pus accent pe armonia universală, numai așa omul putând comunica atât cu lumea, cât și cu zeii. Un lucru deosebit de important: pentru indian fiecare moment al vieții sale și

fiecare din actele sale sunt sacre, se înscriu în orânduirea eternă a universului. Ca atare, o deosebire fundamentală între indieni și europeni constă în faptul că primii cultivă verbul *a fi*, sunt preocupați de calitatea ființării, de spiritualizare, pe când ultimii sunt obsedați de *a avea* - cantitatea avuției, consumismul material.

III

Ce avem noi, românii, în comun cu Europa? Alături de spiritul religios creștin, de nuanță ortodoxă, regăsim gândirea rațională, simțul estetic îmbinat cu noblețea etică - moștenire grecească. Avem comun de asemenea abordarea de simboluri și teme majore din cultura antică, mai ales din mitologie, fapt care are loc mai ales în creația eminesciană, dar și la alți poeți, în muzică, în artele plastice. Și nu trebuie să uităm legătura dintre ancestralitatea noastră și Elada, și anume, *împrumutarea de către aceasta a celor doi zei daco-geți, Orfeu și Dionysos, pentru a-și reînnoi spiritual panteonul*.

Cât privește specificul culturii românești, pentru a-l identifica trebuie să ne adresăm creațiilor majore. Iar ca să ajungem la ele, plecăm din *illo tempore*, de la primul modelator al spiritualității românești, și anume, tripticul tragic Zamolxis-Orfeu-Dionysos, solidarizați prin dobândirea nemuririi după o moarte inițiativă, idee venind de la Geți care „nu credeau că mor, ci doar schimbă locuința” (Herodot). Or, regăsim această *fenomenologie zamolxică trifazică* - viață-moarte-renaștere pe un plan existențial superior - în

creațiile noastre definitorii: balada *Mioriței*, balada *Meșterului Manole*, lirica eminesciană, în primul rând *Luceafărul*, complexul sculptural brâncușian de la Tg. Jiu. Toate se referă la principii primordiale, la maxima deschidere cosmică.

Astfel, *Miorița* dezvoltă o viziune proprie românului privind moartea, pe care o consideră un transfer mitic într-o neoe existență mirifică nepieritoare. În felul acesta, așa cum afirmă Mircea Eliade, românul impune o alternativă intens pozitivă absurdului tragic al morții. Balada *Meșterului Manole*, dezvoltând o temă ce acoperă o arie foarte întinsă, din Asia până în Europa, și anume necesitatea unui sacrificiu uman pentru a asigura durabilitatea unei construcții, capătă o viziune originală la români, în sensul că jertfa umană conferă perenitate unui edificiu religios *unicat* („Mănăstire-naltă/ Cum n-a mai fost altă”), iar Manole, creatorul - omul ales - este înveșnicit în capodopera arhitecturală.

În *Luceafărul* are loc o acțiune supratemporală la nivel de principii. Este vorba de destinul geniului, care, scrie Eminescu în postuma intitulată *Povestea magului călător în stele* - denumire mai adecvată *Lume și geniu* - este o entitate care nu se află în planul creației, este un străin într-o lume străină, încât însuși Dumnezeu „se împiedică în cifrul său”. Este cea mai înaltă concepție despre geniu din gândirea universală. La chemările unei muritoare, Hyperion, acceptă o moarte inițiativă prin coborârile pe pământ, dar după experiența terestră eșuată, va renaște la primordialitatea sa din inecare.

Complexul brâncușian de la Tg. Jiu desfășoară fenomenologia destinului uman: se pleacă de la formele arhetipale - rotundul *Mesei Tăcerii* și a scaunelor din jur, acestea din urmă introducând timpul prin forma lor de clepsidră; mai departe, *Poarta sărutului* semnifică nașterea vieții, după care urmează, în axul complexului, *biserica* simbolizând întoarcerea pământului în pământ, pentru ca în *Coloana Nemărginirii*, spiritul să se înalțe, eliberat din materialitate. *Păsările* lui Brâncuși, motiv mereu reluat în diverse forme, demonstrează aceeași vocație a românului pentru înălțare, pentru zbor.

În context, amintim că nu orizontala, spațiul unduitor deal-vale de la începutul *Mioriței* constituie matricea modelatoare a culturii noastre, ci - așa cum a relevat Eminescu, **verticala cerească** spre care suie în final balada vrânceană; „*Muntele este tată al râurilor și al poporului nostru. Acesta este cumpăna lui, cântarul cu care își cântărește patimile și fapta. ...Căci nu-s culori destule în lume să-nvestimânte/ A munților Car-*

Jan van Eyck - Omul cu tichie albastră
(Muzeul Brukenthal din Sibiu)

patici sublime idealuri". Precum am discutat în altă parte (*Repere în spiritualitatea românească*, 2004): vocația sacralității este o altă constantă principală a culturii noastre (se spune într-o doină: „Cine n-are nimic sfânt/ N-aibă loc pe-acest pământ”), iar Eminescu este poetul care pe plan universal, alături de Pindar și Hölderlin, folosește cel mai mult cuvântul „sfânt”, atribuindu-l cvasi exhaustiv elementelor naturii; de asemenea, vocația luminii; de pildă, drumul lui Hyperion către Demiurg desfășoară poate cea mai multă lumină din lirica lumii, iar pictura lui Grigorescu este lumină eterică, lumină în-sângărată în arta lui Luchian; vocația cântului, este deosebit de dezvoltată la român, descendent al zeului trac al muzicii, Orfeu.

Într-un cuvânt, viziunea sintetică de la care iradiază și spre care converg coordonatele principale ale culturii noastre este elanul ascensional, tendința spre înalt și nemărginire. De aici, **deschiderea cosmică**: pe de o parte afectivă, simpatetică față de celălalt și față de natură, iar pe de altă parte, **deschiderea metafizică întru depășire și eliberare spirituală**.

Se explică astfel de ce la noi, românii, creștinismul a fost adoptat sub o anumită viziune - cea a înălțării și a iluminării. Astfel, *Învierea*, este percepută ca o sărbătoare mai importantă decât răstignirea, drama morții, - invers de cum are loc în catolicism. Tot în contrast, *Schimbarea la față* constituie una din cele mai de seamă sărbători ale noastre. Renașterea pe plan superior, transfigurarea sunt consonante cu sușul mioritic, zborul lui Hyperion, Coloana Nemărginirii.

IV

Actualmente delimitarea structurii proprii a culturii în diverse țări europene a devenit dificilă, și tinde să devină aleatorie, neesențială. Are loc un proces de nivelare și omogenizare a diverselor culturi. La acest proces contribuie convergent o serie de factori, al căror numitor comun îl constituie decăderea valorilor, alergia omului actual la axiologic. Eminescu anticipase încă din secolul XIX: „E apus de zeitate ș' asfințire de idei”. La decăderea religioasă și dispariția marilor sisteme ale gândirii, se adaugă criza intelectualității, mediocrizarea și pervertirea artelor, lipsa oricărui criteriu, inclusiv etic și juridic, cultivarea instinctelor primare, consecință a „molimeii” inițiată de pansexualismul freudian, și care a invadat poezia, romanul, teatrul, pictura, sculptura, filmul: este *pornocrația*, profețită tot de Eminescu.

Are loc o degradare până la epuizare a creativității spirituale, fenomen biologic regresiv semnalat de Oswald Spengler, care releva faptul că un popor se naște, înfloarește

creând în tinerețea sa cultură, iar după atingerea unor culminații ale operelor spiritului, cultura este lovită de senilitate, înlocuită cu civilizația, cu pragmaticul, consumismul, satisfacerea pe diverse planuri a vieții materiale; finalmente, poporul pierde asemenea organismelor pur somatice. Societatea actuală este victima a două ordine de reducționism: pe de o parte, suficiența mentală conferită de acumularea tot mai avidă de bunuri de consum, pe de altă parte confiscarea minții de către sațietatea impulsurilor elementare ale simțurilor și ale vegetativului. Este astfel scurtcircuitată activitatea spirituală posibilă a celor 12 miliarde de celule cerebrale.

Infestarea cea mai nocivă a conștiințelor este exercitată de mass media care paralizază rațiunea, prostituează imaginația („regina facultăților” - Baudelaire). Pericolul TV și al computerului: transformarea omului dintr-un subiect unic, într-un obiect fantomatic pe care îl poți elimina cu cea mai mare ușurință prin simpla apăsare pe un buton. De aici sentimentul *lipsei ponderii existențiale a omului*, generând impulsul cvasi automat al grațuității violenței până la suprimarea fantasmelor, până la crimă.

Criza intelectualității, a elitelor a marilor modele, este exploatată de atacurile pseudo-valorilor - filozofarzi ai nonsensului și ai nimicului, saltimbanci ai paradoxurilor, scriitori subbombilicali, cavaleri ai desfigurativului în arta plastică. Fizicianul Basarab Nicolescu afirmă: „Modernitatea este în mod particular mortiferă. Ea a inventat tot felul de „morfi” și „sfârșituri” ... De aici strigări ale momentului, precum: „adio rațiunii”, „no future”, „ni Dieu ni maître”; „nimic nu este mai urât decât frumosul”, „sublimul este cuvânt desuet” etc.

Se scrie același gen de versificație agrementată cu vulgarități, se joacă același teatru licențios, se practică aceleași pictură sau sculptură aberantă, urechea este agresată de aceleași compoziții dizarmonice, apar pe bandă rulantă aceleași filme nesemnificative, obligatoriu cu implicații obscene, aceleași eseisme prețioase și chinuite înlocuiesc gândirea filozofică autentică, aceleași critici incuși au făcut din parazitarea operelor locul unde își manifestă infailibilitatea și grobianismul etic. Împărați goi trași la xerox au năpădit cultura. Ceea ce s-a creat în trecut este negat ca perimat, astfel încât unica preocupare este febra noului ca atare, fetișizarea avangardismelor care se perindă și se elimină unele pe altele în *flush-uri* subintrante. Spiritul de scandal, incultura presei, a televizorului, a textelor asubstanțiale improvizate pe computer hrănesc marea masă.

Ceea ce desparte pe om de zoologic este simțul valoric, conștiința axiologică. Dispa-

riția ei scoate omul din propria lui definiție: abolește capacitatea sa de a înțelege și astfel, de a alege între bine și rău, între adevăr și falsitate, între sublim și josnic, între zborul vulturului și mentalul apter. De aici, două constante: rinocerizarea socială și prostituaarea gusturilor în viața zilnică și culturală.

În acest climat paneuropean, acum când vocile sacre au tăcut, înlocuite de voci malfefice, se mai poate păstra o identitate spirituală? Dovadă la noi, între altele, atacurile opace împotriva marilor creații: cuvântul „mioritic” a devenit atribut de denigrare a culturii și psihologiei românului, Eminescu este contestat sau interpretat aberant, folclorul este manelizat, poezia, teatrul proza, filmul tind către același numitor comun - gândirea infirmă, pornografia, violența.

Într-un cuvânt, „eșecul raționalismului grecesc” (Edmund Husserl), criza moralei, criza religiei, criza intelectualității, criza literaturii și artei, criza filozofiei și în final, criza noțiunii de om, tind să uniformizeze țările europene reducându-le la un același numitor comun: despiritualizarea.

În scopul de a contracara amenințarea evoluției lumii euro-americane spre ceea ce Vaclav Havel numea „eshatologia impersonalității”, va fi nevoie de un inapreciabil efort spiritual, astfel încât popoarele să-și poată salva identitatea în fața acestui pericol al vaselor comunicante într-o Europă obosită, agonică spiritual.

Va trebui să vină o zi când cercul vicios „frenesia și dezgustul, schimbările perpetue din sufletul modern”, după cuvântul eminescian, să se oprească la dezgustul care elimină frenesia măcinând viața în gol. Omul redus acum și nivelat pe o arie întinsă a globului la o simplă ființă digestivă și sexuală, trebuie să se redescopere pe sine, ca unicitate rațională în univers. Corul spiritualităților trezite va putea crea un continuum universal al energiilor care să înfăptuiască efectul mutant. În felul acesta, va putea fi oprită rostogolirea abisală pe care o trăim actualmente - intuită de tulburătoarea viziune eminesciană din *Memento mori*:

Știm de nu trăim o lume ce pe nesimțite cade?

Poate că în văi de haos ne-am pierdut de mult... de mult.

Va fi o a doua zi a nașterii Europei și a aristocrației culturii din fiecare țară, care își recunoaște arhetipurile neschimbătoare, piscurile spirituale dintâi, de la care să-și ia zborul noi creații la noi altitudini.

Crearea lumii a fost un miracol, un eroism sublim, iar omului îi revine eroismul - la fel de sublim - de a re-crea viața la o cât mai înaltă noblete, mereu și mereu tot mai aproape de absolut.

Doina DRĂGUȚ

Versuri

tot

ce mi se-ntâmplă
este rodul
gândurilor mele
fără timp
și
fără formă
pretutindeni
mă avânt
nici nu pierd
nici nu câștig
iar schimbările
din univers
sunt doar ajustări
la gândurile mele

calm și concentrat

a ales calea
luminii
ca întoarcere
spre sine
timpul
nu se mai măsoară
gândurile
nu-i mai aparțin
iar un cerc - expresia
deplină
a unui punct -
devine totul

alunecăm

printre lucruri
nu avem loc
formele scapă
cu desăvârșire
în mijlocul gândurilor
nici un detaliu
nu este
întâmplător
nici
nu este

înainte și după

se urmează
păstrăm măsura
gândurile
ni le stăpânim
simțurile
ce ne limitează
dispar
sub greutatea
propriului destin
suntem goliți
dar nu epuizați
lumina
nu trebuie
pierdută

sensul profund

al lucrurilor se pricepe
doar prin detașare
în interior
este misterul
învățarea nu este
cunoaștere
orice acumulare
se pierde
în revărsare
apogeul creșterii
coincide cu începutul
descreșterii
înaltul și umilul
se ating

nu păstrăm măsura

strângem lucruri
fără să ne fie de folos
nu păstrăm măsura
mânați din toate părțile
e cu neputință
să cuprindem totul.

nu rivalizează

cu nimic
pătrunde peste tot
dăinuiește și durează
folosește clipa
învață
de la toate
și cedează
pentru a învinge

plinătatea lumii

este-n sine
potrivește gândurile
în cuvinte
își scufundă eul
în extaz
și deși este prezent
el încearcă
să nu fie

neîmpărțit

și neamestecat
numai golul permite
locuirea
treptat
nu deodată
cuprinde-n sine însuși
tot
înfiripat
în orice
fuge
de fixare

Hieronymus Bosch - Adorarea Magilor

Janet NICĂ

O PÎNJE, DOAMĂ PÎNJI

FOAIE VERDE DE DUDĂU
O SĂ FIE ȘI MAI BINE

Deviza olimpiadelor sportive, la care participă spuma sportivilor lumii e, fără dubiu: IMPORTANT E SĂ PARTICIPI, NU SĂ CÂȘTIGI !

Așadar, aici, nu performanța cu orice preț este scopul, deși, numai aici se sparg performanțe.

Paradoxal, într-un învățământ de masă, cum e cel românesc, se cere, în primul rând, PER-FOR-MAN-ȚĂ !

Adică, elevii care ies pe malul celălalt al râului gimnazial și al fluviului liceal, să fie, Doamne, apără și păzește, nici mai mult, nici mai puțin, decât genii, cărturari, erudiți, savanți de renume mondial, reînviind pleonasmul Elenei Ceaușescu.

Se știe foarte bine, dar se ignoră din motive de catifea, că în hora educațională, care joacă după muzica manelisto-lacrimogenă a unui țambal dezacordat, s-au prins, de voie-de nevoie, Ionel. Gigel, cățel, purcel, motănel, șoricel, ghiozdănel, răsfățel, răutățel, cumințel, deșteptățel, prostănel. De ce se ridică strugurii la înălțimea Everestului, o știu și furnicile din mușuroi: să nu ajungă salariile de mizerie la nările LUXULUI ministerial și guvernamental.

Pe obrazul profesorului trebuie să-și pună stampila părinții, consiliile de administrație și directorii, pentru a i se mări ce are el mai mic: salariul! Curată stâno-târlomănie ciobănească!

Dacă regele Richard al III-lea își dădea regatul pentru un cal, eu îmi dau catedra de profesor pe un miez de nucă.

Ba nu, pe o piuliță. Ba nu, pe o pioneză!

DUHUL ȘI CIOARA

Se spune că DEȘTEPTUL știe ce înseamnă a fi PROST, pentru că și el a fost odată, pe când Prostul nu știe ce înseamnă a fi DEȘTEPT, pentru că n-a fost niciodată. La fel, muritorii știu atâtea!, poate prea multe ! despre NEMURIRE, despre NEVĂZUT, despre ABSOLUT, deși ei nu cunosc decât MURIREA, nu văd decât VĂZUTUL și nu percep decât bombeul ignoranței.

De unde o ști firul ăsta de nisip, care se cheamă OM, ce era când nimic nu era ?

A fost el coleg de serviciu cu BIG BANG-ul, coleg de BANGĂ cu DUHUL care plutea în neștire peste ape și întuneric? E clar că totul e turbure.

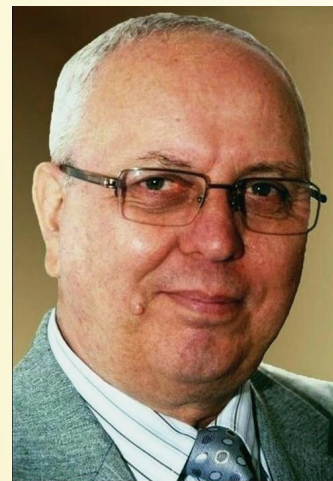
Și totuși, acest plonjon în genunea NIMICULUI primordial, se cheamă CULTURĂ, SPIRIT, RELIGIE!

În numele NEVĂZUTULUI, ni se cere să ne dezbrăcăm de trupurile noastre păcătoase, să ne lăsăm mutilați sau să ne autoflagelăm. Ne poleim opincile cu crema visului și ne credem VLĂDICI ! SPIRITUL ar fi, vezi DOAMNE, îndemnul de a da cioara din mână, adică scârboasa MATERIE, pe porumbelul de pe gard.

Ați înțeles alde matala de cine e vorba!, a ne vinde pâinea de la gură pe pielea ursului din pădure, sau a da, în schimb, găscă din ogradă pe zornăitul unor crăitări pe care nu-i vedem și nu-i pipăim. PĂCALĂ n-a dus niciodată lipsă de proști, după cum, POLITICA - a se citi: STATUL, DIPLOMAȚIA, PROPAGANDA - n-a dus niciodată lipsă de hățuri și de biciuști, de abatoare, de puiernițe, țarcuri, cotețe, cuști și țarle...

Iulian CHIUU

Ordine metafizică și efectivitate ecstatică

Opțiunea heideggeriană pentru un *Dasein* raportat la sine însuși ca ființare (*tipul viu*) vs. ființarea ca ființare-simplu-prezentă (*tipul prezență*) face inevitabil raportare la temporalitate; secvență ecstatică în orizontul temporalizării¹. Aceasta este, deasupra celorlalte raportări, condiția de posibilitate a intenționalității, dincolo de care se situează temeiul transcendenței.

Dar să sistematizăm puțin: Prin ecstază, temporalitatea face posibilă (A) ființa unei ființări (ca un *sine laolaltă cu ceilalți*), respectiv (B) ființarea-la-îndemână sau *ființare-simplu-prezentă*. De la aceste două premise se grupează într-o altă ordine din aceeași înălțuire: 1. Condiția de intenționalitate a transcendenței; 2. Temporalitatea care face posibilă ființa unei ființări și 3. *Daseinul* ca raportare la: a) ființarea propriu-zisă, b) la sine însuși, c) la ceilalți, d) la simpla-prezență. Mai departe, transcendența coboară în ecstază pe cinci secvențe: I- temporalitatea, II- ecstatica orizontului, III- transcendența în sine, IV- comprehensiunea ființei, V- ființarea raportată la ființare. Heidegger ne propune astfel o dublă ordine: cea a ființării ajunse la prezență (*anwesen*) și cea a temporalității, deschisă *Dasein*-ului spre transcendental.

Pe de altă parte, cu efectivitatea, din perspectivă ecstatică, trecem în orizont și comprehensiune; elaborarea de orizont presupune nevoia de coordonate în raportul de situare în timp a ființei - tocmai elementele comune a două mulțimi intersectate, după un model matematic special, în măsură să

releve distincția ontologică dintre ființarea care constă în *eu* și ființarea care constă în *non-eu*, între *res cogitans* și *res extensa*.

În limbaj matematic, atât timp cât au un domeniu de definiție, un codomeniu și o lege f care le leagă ca mulțimi, aceste determinări se pot rosti după modelul funcțiilor logaritmice în genul: $a \in (0,1) \cup (1,+\infty)$. $f: (0,+\infty) \rightarrow \mathbb{R}$. $f(x) = \log_a x$, funcție crescătoare, dacă $a > 1$.

La Aristotel, și de la el la scolastici, *Fiindul* și *Ființarea*, *principiile* și *esența Ființei*, *Ordinea metafizică* și mai ales *Timpul* ies din condiția de aporie și oferă mai târziu substanța reflecțiilor lui Leibnitz, lui Kant și ale lui Hegel. În ce privește timpul, Aristotel, despre care cred că, dacă ar fi avut datele astronomiei secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea, ar fi gândit ca și Heidegger în sec. al XX-lea, nu poate să depășească însă ipoteza *Primului Motor*² și reprezentarea timpului ca οὐσία, sau simplu-prezent, fiindcă - zice el - ce a trecut nu mai este, iar ceea ce va fi nu este încă. Stagiritul nu desființează totuși ideea pitagoreică a simbolisticii numerice (*sufletul* reprezentat prin 1- ca primă realitate; *inteligenta* era reprezentată prin 2, *dreptatea* prin 4, 5 ori 9 etc), preluată apoi de Platon în *Parmenide* și la care conduceau în cele din urmă *forma*, *ordinea* și *poziția*.

Așadar, 1 devenea simbolul rațiunii, iar pluralitatea devenea percepție sensibilă. În ce privește *Fiindul* și *Ființarea*, Aristotel oscilează însă când spre potențialitate, când spre existență ca actualitate, după ce admisesse că *Ființa* ca atare poate primi tot atâtea accepții câte diferențieri admit cele 8 sau 10 categorii de clase ale predicatelor asimilabile unui subiect. (Kant, după cum vom vedea, va prefigura categoriile ca forme subiective ale cugetului).

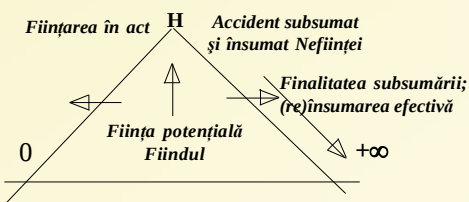
Ființa aristotelică se definește totuși în mod constant ca accident (1), ca drept ceva în opoziție cu *Neființa* (2) și este deci considerată falsă, apoi *Ființa categorială* (3) ce decurge din interiorul unor categorii, cum ar

fi de pildă substanța, calitatea, locul, timpul etc. În contiguitate, și nu în consecință, Aristotel mai adaugă celor trei tipuri³ altele două, dar într-o nouă ordine: *Ființa potențială* și *Ființa în act*.

Pentru Democrit, deosebirea fusese preponderent de natura ordinei. La Aristotel, deosebirile se fac după grad (deosebire cantitativă și de concentrare), după gen (prin prisos și prin lipsă, drept sau curb etc).

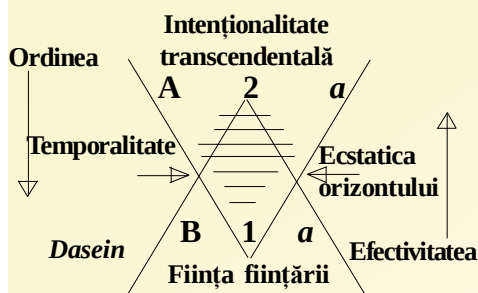
Ființa aristotelică îl recunoaște și ea pe Dumnezeu, însă ca pe o *Ființă eternă*, absolut desăvârșită, căreia îi sunt definitorii noțiunea de viață și cea de eternitate; Dumnezeu este deci viața eternă, lipsită de contrarii în calitate de prim principiu.

Inteligenta divină, ca fapt suprem, se gândește pe sine însăși fiind astfel o gândire a gândirii⁴, concluzii preluate și de Kant, cum vom vedea ceva mai departe. Însă iată, schematic, ordinea metafizică aristotelică:

Fiindul Ființei, cu H pornind din 0 spre $+\infty$, este astfel subsumat lui Dumnezeu și i se (re)însușează ca viață eternă (raport exprimabil printr-o funcție logaritmică simplă: $\log_a x = b$, cu graficul ei: $\log_a a^x = x, \forall x \in \mathbb{R}$).

Și tot în modelul aristotelic, am putea spune, își au rădăcinile și ideile kantiene despre *Ființă*, *Timp* și *Dumnezeu*, cu raportări la cauzalitate, condiționare, necesitate, finalitate, liberate - ca în ideile caracterului ordonat structurat al lumii, ale cauzei determinante (cu excepția aceleia că doar Dumnezeu este cauza care nu are cauză), ale interacțiunilor complexe și ale accesibilității mecanismului determinării în Determinismului mecanicist.

Pentru Immanuel Kant nici spațiul și nici timpul nu sunt concepte discursive, ci numai intuiție pură, condiții ale posibilității experiențelor intelective interioare; spațiile diferite sunt toate simultane, iar timpurile diferite sunt toate succesive. Kant, însă, avusese exact ceea ce le lui Aristotel îi lipsise efectiv și evident: reprezentările fluxurilor și refluxurilor care determină rotația pământului. Pe temeiul lor se ridică sistemul idealismului transcendental.

Cunoașterea rațională (filosofică) unește ideile despre suflet, despre lume și despre Dumnezeu, spre deosebire de matematică, și ea cunoaștere rațională, care doar construiește noțiuni, dar la care ne întoarcem pentru farmecul parcursului spre soluții. Ultimele două antinomii kantiene (din cele patru) rezumă însă ordinea și efectivitatea: În lume există nu numai necesitate, ci și libertate/În lume nu există nici un fel de libertate, fiindcă *totul* se face din necesitate și, respectiv, există Dumnezeu, iar El este cauza Lumii (cauză exterioară)/Nu există nici o ființă supremă care să fie cauza Lumii (judecată adevărată doar dacă lumea în sine și pentru sine este Dumnezeu însuși, și atunci cauza lumii este în ea însăși). Ori aceste antinomii se manifestă doar la nivelul rațiunii, nu și al lumii ca efectivitate. Aceasta, după Kant, are un început în timp și este limitată în spațiu.

Cauzalitatea ei, a lumii deci, este una prin libertate, dar libertatea nu există fiindcă în lume *totul* se întâmplă în exclusivitate după legi ale naturii. Așadar, cauzalitatea exterioară e la Dumnezeu (cauza fără cauză), ființa atosuficientă, atemporală și care determină seriile cosmogonice⁵. Perceperea lui Dumnezeu se face incipient în fiecare om ce reflectează încă înaintea unei reguli (eternitatea Lui independentă), după care metafizica devine știință în toate elementele ei, altfel nu reușește nimic în afara cunoștințelor universale (dincoace de acestea rămân doar cele trei facultăți ecstatice ale sufletului omenesc: cunoașterea, plăcerea și dorința).

Deci, dacă există necesitate trebuie să existe și libertate, în contradicție cu ea. Însă, pe de altă parte, cum *totul* se face din necesitate, nu mai există libertate (fiindcă *totul* e necesitate) - cel puțin în plan factual. Și cum Dumnezeu este cauza absolută și exterioară, libertatea nu intră în contradicție cu cauza cauzelor. Atunci libertatea există decât acolo unde nu este necesitate, ori necesitatea este numai în fapte, nu și în gândire, fiindcă ea singură nu cunoaște necesitatea, ceea ce nu înseamnă că nu are cauze. Prin deducție, Dumnezeu nu este în necesitate, ci numai în cauză; atunci El este și libertate, dar și fapt (adică lume), spre deosebire de opiniile lui Aristotel. Ori, la rândul ei, lumea (care fi-

ințează) are o cauză care decurge dintr-o alta care, la rândul ei, nu are cauză și nu dintr-o ființă supremă. Adică antinomiile lui Kant sunt valide și contradicția lor e doar de ordin, nu de rațiune.

Grafic, cele două dihotomii se prezintă diferit prima dihotomie este similară celei în care am reprezentat mulțimea *intenționalității transcendente*, intersectată cu aceea a *ființei ființării*, la Heidegger (pe măsură ce *necesitatea* devine *totul*, *libertatea* se retrage), iar cea de a doua nu neagă ceea ce afirmă fiindcă, așa cum spuneam, Dumnezeu nu este ființă.

Prima dihotomie are două propoziții: a) și b). Tot două propoziții are și cea de a doua: c) și d).

a) suntem în situația *disjuncției* dintre predicatul p și q , astfel: predicatul $p \vee q : A \rightarrow P$ se definește prin relația $(p \vee q)(x) = p(x) \vee q(x)$

b) $p \wedge q : A \rightarrow P$ definit prin $(p \wedge q)(x) = p(x) \wedge q(x)$ ceea ce e o *conjuncție*

c) $p \rightarrow q : A \rightarrow P$ definit prin $(p \rightarrow q)(x) = p(x) \rightarrow q(x)$ ceea ce e o *implicație*

d) $p \leftrightarrow q : A \rightarrow P$ definit prin $(p \leftrightarrow q)(x) = p(x) \leftrightarrow q(x)$ ceea ce e o *echivalență*.

Ori aceste propoziții pot fi negate:

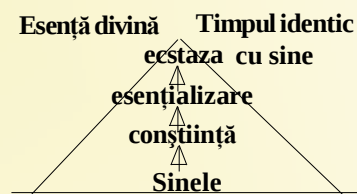
$p(x) \vee q(x) \leftrightarrow p(x) \wedge q(x)$ sau

$p(x) \wedge q(x) \leftrightarrow p(x) \vee q(x)$

Hegel, dintr-o relație originală a sinelui cu conștiința esențializează până la decelarea esenței divine și accede inductiv, fără a lăsa prea mult loc Determinismului, către religia revelată, pornind de la adevăr și perceperea obiectului; acesta (obiectul) este adevărul identic cu sine, spre deosebire de conștiință, care este schimbătoare și neesențială din motive de percepere variabilă, adesea eronată. Urcușul spre esență (ecstaza heideggeriană) este posibil după ce se suprimă toate diferențele. Astfel și esența timpului ajunge la

identitate cu sine până la forma compactă a spațiului și până ce substanța se transferă într-o esență etică diferită, în *lege umană* și în *lege divină* (știința neștiinței nu iese din ordine, însă rămâne o *știință înșelată*⁶). Inutilitatea multiplicității proprietăților se concentrează în opoziție esențială cu singularitatea și universalitatea; existența se măsoară astfel în *fapt* și *ca fapt*. Pe scurt, Hegel prefigurează o altă ascensiune spre Dumnezeu. Aceasta se deplasează dinspre gândul lui Dumnezeu reflectat în existența-în-fapt, în care El se recunoaște, după ce Spiritul Absolut a ajuns conștiință-de-sine, totuna cu *credința lumii*.

Totodată, timpul este definit de Hegel⁷ „ca unitate negativă a exteriorității, este la fel ceva pur abstract, ideal. El este ființa care, fiind, nu este și care, nefiind, este: esența intuită; adică faptul că diferențele pur momentane, care se suprimă nemijlocit, sunt terminate ca exterioare, totuși lor însele exterioare.” Viziunea lui asupra timpului este aristotelică deoarece timpul ființează în *acum*, iar când *acum-ul* nu mai este, sau încă nu este, timpul devine neființă. El devine în chip intuitiv, respectiv trecere care decurge din succesiunea *acum-urilor*.

Despre unele apropieri esențiale între Jean-Paul Sartre și Hegel s-a mai vorbit, acesta fiind notat, în ciuda existențialismului său și al ateismului radical, printre posthegelienii Francis Herbert Bradley, Josian Royce, Benedetto Croce, Giovanni Gentile ori Bertrand Russell. Pentru el, orice conștiință este în chip noetic (nu neapărat în accepția husserliană) conștiință *de ceva* în care se structurează și transcendența, iar *Ființa* este fundamentul mereu prezent al existentului; sensul *Ființei* putând depăși frecvent existentul.

Deasupra tuturor, ar spune creaționistii, Dumnezeu a dat lumii *Ființa* (atinsă de pasivitate), însă *Ființa* este ființa devenirii de dincolo de devenire, nu cunoaște alteritatea și se epuizează fiind ea însăși și sustrăgându-se chiar temporalității⁸. În efectivitatea ei aceasta *este, este în sine* și, simultan, *este ceea ce este*. Ontologia temporalității *Ființei* iese din *acum-ul* aristotelic și se dispune în trei ecstaze temporale, îndeobște acceptate după dimensiunile timpului fizic.

Timpul universal se năpustește asupra lumii prin *pentru-sine* și se percepe ca fiind în afara *Ființei*, universal și obiectiv, alune-

Jan van Eyck - Portretul omului cu turban

când de-a lungul ei; exact ceea ce definește neantul - hotarul dintre aspirație și dumnezeire. Și din nou Sartre se întoarce la Aristotel cât să recunoască ecstaza prezentului ca dezvoltare de ființă⁹.

Ordinea începe la Sartre odată cu perceperea de sine: „Noi nu suntem noi decât în ochii celorlalți; și pornind de la privirea celorlalți ne asumăm ca noi.”¹⁰ Neantul conduce spre dumnezeirea constatată ca absență radicală și totuși, a încerca să ne asumăm umanitatea ca a fi a noastră ajungem de fiecare dată la eșec, fără a ne gândi expres la *Diavolul și bunul Dumnezeu*¹¹, cea mai plauzibilă declarație sartriană de ateism, în care Dumnezeu nu e mai mult decât singurătatea oamenilor, dar nici mai puțin ca *Supraomul* lui Nietzsche. Ori asta înseamnă mai multă efectivitate și ordine a efectivității, respectiv mai multă ecstază și mai puțină transcendență.

Adică, după Sartre, lumea tinde să fie un domeniu de definiție fără un codomeniu în dumnezeire, dacă aceasta din urmă constă doar în singurătatea oamenilor și în măreția lor tragică, între cele două neprefigurându-se o lege *f*, cu un posibil tabel de valori și exigențe, precum în funcțiile cu care operează matematicile.

¹ Heidegger, M.; *Die Grundprobleme der Phänomenologie*, versiune românească, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 512 (Temporalitatea, ca unitate ecstatică - de orizont a temporalizării, este condiția de posibilitate a transcendenței și astfel și condiția de posibilitate a intenționalității ce își are temeiul în transcendență. Pe temeiul caracterului ei ecstatic, temporalitatea face cu puțință ființa unei ființări care există ca un sine-laolaltă-cu alții și, astfel existând, se îndeletnicește cu ființarea-la-îndemână, respectiv cu ființarea-simplu-prezentă. Temporalitatea face cu puțință raportarea *Dasein*-ului ca raportare la ființare, fie la sine însuși, fie la ceilalți, fie la ființarea-la-îndemână sau simplu-prezentă. Ea face cu puțință comprehensiunea ființei pe baza unității schemelor de orizont ce aparțin unității ecstatice, astfel încât abia în lumina acestei comprehensiuni a ființei poate *Dasein*-ul să se raporteze la sine însuși și la ceilalți ca la o ființare, precum și la ființarea-simplu-prezentă ca la o ființare...)

² A se vedea *Metafizica*, § 986, § 1075a, respectiv *Natura Totului*.

³ *Metafizica*, §1026b

⁴ *Metafizica*, §1074b

⁵ Omul protestează împotriva ordinii în care Dumnezeu conduce lumea, împotriva scurtimi vieții și nădăjduiește o *Epoca de Aur* în opoziție cu acestea.

⁶ Hegel, G.W.F.; *Fenomenologia spiritului*, Ed. IRI, Buc., 1995, p.256

⁷ Hegel, G.W.F.; *Encyklopädie*, ediția critica Hoffmeister, 1949, § 258.

⁸ Sartre, J-P.; *Ființa și neantul. Eseu de fenomenologie ontică*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2004, p.35

⁹ Sartre, J-P.; *op. cit.*, p.299

¹⁰ Sartre, J-P.; *op. cit.*, p.574

¹¹ Sartre, J-P.; *Le Diable et le Bon Dieu*, 7 iunie 1951, Teatrul Antoine

Director:
LIDIA VIANU

Executive Advisor:
GEORGE SANDULESCU

Contemporary Literature Press

Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură

The only online Literature Publishing House of the University of Bucharest

**Contemporary Literature Press,
sub auspiciile Universității din București, în colaborare cu British
Council și Institutul Cultural Român**

Anunță publicarea volumului

**Lexicon Volume Nine.
UnEnglish English in
Finnegans Wake:**

**Part Two of the Book.
From FWpage 219 to FWpage 399.**

**de C. George Sandulescu.
(ISBN 978-606-8366-24-1)**

Publicăm acum Volumul Nouă din Seria de dicționare Finnegans Wake, prin care încercăm, pentru prima oară, să organizăm în mod sistematic rezultatele privind cercetarea limbilor străine în textul lui Joyce. Includem între limbile “străine” în viziunea prozatorului și limba engleză.

Limbaajul este pentru Joyce magie - lucru care se vede limpede în felul cum se descrie pe sine în copilărie. Personajul Joyce-copil are priceperea rar întâlnită de a se mira de puterea Cuvântului. Mai târziu, adolescentul Joyce citea dicționare pe nerăsuflăte. Scriitorul Joyce a ajuns astfel la credința că nimic nu e mai presus de limbaj - prin acesta înțelegând toate limbile pământului.

Dintre limbile lumii, singura deschisă către toate este engleza. Emil Cioran adaugă la această afirmație că și româna este aproape la fel de deschisă. Volumul Nouă al seriei de Lexicoane, la fel ca și volumul anterior, Volumul Opt, se ocupă de marea flexibilitate ortografică a limbii engleze, care a dus la statutul ei actual de limbă a lumii întregi. O limbă deschisă și tolerantă.

Suntem de părere că FW este o carte intraductibilă tocmai din cauză că cele 40 de limbi sunt adevărații ei eroi. Cuvintele au putere magică, la fel ca povestirile *Vrăjitorul din Oz*, *Albă ca Zăpada și cei șapte pitici*, *Scufița Roșie*. Acest fenomen este numit de Joyce “epifanie”. Scriitorul este astfel Vrăjitorul Limbajului pentru toată Europa: nu doar Dublin, Trieste, Zürich ori Paris. Ori, mai de actualitate în ultima vreme, “Copenhaga”.

De fapt, ceea ce încercăm să facem este să vă călăuzim pașii către un univers al copilăriei, care, însă, trebuie tratat cu seriozitate.

Să nu uităm că Finnegans Wake este o carte plină de haz. Dacă citiți atent, veți cădea pradă râsului... mai ales atunci când descoperiți cum se îmbină limbile străine între ele!

Volumul Lexicon Volume Nine. UnEnglish English in Finnegans Wake: Part Two of the Book, de C. George Sandulescu, este continuarea Volumului Opt. El acoperă Partea a doua a cărții lui Joyce, de la pagina 219 la pagina 399. Cartea s-a lansat oficial pe data de 7 iunie 2012, dar ea poate fi consultată și descărcată la adresa de internet: <http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-three.html>

Nicolae DRAGOȘ

Poeme

Păpușa de la țară

Uitată ea? Cum s-ar putea,
Când fu copilăria mea?

Sunt ani de-atunci... O viață lungă
Dar chipu-i mă-nsoțește încă.

Am colindat, plecând de-acasă,
N-am văzut alta mai frumoasă
Și pretutindeni mă-nsoțea,
Prin lume ea, păpușa mea.

Am cercetat adeseori
Vitrinele la sărbători.
Păpușile-mi făceau cu mâna
Cum era ea n-a fost nici una:
Cu ochii luminați albaștri
Ca niște mult prea tineri aștri
Sprâncene ce păzeau sfioase
Genele lungi, popor de raze.
Cu dinții mici, șirag de perle,
Sânii din piept ca două mierle,
Urechile - două scoici mici
Gata s-audă tot ce zici.
Cu părul ca un voal de grâu
Ce vâlurea până la brâu.
Cu trupul fermecându-ți ochii,
Ascuns sub vaporeaze rochii.
Cu buzele, boboci de maci,
Parcă șoptindu-ți: „Vezi și taci!”

Să afli alta, cum, ca ea?
Una era păpușa mea.

De-accea-n tinerețe, poate,
Din câte fete-au fost, din toate,
Le-am fost ales pe cele care
Aveau cu ea asemănare.
Una avea albaștri ochii
Iar alta vaporeaze rochii.
M-ademeneau - ca să fiu drept -
Mierluțele, agrafe-n piept,
Însă nici una nu avea
Podoabe câte avea ea.

Oh, Doamne, cât am căutat
Vrând să găsesc neapărat
Una asemenea să-i fie
Păpușii din copilărie.

Am căutat și, în sfârșit,
Până la urmă am găsit.

Dar, câteodată, noaptea parcă
Un demon l-am surprins că-ncearcă
Să mă-ntoarcă, să mă-mbie
Spre anii din copilărie.

Cum am găsit, nu știu, puteri
Să caut zilele de ieri!
În podul casei de la țară
Făcu hazardul să apară
Sub învechită țesătură
Ce, calm, păienjeni o făcură
Cu bluza-n petice, murdară,
Cu o dantură mult precară,
Cu ochii stinși, cu gura pungă,
Cea care vreme îndelungă
Idol prin viață fu să-mi fie
Păpușa din copilărie.

Cortina vremii cădea grea
Când trist păpușa mă privea.
Demult, râdea.
Acum, plângea.
Era chiar tinerețea mea.

Întâlnire cu Poetul

Înavuțit cu misterioase necuvinte,
Năzăuitor către ordinea lor ascunsă,
Las timpul să mă cutreiere, să mă piardă.
Călătoresc prin uimiri, călăuzit de
metafore
Cu metalice străluciri.
Din când în când, închid pentru
Necesare, inevitabile respirări,
Coperțile cărților de poeme
De parcă m-aș abandona
Unor ferestre proteguitoare.
Întâmpinat sunt de portretul
Poetului învăpăiat în candori.
Portretul Poetului la adolescență,
Ori portretul Poetului din alt timp,

Devastat de halucinante, jertfitoare
peregrinări
Prin labirintul vieții, al vieților,
Și de portretul la maturitate,
Modelat parcă de revoltele imprevizibile
Ale vulcanilor lumii.
Asemeni unor petale tremurânde,
Mângâie degetele mâinilor mele
Hârtia aspră, căutând
Ordinea lucrurilor
De dincolo de ferestrele coperții.
De acolo, din neclintiri de antice statui,
Din rame rigide
Parcă vor să se smulgă
Atât chipul adolescentului matur,
Cât și chipul maturului adolescent,
Refuzându-se și incredințându-se
Unul altuia.
Și, dintr-odată, Fotografiile înviază,
Înlăcrimându-mă.

Pe malul apei

E mult de-atunci și nu mai știu
Era în zori, era-n târziu.
Ajuns pe malul unei ape
Credeam că-s de soroc aproape
Și nu știam, ca un nătâng,
Pe malul drept eram, pe-al stâng,
Și ce mă ispitea să plâng
Când mă zorea perfidul val
Să mă îndrept spre cel 'lalt mal?

Apa grăbea prin fața mea
Și nici o luntre nu venea.
Nici nu știam de unde l-aș
Vede venind pe vreun luntraș
Spre a mă scoate din impas.
Cum nu-l doream, n-aveam nici glas.

S-a arătat într-un târziu.
Venea de unde? Cum să știu?
Știu doar că-n față mă privea,
Parcă plângea, parcă râdea.

- Ehei, luntrașule, ce-mi ceri,
În mâine să n-ajung din ieri?
L-am întrebat strângând cu teamă
În palmă un bănuț de-aramă.
În palma dreaptă? Palma stângă?
Apă grăbită și adâncă
Trecea pe sub privirea mea
Și nu mă oglindea în ea.

- Păi, văd că-n palmă banu-l porți
Vamă să-l dai la 'nalte porți!

Ce-a zis luntrașul m-a durut,
Dar cum nu îmi trecea prin gând
Să plătesc vama prea curând,
În valuri banul s-a pierdut.

Nemaivând de plată parte,
Luntrașul, ca un cântec mut,
S-a dus cu luntrea-n altă parte.

Singur rămas pe malul 'nalt,
Privesc tăcut spre celălalt.
Nu mai întreb de-atunci, e drept,
De-i malul stâng, de-i malul drept?

Jos, apa-i repede și-i rea
S-o trec dincolo cum de-aș vrea?

Vasile DIACON

George Popa -
homo universalis

Să trăiești în „dulce târg al Ieșilor”, să asiești, dacă nu chiar ești implicat, în fenomenul cultural care se desfășoară în urbea noastră și să ratezi apropierea de lumea spirituală a lui George Popa, și chiar de el însuși, este o „scăpare” ce ar putea fi catalogată ca una din marile „pierderi” ale vieții.

Despre medicul George Popa aveam să aflu multe din cele ce îmi povestea regretatul meu dascăl Ștefan Cuciureanu și aveam să-l descopăr, tot la sugestia profesorului meu, la începuturile anilor '80 ai secolului trecut, într-o minunată versiune românească pe care a realizat-o *robaiyatelor* lui Omar Khayyam. Zeița Fortuna a făcut să-mi intersectez pașii cu ai Domniei Sale doar de câțiva ani, timp în care am reușit să realizez o deosebită proximitate spirituală. Mai întâi a acceptat și a ținut o extraordinară conferință despre Eminescu în cadrul ciclului de prelecțiuni pe care le-am organizat în Iași cu doi ani în urmă și unde au mai conferențiat profesorii Gavril Istrate, Emil Alexandrescu, celebrul penalist

Grigore Theodoru și alții.

Discuțiile noastre pe teme de cultură, mai ales despre literatură, se constituiau în veritabile momente de înălțătoare magie, căci George Popa este un veritabil vrăjitor al cuvântului rostit. Astfel, încetul cu încetul, aveam să mă conving tot mai mult că Domnia Sa, în deosebita sa modestie, merită pe deplin o etichetă, creată în Renașterea italiană, *Uomo universale*.

Se știe că termenul de *uomo universale* are echivalent în limba greacă cuvântul *polymatha*. Ambii termeni, sinonimi, se referă la o personalitate care a creat în multiple domenii, atât în știință cât și în literatură, artă și filozofie. Un model în acest sens a fost și rămâne Omar Khayyam - matematician, astronom, filozof, medic, poet -, pe care George Popa și 1-a apropiat cu o deosebită delicatețe.

Poate la o altă scară a timpului, George Popa a ilustrat admirabil pe *uomo universale*, abordând diverse domenii practice și ale cunoașterii. A fost slujitor al lui Hipocrat și profesor universitar în domeniu, a publicat zece cărți de medicină (dintre care amintim: *Diagnosticul și tratamentul bolilor interne*, trei ediții, *Vademecum de Urgențe Medicale*, patru ediții; *Citodiagnosticul în practica medicală*; *Cum tratăm sindroamele hemoragice*; *Actualități în Hematologie*, trei serii). Totodată, muzele poeziei - Calliope, Erato și Euterpe - i-au stat aproape și a scos de sub teasc minunate volume de versuri; a tipărit interesante și captivante studii de filozofia literaturii, filozofia artei, o carte de cuceritoare aforisme, un necesar și util compendiu de istoria culturii; a tălmăcit în limba română din creația unor titani ai culturii universale precum din opera poetică a lui Omar

Khayyam, Hafiz, Rabindranath Tagore, Rainer Maria Rilke, și din cea filozofică a lui A. K. Coomaraswamy. În toate aceste domenii ale culturii, a însumat 36 de volume pe care le-a publicat cu o mare „risipă” de spirit.

Important de notat este faptul că, dată fiind întinsa sa cultură, în studiile de literatură și artă, George Popa efectuează un „comparatism complex”, după expresia lui Dan Grigorescu, punând în valorizare reciprocă, în „corezonanță”, creații afine din poezie, pictură, sculptură, muzică și filozofie, îmbogățind astfel inapreciabil cultura cititorului.

Pentru activitatea sa creatoare în domeniul artelor, Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași, i-a acordat lui George Popa, în 2008, titlul de Doctor Honoris Causa.

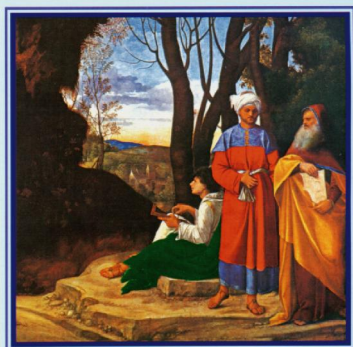
Aceste lucruri m-au determinat să mă gândesc la un ciclu de interviuri cu mari oameni de cultură ieșeni, care mi-au fost și îmi sunt apropiați sufletului: profesorii Constantin Ciopraga și Al. Husar, pe care, spre regretul meu, i-am „pierdut” la puțin timp după ce am stabilit, de principiu, termenii viitoarelor dialoguri, vestitul filolog Gavril Istrate, academicienii Valeriu Cotea și Constantin Romanescu, marele istoric Gh. Buzatu, lista rămânând deschisă.

Ceea ce s-a dorit a fi un interviu de câteva pagini cu George Popa, s-a dovedit a fi un veritabil „roman al vieții și al spiritului”, pe care nu am reușit să-l trunchiem (fără a-i știrbi grav unitatea de idei) pentru a-l publica în serial, motiv pentru care am hotărât să-l tipărim într-un volum independent.

Pentru a întregi imaginea lui George Popa, am pus în anexă și câteva dintre creațiile sale literare, câteva scrisori din corespondența sa cu scriitoarea Svetlana Paleologu Matta, fostă elevă a lui Camil Ressu la Belle Arte, care trăiește în Elveția, iluminată eminescologi George Munteanu, și Nicolae Georgescu, Dumitru Dumitrașcu, profesor la Universitatea de Medicină din Cluj, și totodată scriitor și pictor.

Am adăugat, de asemenea, o bogată iconografie pentru a ilustra cele susținute de către George Popa de-a lungul dialogului nostru.

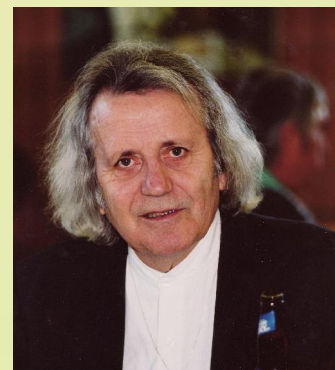
VASILE DIACON

GEORGE POPA
– *Homo universalis* –

Editura Panfilius

George FILIP
(Canada)

Ena poetilor

Umbre

nu călcați pe umbre, umbra
e a voastră temporar
umbra-ți șade la picioare
cât ești viu prin calendar
credincioasă ca un câine
stă în lanțul nevăzut
cine ne-a legat de umbre
niciodată n-am știut
caii și stejarii-au umbre
florile de pe mormânt
gâzele, copiii, dorul
stau la umbra unui sfânt
umbra Lumii - șarlatană
tăinuie poeți și hoți
și-n eclipsele-i arare
ea ne dă umbră la toți
marea, cât e ea de mare
poartă umbre-n orice val
uneori prin naufragii
strigăm umbra unui mal
umbre, umbre infinite
ce ne pasc nedomoliți
iar de supărăm destinul
stăm la umbra lui umbriți
doar Hristosul n-are umbră
umbra Lui și-a nimănuia
dar creștinii-i cerșim umbra
în amin și aleluia...

Tulburătorul vis

Acest pământ mirositor și lacom
Cu trăsnetele lui ucigătoare,
Fără belșug și fără adăposturi,
Acest aform abandonat de Soare
Care sub talpă încă arde
Și a păcătuț cu Luna,
În care ne-ngropăm pe rând
De-a pururea și-ntotdeauna.
Acest pământ fără culori concrete,
Golan rostogolit prin constelații,
Cu gravitația legată-n gleznă
Și cu atât de relative spații.

Acest pământ fără culori și gust
Pe care iarba verde sângerează
Și când simțim ce-i zborul, și zburăm
Aripile din umeri le retează.
Să fiu rotund și nu mă mulțumesc
Mușcând din el, flămând, a câta parte?
Părinții mei, cugetători, au curs
Prin iureșul plecărilor spre moarte;

Diana, tu și eu mai suntem vii
Să nu rostești acum nici un cuvânt
Că mă trezești și voi fi laș, iubito
Și amândoi vom curge în pământ.

Remember

omul venise viu din război
avea o muzicuță de gură
când își vărsa plămânii în ea
eu credeam că înghite prescură

Simion moștenise doi boi
numai coarne - și-ăl de hăis și-ăl de cea
când cărau bălegarul spre vii
în jug împingea și inima mea

dar avea și-o lanternă de neamț
i-am dat pe ea un biet felinar
eram la prima excrocherie
de-atunci nu-i zic „bună ziua” măcar

timpu-a trecut - miros a bătrân
războiul-a murit prin grote de fum
oasele-mi scârțâie - încărunțesc
și lanterna-mi prinde bine acum...

Uitarea

umbra coboară din trupul de Om
și mi se face covor la picioare
calci peste ea - o scuipi - o tocești
și nu plânge că-i greu și c-o doare

o privesc cum zace sub mine
și unoeri - rar - îmi dau seama
că umbra mută mă duce-n spinare
cum mă târau cândva tata și mama

vreau s-o cinstesc - în vreo crâșmă
să ne omenim - ca acasă
dar umbra fidelă nu se clintește
stă ca un câine - sub masă

atunci m-am gândit să cobor eu la ea
dar a fugit undeva - în pământ
ne-au podidit florile și uitarea:
peste noi trecea o boare de vânt.

Omul

Omul a plecat pe jos din rotirea ciclică
și spre seară a ajuns în legenda biblică

ascundea în craniul sterp șapte vorbe latinești
niște șiretlicuri și alte tare omenești

a-ntâlnit prin vid alt Om și-a spălat în el cușitu'
era primul târg legat cu acel afurisitu'

vestea a urcat la cer Dumnezeu cocea destine
și-a gândit sentențios: Omul seamănă cu Mine.

Dumnezeu

când răsare Soarele pe lumi
și zâmbește-n orice eleșteu
gâzele planetei cunosc semnul:
își deschide ochiul Dumnezeu

dacă Luna trece-n cer mireasă
căutându-și mirele mereu
stelele stau în genunchi pioase
își deschide ochiul Dumnezeu

apele și munții când dansează
când poetul plânge sub trofeu
cataclismul lumii dacă-ngheață
își deschide ochiul Dumnezeu

dar când pulsul lumii încetează
sub multicolorul curcubeu
și plecăm cu smirna-n veșnicie
își închide ochiul Dumnezeu?

Facerea

ninge, ninge, ninge
timpul se dilată
pe-un colț de meninge
s-a născut o fată
acolo-i cuvântul încă nerostit;
porunca cerească s-a adevărit

vestea, vestea, vestea
curge spre vecii
semănând povestea
printre oameni vii
dintre proorocite taine de prefaceri
s-a făcut pe lume facerea din faceri

plouă, plouă, plouă
grăul crește mare
și o eră nouă
arde-n lumânare
toți irozii lumii umblă zăvzăuci
săbii necreștine bat în sfinte cruci

craii, craii, craii
curg spre răsărituri
mieii, boii, caii
duc minunea-n mituri
așa toate cele s-au făcut nisip;
tu știai Diana că vei prinde chip?...

Octavian MIHALCEA

Extaz și meditație

Unul dintre idealurile perene ale existenței ca eternă căutare este exprimat de problematica iubirii. *Poeme pufoase* (Editura TipoMoldova, Iași, 2011), culegerea poematică a lui **Baki Ymeri**, reliefează caracterul apolinic propriu ritualului amoros, într-un copleșitor ambient ce predispune la meditație. Este urmărită împlinirea, desăvârșirea prin actul adorator. Esențialele teritorii livrești sunt omniprezente în cadrul acestor sensibile desfășurări lirice: „Înainte de toate/ Ședeam între cărți,/ Într-un punct prin excelență/ Al așteptării și-al dragostei.” (De la prima vedere). Ideea fundamentării prin iubire e nobila cauză, dulcea povară de urmat. Pe drumul încercărilor sufletești sunt presărate semne, pentru aflarea unui sens, pentru găsirea „liniei inimii”. Baki Ymeri ne provoacă la un slalom printre primejdiile sufletului îndrăgostit. Sentimentele au fluiditate, în tradiția mersului implacabil al celor pământești: „Străzile/ Își deschid însestatele guri/ Pentru a înghiți/ Vie-

țile noastre/ În vreme ce agra fa părului tău/ Rămâne ca decorație uitată/ Pe pernă.” (Agra fa).

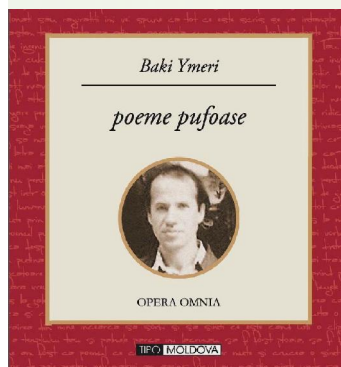
Estetica pasiunii își arată, uneori, latura obscură: „Cum să nu-mi placă mirosul amar/ Al acestui amoral trandafir?!” (Alergând după frumusețe). Și totuși, este nefuzabilă implicarea totală în vârtoarea jocurilor venusiene, cu toate inerentele umbre ce pot macula visurile: „Eleganța se șterge la ochi/ Cu o batistă de aur - / Razele ei/ Sunt chiar acest zâmbet/ Care ne îndepărtează/ De adevăr.” (Eleganța). Autentice interiorizări întregesc atmosfera din jurul „florii însângerate”. Aceste poeme de dragoste sunt rezultanta unor aprige „conspirații angelice”. Trecutul, prezentul și viitorul dau naștere unei alternări a fondului cu forma, ardere peste ardere. Vraja femeii ideale presupune însoțirea braț la braț cu perspectiva separării, spectru amenințător. Din negura istoriei, puternice viziuni generează neprețuite tablouri atașante: „Suntem frați/ Încă din antice vremuri:/ Mereu atacați,/ Mereu înșelați,/ Mereu jefuiți și răniți/ Mamele noastre-ntocmes/ Zi de zi un dicționar traco-tragic/ Cu ierburi de leac,/ În vreme ce eu/ Cu mine însumi vorbesc/ Despre democrația miresmelor/ Și cetăți scufundate.” (Ars Poetica). Există tentația evadării din timp, într-o lumină paradisiacă. Extazul panteist ne va integra în ecuația

fericirii. Poetul își asumă pericolul trădării, risc ce merită înfruntat atunci când privilegiezi în mod absolut iubirea.

Creatorul nu poate fi recunoscut decât după stigmatul amorului. În acest volum, vocile ancestrale rostesc adevăruri ce vor dăinui perpetuu. E o zonă esențială inalterabilă: „Focul aprins/ Acum trei mii de ani,/ Încă nu s-a stins -/ Îmi spune el/ cu un glas ce răsare/ Precum un murmur/ Din oarbe adâncuri.” (Mentorul meu). Cu toții purtăm ascuns un înger ce așteaptă să-și desfacă aripile. Baki Ymeri ne reamintește nebanuit de complexe similitudini dintre români și albanezi, profesiune de credință căreia i se dedică ardent: „Acestea-s cuvinte/ Sau aripi fără pasărea lor -/ Licurici care-n română/ Și-n albaneză/ Izbucnesc strălucind/ Din mușuroaiele stelelor.” (Dicționar comun). Sunt invocate tradițiile comune albanoromâne, sfinte daruri pogorâte asupra celor două popoare.

Ajungând la problematica, de foarte multe ori tragică, a balcanismului, culori tari zugrăvesc teroarea istoriei: „Vrajă și spaimă!/ Pragul casei e frânt/ Satele ard,/ Câmpiile pier,/ În vreme ce noi/ Urcăm eliberați/ Pe colinele morții.” (Lumina Dardaniei). Lacrimile au funcție unificatoare, punte între sensibilități similare. Presentimentul paradisiac rămâne aproape. Baki Ymeri crede în Dumnezeu, în dragostea autentică, apreciază noblețea bărbăției, respectul față de părinți, simplitatea fidelității. Rugăciunea curată alină multe din suferințele pământești: „Doamne,/ Cât de aproape de mine tu ești/ Și cât de departe/ Noi suntem de tine!/ Gloria Tibi, Domine!/ Dă-mi, Doamne, credința/ Și puterea iubirii/ Care mângâie!” (Gloria Tibi, Domine!).

Versurile lui Baki Ymeri pot fi asimilate unor ofrande pe altarul iubirii, avându-și izvorul în cele mai profunde straturi ale ființei, fruste și persuasive.

Baki Ymeri (1969)

Mihai MERTICARU

Versuri

Iubirea

Iubirea sapă-n grădina durerii,
Cu zel sporește moștenirea divină
S-atingă înflorescența deplină,
Sfidând obstinată arșița verii.

Dintr-o privire extrage lumină,
Aducă dulceața mângâierii,
Cristalele din transparența mierii
Și într-o simfonie le îmbină.

Preface clipele în piramide,
Pustiurile din suflet în temple
Și inimile fierbinți în lichide.

Timp spațiu, nemărginire, le-nchide
Într-o colivie să le contemple,
Răceala veșniciei o desfide.

Prinos

Din ochii ei culeg nemărginirea
Și o-mpart cu Dumnezeu cinstit, nemțește,
Cu cât o împart cu atât sporește
Și-armonios se-mbină cu iubirea.

Din trupu-i, alt lăstar înmugurește
Și crește după cum îi este firea,
Îmbrățișează toată omenirea,
Și o guvernează împărătește.

Alerg de-o viață după veșnicie
Ca s-o descopăr într-un surâs duios
Și s-o păstrez ca pe-o relicvă vie,

Cum nu găsești în vreo împărăție,
S-o sădim apoi ca pe un pom frunzos
Frunzele-i verzi să nu mai cadă pe jos.

O viață

Mai ții minte ora fastă din noapte
Când stelele au strălucit mai tare
Și ne-au căzut mai toate la picioare,
Iar noi, arzând, ne troienisem în șoapte?

Devenisem un trup și o strânsoare
De inimi, respirări și coapse coapte,
Însuflețiți de mărețe fapte,
Aproape carbonizate de ardoare.

Anii au trecut ca și cum n-ar fi fost,
Întâmplările doar ne mai amuză,
Unele chiar nu le mai știm pe de rost,

Altora le căutăm un adăpost,
Amintirea a devenit confuză,
Jarul de atunci s-a răcit sub spuză.

Fericirea deplină

Despicând munți de tăcere și mister,
Inima-mi bate spre tine să vină
Să-ți ofere iubirea-i leonină
Și-al statorniciei legământ de fier.

Îngeri ne-aducă pe aripi lumină,
Ce vor mai găsi pe-acolo, prin cer,
Pământul întreg sub formă de giuvaier,
Fericirea să ne fie deplină.

Urișul arbore uranian
Să-și scuture podoabele peste noi,
Dorințele nu ni se consume-n van !

Rămâne să-nduplecăm timpul tiran
Să fie mai răbdător cu amândoi
Până găsim firul cu patru foi.

O confuzie

Am urcat pe o creangă până la cer
Și-am privit printr-o fereastră chiar în rai,
Unde-am văzut uimit un fel de serai
La umbra unui uriaș cocotier.

Toate cadânelor cu părul bălai
Purtau în față o frunză de sânger,
În dreapta, nevăzut, veghea un înger,
Care-mi șopti: „Înaintează, Mihai !”.

Bucură-te!

Incendiu devastator de trandafiri
De garoafe, de crini și crizanteme,
Urmă de-o ploaie caldă cu poeme,
Să ai o viață-ntregă ce să admiri

Și să fii la adăpost de blesteme,
Deși acestea sunt simple născociri
Și totodată motive prea subțiri
De a fi născătoare de dileme.

În cea mai frumoasă zi din calendar,
Am înconjurat de trei ori planeta
Ca să primești și tu cel mai frumos dar

De la al tău, în sărutări, milionar.
Chiar de nu poți sta alături de Pietă,
Tu pentru mine rămâi Julieta.

O înfrângere

Un fulger mi-a luminat cerul smolit
Sau m-a săgetat o privire de jar ?
Pare mai degrabă un atac barbar
Comandat de un strateg desăvârșit.

Judecata asta are corolar
Cu duritatea unui monolit,
Ce din antichitate ne-a parvenit:
O înfrângere începe cu un dar.

Din săgeată s-a revărsat un surâs
Larg și cald ca Marea Mediterană,
Că nu știam dacă-s mort sau dacă îs

Îndrăgostitul subit de-o fetișcană.
Apoi amândoi am petrecut și-am răs
Până ce răsul ni s-a făcut rană.

Deodată fetele m-au prins în horă
Așa cum ai găbji peștele în vad.
Cerulele întreg devenise auroră,

Grădina raiului, multicoloră.
Un tunet de voce m-a făcut să cad:
– Nenorocitele, ce cauți în iad?

Florentin SMARANDACHE
(SUA)

Lacul Navajo și Orașul argintului

15.10.2010

Împreună cu Lilia, soția mea, am plecat cu automobilul, marca *Buick*, spre *Lacul Navajo*, la est de *Farmington*, în vestul statului federal New Mexico

Ruine ale civilizației merindiene

Oprim la *Ruinele Salmon*. *Tribul Chaco* în anii 1150 a abandonat această așezare, care va fi ocupată de *Tribul Mesa Verde* (Platoul Verde, în spaniolă).

3 \$ intrarea la muzeu. *Tribul Chaco* locuiește aici de la începutul sec. 11, pe valea râului *San Juan* (Sfântul Ioan, în spaniolă)... După anul 1300, triburile *Anasazi* au emigrat pe valea Râului Mare [*Rio Grande*].

Indienii construiau din piatră și lut.

Ei cultivau porumb, fasole și dovlecei, culegeau și plante sau fructe sălbatice.

Unelte din os și din piatră.

Ceramică în stilurile *Chaco*, *Red Mesa*,

Dogoszhi, *Sosi*, *McElmo*, *Chuska*, *Mancos*. Împletituri din *yucca* (plantă tipic americană, cu peste 40 de specii, idolatrizată de indienii americani ca „arbore al vieții”, datorită efectelor sale terapeutice miraculoase. Medicina alternativă contemporană o recomandă ca un leac pentru curățirea toxinelor din corpul uman).

Blănuri de iepuri.

Artă pe piatră. Ornamente. Păsări: curcani și papagali *Macaw*.

Peter Milton Salmon și fiul său *George* între 1876-1893 protejează ruinele și cumpără terenuri aici.

Biblioteca Muzeului conține aproape 5.000 de volume specializate în arheologia și istoria sud-vestului american (multe cărți rare).

Reproduceri: *hogane* (locuințe tipice ale indienilor *navajo*, de formă rotundă sau pătrată), corturi de indieni, căruțe, case în pământ (bordeie), colibe.

Dar și ruine (ziduri de construcții).

Marina lacustră

Continuăm prin *Bloomfield* și *Blanco* până la *Barajul Navajo*, construit în 1962 pe râul *San Juan*. Există și o mică hidrocentrală. Barajul nu este din beton, ci din *anrocamente* (pământ, umplut cu un miez din piatră), are 120 m înălțime (393,70 de „picioare”, în unități americane de lungime) și 1.200 m lungime (3.937 de „picioare”).

180 mile (aproape 290 km) față de orașul nostru de reședință, *Gallup*.

E vremea somonului și mulți turiști pescuiesc, plătind 17 \$ permisul de pescuit, pe zi.

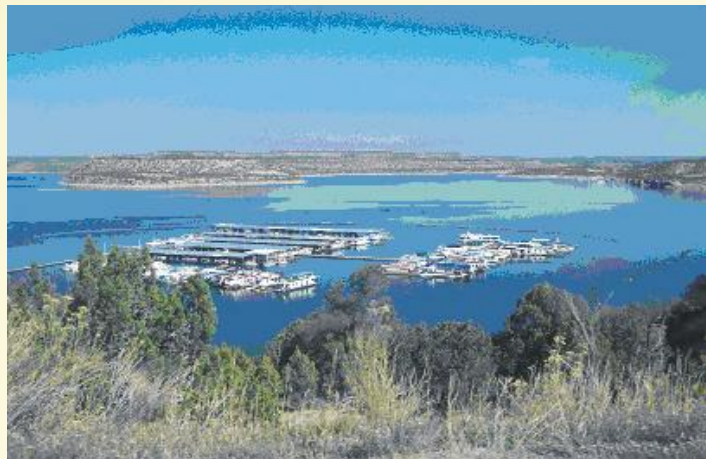
Lacul Navajo are suprafață de 15.600 de acri (cam 63,13 km² sau 6.313 ha), o lungime de 25 de mile (circa 40,23 km) și este situat la altitudinea de 6.085 de picioare (cam 1.855 m).

Suntem în *Statul New Mexico*, dar peste lac este *Statul Colorado*.

Jos, la apă, pescarii - înșiruiți unul lângă altul.

F.S. - la Ruinele Salmon, New Mexico

Lacul Navajo, New Mexico

Platforma, cimentată, înaintază în lac vreo 20 de metri, ca să se poată mai ușor coborî la apă sau trage la uscat bărcile.

Scriitorii leneși îi acuză pe scriitorii harnici de... grafomanie.

*

Pești negri în apă, se văd la suprafață.

Doi pescari și-au încurcat undițele! Altul a prins... o cutie de coca-cola!... râd colegii săi din jur.

*

La *Navajo Lake Marina*, un complex comercial și de agrement pe lac, este un magazin de alimente. Cu 25 de cenți, cumpărăm mâncare pentru pești. Și-au format reflexe... să-i vezi cum scot gurile rotunde, mari la suprafața apei, așteptând... ca pruncii flămânzi.

Închirierea unei bărci, pe o zi, costă între 200-325 \$.

În statul... colorat

Pe autostrada I 511 spre localitatea *Ignacio*. Intrăm în *Colorado*, statul „plin de culori” (conform adjectivului spaniol *colorado/colorada* = colorat/colorată).

Galben de toamnă, grenă, verde șters - pomii.

Pompe automate de extras țigeti.

În *Ignacio*, vizităm galeria de artă „*Dancing Spirit*”.

*

Drumul de la *Durango* la *Silverton* urcă în creierul munților.

Vârfuri roșii de piatră. Niște stânci au marginile drepte, de zici că-s tăiate cu cuțitul. Sculpturi naturale.

Curcubeie de culori sunt frunzele... parcă un pictor dumnezeiesc a aruncat acuarele.

*

Prin parbriz, culori din... Colorado

Facem popasuri dese (pentru poze). Sau încetinesc mașina și fotografiem prin parbriz.

*

Îmi fumegă frânele vehiculului la curbe...

Silverton – oraș minier mort

Silverton (Orașul argintului; numele său este o deformare a cuvântului *Silvertown*, din engleza literară), din statul federal *Colorado*, este așezat pe o vale, între munți. O stradă principală (*Greene Street*) străbate orașelul de la un capăt la altul.

Vara, trăiesc aici 1.200 de persoane, dar iarna, locuiesc numai 350. Minele s-au închis în anii 1990... Nu mai se găsește de lucru (decât la restaurante, la hoteluri, la mici butikuri).

*

În albia râului *San Miguel* (Sfântul Mihail, în spaniolă), oamenii caută aur: sapă gropi în care pun vase, iar mai târziu, vin și le golesc - scurgându-se din munți, apa cu aluviuni conține și grăunțe de aur.

*

La *Hotel Triangle*, 62,50 \$ camera.

În *Silverton*. Oraș mort. Biznisuri închise. Criza simțită. Patru străzi paralele și trei biserici.

Zăcămintele de aur și argint fuseseră descoperite în 1860, de către *Charles Baker*, în *Munții San Juan*. Căutătorii de aur au invadat regiunea, deși tribul de indieni *Ute* s-a opus.

*

Orașul *Silverton* este înființat în anul 1874, iar în 1883 număra 2.000 de locuitori.

Căutătorii de aur își aduc și familiile.

Se practica în însă și: prostituția, jocurile de noroc, balurile la început.

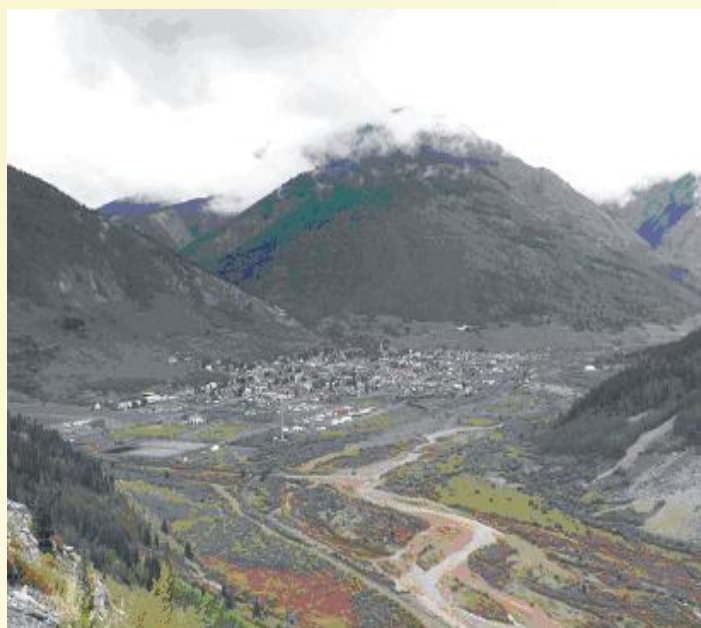
16.10.2010

Arhivele din *Silverton* poartă numele istoricului *Allen Nossaman* (1939-2006), care a lucrat aici peste 40 de ani.

Toponime paradoxale

Cum în SUA se întâmplă adesea ca să existe mai multe localități cu același nume (motiv pentru care americanii adaugă imediat după localitate și statul federal în care se află aceasta), nici *Orașul argintului* nu face excepție (mai ales că zăcămintele argentifere sunt larg răspândite în SUA), existând șapte localități cu numele *Silverton*, în statele federale: *Colorado*, *New Jersey*, *Oregon*, *Ohio*, *Texas*, *Washington*, *Wyoming*! În plus, în statul federal *Minnesota*, colac peste pupăză, există localitatea *Silverton Township* - în SUA, noțiunea de *township*, pe care am putea-o traduce prin expresia „aproape oraș” sau „cvasioraș”, desemnează o localitate prea mică pentru a fi considerată totuși oraș!

Minereul de argintul fiind căutat în *Marea Britanie* și în coloniile engleze, în afara celor șapte din SUA, există în Lume alte cinci orașe *Silverton*, în: *Anglia*, *Australia*, *Africa de Sud*, *Canada*, *Scotia* (ar fi fost un paradox ca proverbial de zgârciții scoțieni să nu aibă și ei *Orașul argintului*!). Alt colac peste pupăză: un district industrial din *Londra* se numește *Silvertown*, dar numele acestei suburbii londoneze vine de la numele industriașului *Samuel Winkworth Silver*, care a

Panorama orașului Silverton, Colorado

deschis aici, în anul 1852, o fabrică de... cauciuc (ce i-a adus mulți... arginți!).

Mexico, Utah (comitatele din aceste state sunt adiacente graniței interstatale), Colorado și Washington.

O mare parte din populație și-a pierdut serviciile, părăsind din acest motiv localitatea.

*

Prețul aurului a crescut în 13 ani de la 280 \$ pe o uncie (1 uncie = 28,35 grame), la 1450 \$ pe uncie. Iar cel al argintului, de la 4-5 \$ pe uncie, la 28 \$. Datorită crizei. Aurul este metal de schimb. Îl topești și faci ce vrei din el.

Diamantul crește mai greu în preț. Este considerat piatră de lux.

Mai bine investești în aur, decât în diamant.

În argint, ai multă greutate de luat (dacă te cari cu el).

*

Opresc Buick-ul meu la *Pinkerton Hot Springs*: un izvor cu apă minerală caldă, curativ. *James Harvey Pinkerton* și soția lui *Ann Eliza* s-au stabilit aici în 1875. Au construit un bazin termal în 1878, iar din 1892 apa a fost vândută îmbuteliată pen-tru tratament.

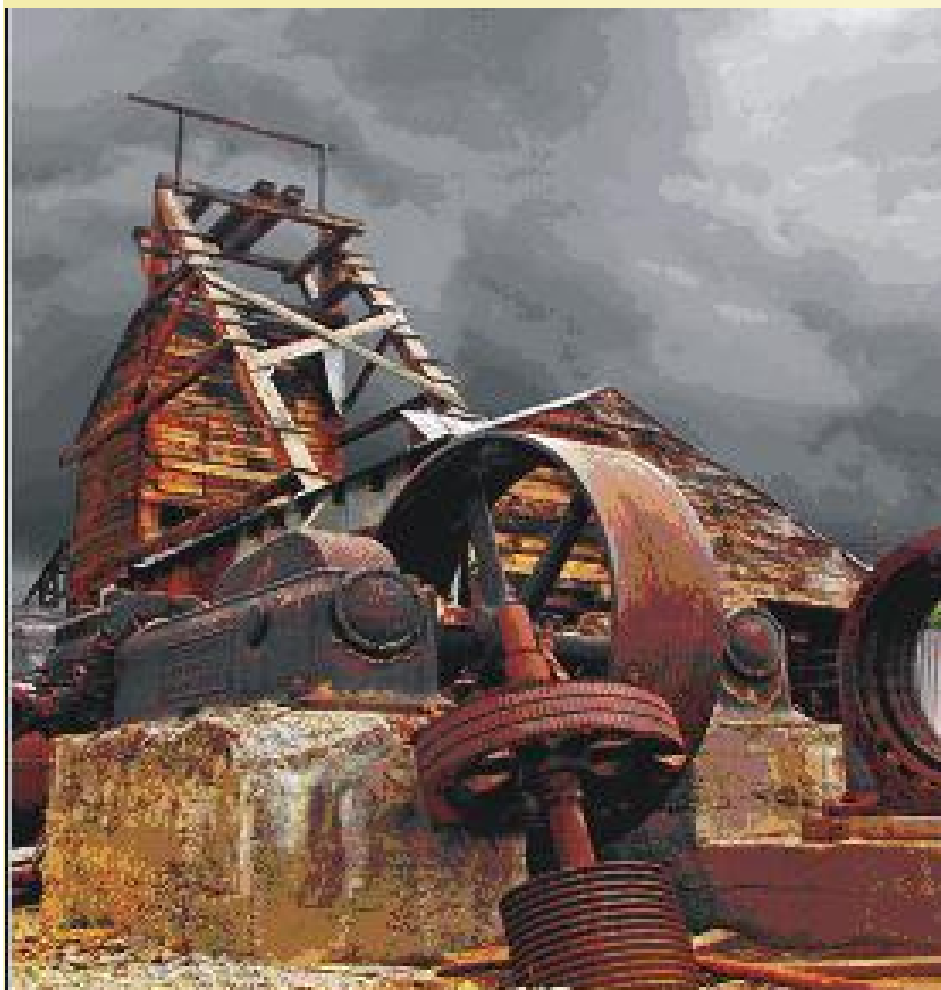
[Aproape de orașul *Durango*.]

*

Am ratat în *Silverton* intrarea la *Mina de Aur*, fiindcă se-zonul (15 mai - 5 octombrie) se-ncheiase.

Vânzătorii în acest orașel cu străzi ne-asfaltate (excepție făcând doar cea principală), așteaptă zilnic trenul cu turiști, din *Durango*, care sosește la ora 11:45 - pentru divertisment și clientelă.

Apropo de *Durango*: numele acestui orașel din statul federal Colorado (există un *Durango* și în statul federal Iowa) provine de la numele orașului *Durango* din Mexic, al cărui nume, la rândul său, provine de la cel al orașului spaniol *Durango*, din Țara Bascilor! Păi, dacă în Lume există 12 orașe *Silverton*, de ce n-ar exista și 4 orașe *Durango*?!...

Utilaje la o mină părăsită din Silverton, Colorado

*

Am făcut plinul la mașină, ne așteaptă un drum lung înapoi (vreo 280 de mile, adică circa 450 de kilometri). 31,60 \$ am dat pe benzină.

*

În *Parcul Memorial*, lângă un râșor (*Cement Creek*, în traducere: *Pârâul Cimentului*), cu mesteceni albi și conifere verzi, arbuști negri, iarbă, mușchi și licheni pe roci, plus zgomotul apei de munte peste mărul gălbui (provenit de la oxidul de fier).

*

În fața *Muzeului din Silverton* sunt expuse vagonete întrebuițate în minele din *Comitatul San Juan*, din statul federal Colorado, care extrăgeau aur, argint, plumb și zinc, până în 1990 - când extracția minieră s-a închis, deoarece prețul acestor metale sau al minereurilor lor devenise mai mic decât costul scoaterii lor.

Menționez că în SUA există patru comitate (*County*) cu numele de *San Juan* (Sfântul Ioan), în patru state federale: New

Trenul turistic Durango-Silverton, Colorado

Marian BARBU

Stilistică pe cont propriu 10 marginalii critice

1

Varianta în limba română a volumului **Era poezilor** (căci există și una în limba franceză, deja tipărită în 2011), subintitulată „mini-antologie lirică”, propune multe fațete lirico-epice ale creației lui George Filip, pe deplin format ca scriitor recunoscut.

Poetului, Canada i-a conturat și impus definitiv destinul literar, asigurându-i un orizont cultural stenic, sublimat și exprimat exemplar în acest volum. Sutele de metafore, nu întotdeauna încălzite la clasicismul aristotelic, izbutesc precum lipitorile să se agațe de multitudinea sensurilor primare ale cuvintelor și să ricoșeze precum gloanțele trasoare pe alte direcții decât cele așteptate. Rezultatul se găsește în lumina imediată, dacă platforma de receptare o și asimilează, persistența ei rămânând de durată. Mai cu seamă, când George Filip, incomodul în comunicarea cotidiană, tete à tete, transformă, adesea magistral, șocant, barbar chiar, tăria sevelor din uzul limbii vorbite, în distilării moderne de toată frumusețea.

În majoritatea acestor scurtissime for-

mulări, într-o stilistică proprie, se află întreaga lui originalitate, inconfundabilă.

Ele sunt trebuitoare, nu numai în planul de suprafață, ci și în cel de adâncime, de unde iradiază discursuri de escortă ale unicatului și, poate, ale irepetabilului.

Descoperim aici, în astfel de formulări oximorone, biciul de aur al poetului, prin care își mângâie contemporanii cârcotași ori opaci la înțelegerea și „pe dedesubt” a liricii scriitorului montrealez.

Rămâne demn de semnalat că producerea nu este un scop în sine, ci doar un mijloc de comunicare al ființei creatoare. Interiorul acesteia este mereu frământat de întrebările trinității psihologiei existente. Când toate componentele se unesc sub faldurile unui cuvânt și, prin atașament, acesta vine lângă altul congener, se trece de metaforă (de regulă, revelatorie, mai puțin plasticizantă), se produce oximoronul.

2

Configurația poemelor de rezistență se definește prin acești indicatori stilistici, numiți *metaforă* și *oximoron*. Ei zburdă din

poem în poem, purtând parcă o togă de „prînz nebun al marilor migrene”.

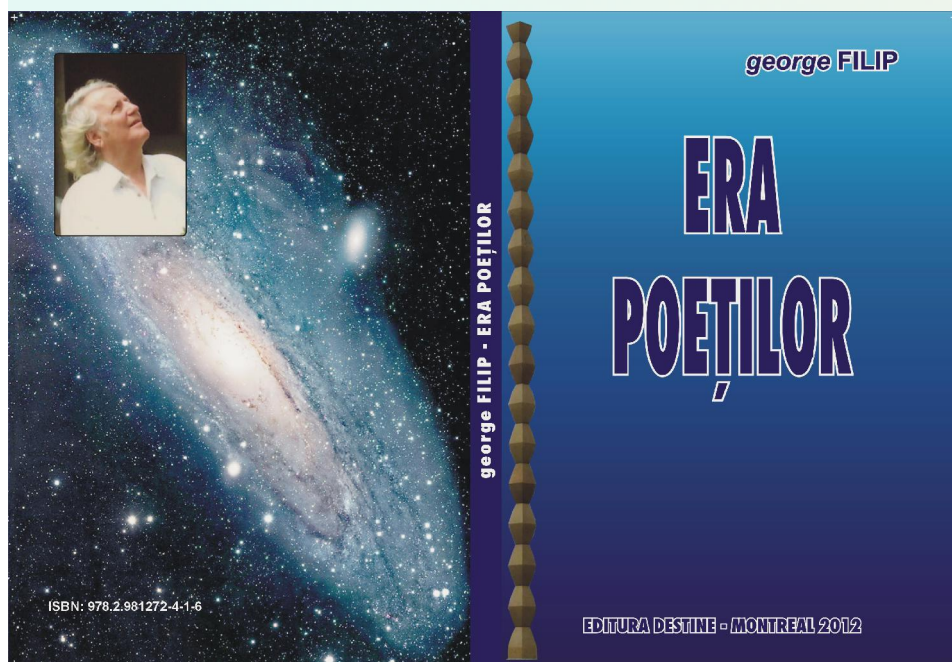
Poemul din care am desprins autodefinirea lui George Filip - *Popas în delir* - se arată de o stringentă modernitate. El reînviază, în maniera clasicismului, dialogul dintre poet și sinele său. În același timp, în plan artistic, dar și ideatic, se coboară până la *Glossa* lui Eminescu și a predecesorilor filosofi, chiar dincolo de ei ori Biblie, ca și până la urmașii care, instinctiv, au cantonat în spațiul aceleiași idei.

Compența lexicală a textului deconspiră trimiteri spre Bacovia (*ninge, grinzi*), Fănuș Neagu (*oameni nebuni*), Pincio, Tradem (*urlă gerul*), Eminescu (*...dar ia și bea răcoare/ spre amurg/ nu te hlizi la secolii ce curg/ se-ntorc/ înfricoșător*), Adrian Păunescu (*e seară - pe planetă ning/ fiori...*)

Când se adaugă și accentul de tip oratoric, presupunând alternanțe de ton, pentru persuasiune, ca indicatorii stilistici enunțați să aibă vizibilitate în audiență, se realizează semnificații în primă instanță și simboluri pe măsură.

Iată o posibilă interpretare, începând de la titlul poemului. Termenul *popas* are o concretețe arhicunoscută; alăturat (aparent forțat, fără... voia lui, dar a creatorului, da!) lui *delir* (nu à la Marin Preda!), ar constitui două universuri... paralele. Poetul a apelat la un... neflexibil în (care indică, întotdeauna - după opinia filosofului C. Noica - intrarea într-un univers, într-un spațiu interior. Dintr-odată, enunțul din titlu s-a transformat într-un provocator gând de procesare a semnificațiilor ce se degajă *ipso facto*. Adică, dintr-o aparent pedestră formulare, suntem chemați la un jubileu al sensurilor de idei, pe care numai rafinații le pot decoda.

În fond, poetul a constatat o stare de fapte reale, de care el, primul, s-a tulburat, și vrea ca toți oamenii planetei să fie informați; ca luând aminte, ele să nu mai fie înmulțite. Chiar numele lui Hamlet se cere transformat

într-un plural pilduitor, devenind un fel de Big-Bang al fricii.

În această ordine de observații, transcriu, pentru motivare, partea finală a poemului, cu vizibile trimiteri spre rădăcinile de idei ale poemului eminescian, plonjând în lu-mea contemporană nouă: *dar ia și bea răcoarea spre/ amurg/ nu te hlizi la secolii ce curg/ se-ntorc hamleții /înfricoșători:/ e seară - pe planetă ning/ fiori...*

Deci, o stare de grație a cugetării personale, transmisă confratern în numele lui **a fi**.

Tonifiantă și alarmantă constatare pentru existența în faptă a lui *freedom* și *peace*, din zilele noastre!

Poemul face parte din literatura de barocă, literatura cetății. Ea a fost inaugurată de romani, trecută spre romanticii europeni, în primă fază, cu prezențe citabile în arealul francez și românesc, apoi preluată unilateral de suprarrealiști și ridicată, prin doctrinele despre absurd, spre confuz și epizicare (ca în lirica americană, gen Carl Sandburg sau Ginsberg).

3

Între ofertele lui *eu* („Eul meu incert”), personalizat în multe oglinzi... literare (în niciun caz, unele de tip venețian!), se găsesc zeci de poeme (**A**). Se înțelege că ele includ și toate substituturile persoanei întâi (singular și plural). Se știe că o asemenea afișare în texte, indiferent în ce gamă sunt redactate, face parte din... *literatura subiectivă, a biografismului*. Ar fi o contradicție în termeni, când știm cu toții că lirica are în prim-plan pe *eu* subiectiv. Numai că acesta, prin contaminare cu epicul - *tu, el (ea)/ voi, ei (ele)* - și-a adjudecat și o prezență narativă, datorită formelor artistice de exprimare (**B**).

Așadar, la George Filip, întâlnim și persoana a treia vorbitoare, ca și generalizantele imparțiale „se știe”, „se zice”, „se cunoaște”; fie că sunt în text, fie că li se subînțelege prezența (**C**).

Fiecare A, B, C comunică în plan informal, estetic și de durată, cu oricare dintre analiști/analizatori să deducă, pe cont propriu ce crede de cuviință.

Metodele de receptare (dacă sunt!), în orice împrejurare, rămân pur subiective, ca și scopurile urmărite.

Succinte exemplificări, doar prin titluri (dar nu exclusiv):

A. *Nebănuț miracol, Presimt eu, Vin eclipse, Doină finală, Hingher* („înfășurat în pelerina urii/ îmi caut de o viață de-ale gurii/ însă găsesc doar arșiță sau ger/ dar sunt viclean și dur ca un hingher/ și-atunci, când vreau să-mi potolesc nesațul/ mă duc prin mahalale și-ntind lațul”).

Creația ca atare se înscrie programatic în ceea ce în simbolism a fost atribuit *poetilor*

decadenți sau *poetilor blestemați*. Sensul determinantilor nu este nicidecum peiorativ, ci este doar o altă formă de manifestare a esteticului.

Alte titluri: *Trece trenul, Văd lumina, Fântânarul, Sunt ocrotit*.

Mai de stare civilă sunt poemele: *Stimate Om, 22 Martie, Un os, Poză cu iapă*.

B. *Fără trup, Din pupilă, Tulburătorul vis, Dumnezeu ș.a.*

C. *O statuie* (excellentă), *Omul* (trimiteri spre mitul lui Cain și Abel), *Ploile* (izgonirea din rai), *Cu sepia* (potopul lui Noe), *Să ning* (mitul apocalipsei), *Homo sapiens* (implicarea unui *eu eruptiv* în microgrup; satiră împlinită: „doar eu - un vacarm de vendete”).

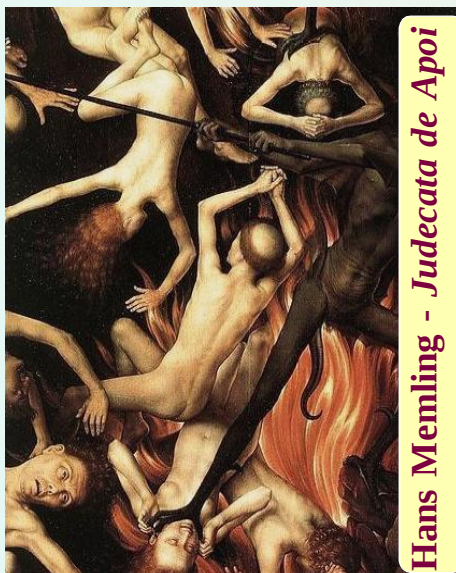
4

Respectând compartimentarea propusă de autor, desprindem o temă generoasă - *iubirea*. Ea are valențe accentuat lirice, sentimentale, pentru ființa iubită (**a**), cuvios obiective, cu iz religios, când se aduce taina despre Maica Domnului (**b**), remember natural (ca la Eminescu), când copilăria i se luminează poetului drept nostalgie ce reverberează peste timp (**c**); tot la **c** s-ar putea încadra minunatul poem, dedicat balerinei Magdalena Popa.

a) *Maria* („vreau să începem în doi/ o viață frumoasă/ am să te botez Maria/ bine-ai venit”), *Dragă Maria, La nunta noastră* (încă o autodefinire: „un metafizic sunt - pe verticală/ sunt sigisbeul altor multor sorți/ sub o egidă guvernamentală”), *Toamnele dăruite, Cruce de veșnicie*.

b) *Sfânto - Maria* („Te rog să nu spui nimănui/ că ți-am pus sufletul în testament/ și să le spui cugetătorilor/ de timp/ că n-am ocărit pe măsura lor”), *Dans printre petale, Fecioara din polen, Sărutul Sfintei Marii*.

c) *Fata dobrogeană, tuzlenței Maria Idu*, poemă de aducere aminte a unei iubiri juvenile care, iată, reverberează până la vârsta senectuții poetului. Limbaul este

Hans Memling - Judecata de Apoi

gingaș, mărinimos, încărcat de evlavie duhovnicească, pură.

5

Între temele care au consacrat poezii de referință ai lumii, reținem pe cea a *umbrei*. Ea a devenit emblematică pentru literatura medievală a Europei, prin întoarcerea către miturile Greciei antice. De la Dante, la Virgiliu spre Goethe.

George Filip o cultivă cu dezinvoltură, adesea, în derizoriu; deci, el operează o desacralizare (*Umbre*). *Uitarea* („umbra coboară din trupul de Om/ și mi se face covor la picioare/ .../ vreau s-o cinstesc - în vreo crăsmă/ să ne omenim - ca acasă”) aduce aminte de Esenin.

Noapte imaginată califică mai bine fantezia modernă a poetului care i se alătură, peste timp, lui Nichita Stănescu și întregii lui generații. Cu toții căutau să se despartă grabnic, categoric, de jugularea politică a proletcultismului. Oferim doar o strofă a lui George Filip, fără a-i da alte conotații stilistice, măcar cuvintelor din fondul principal: „O stâncă verde zace-n strălucire/ îmi taie drumul șarpele de casă/ ochiul de veghe-i plasă pescărească/ timpul se-ngroapă-n propria-i melasă”.

Grădinar face trimitere de departe la Nichita Stănescu, cel din *Nesomnul cuvintelor*.

6

Intitulată *Facerea*, toată creația motivează elegant ideea poeziei ca joc, prin cantabilitatea expresă imprimată colindelor de iarnă. Miza este auditivă, de vibrație imediată.

În aceeași tonalitate situăm *Vestirea* (cu vizibilă ironie jucăușă: „Poate ne-am iubit o clipă/ și-ncă, poate, ne iubim,/ Dar mă doare în aripă/ glonțul din nevelerim”), *Foaie verde, Nunta de piatră*.

7

O altă temă... domestică, să-i zicem, ar fi cea despre *părinți și copii*.

Ochi ceresc are deconspirată iubirea pentru mamă și pentru tată, starea socială în care i-a lăsat, amintind de Coșbuc (în tonalitate metrică) și de Octavian Goga.

De altfel, toate literaturile lumii au în centrul lor figurile luminoase ale părinților.

8

Din *câmpul de metafore*, adevărat opiu baudelairean pentru George Filip, „am cules” doar câteva care vorbesc de la sine, când șagalnic, când crispat, când provocator (cel care le ia spre folosință știe mai bine, analizându-le în angrenajul gândirii proprii). Ba, autorul însuși se auto-definește: „năprasnica mea fantezie/ m-aruncă în mlaștini cu stele”.

Adăugăm câteva dintre aceste perle de fixare a stilisticii: „pădurea visărilor mele”, „chiar ceasul e bătrân de atâta timp”, „sămânță de trădare”, „ruginiți sunt nuferii și ceața”, „Biserica emigrației/ plutește pe-un

ochi/ - din mila lui Dumnezeu”, „delirul de confesiuni”, „aripa de soare”, „săbii de rugină”.

Din rîndul personificărilor, dincolo de posibile urmări prin confirmarea stilului: „șerpilor calmi te mîngâie pe glezne/ lupii-ți rîd prin ochii de tăciuni/ mieii îți vorbesc de semne - astrale/ peștii-ți cântă psalmi și rugăciuni”, „ne arde ca pelagra flămîndă, umiliînță”, „și gerul schingiue orașul/cu sânge rece, de barbar”, „Numai toamna simt că sunt apatic”, „Afară urlă gerul printre grinzi”, „Vino cu buza, rupe-mă-n petale”, „ceartă-i, Doamne, bucuria”, „pe prispa casei stă copilăria”.

La granița dintre personificare - metaforă, prin transfer către simbol: „zeghea vieții mi-a rămas mică” (*Să demasc*).

Un flirt stilistic între sinecdocă și metonimie semnalăm în poemele *Să meditam*, *Remember*, *Tocmiri*, *Avem de murit* ș.a.

Simboluri moderne, de mare rafinament ale gândirii: „vînd prin lume cercuri paralele/ radical din UNU e stupid” (*În sens invers*).

Ca poet de baricadă, scrie apăsător despre „sobolanii trădării” și „câinii credinței/în pragul rațiunii berbere” (*Spre Golgota*).

9

Ici-colo, aripa ocrotitoare a marilor spirite mai picură (fulgurent, cum altfel!?) sau prin trimiteri subtextuale în versurile lui George Filip. Mi se pare că este un semn de mărturisire deschisă despre ucenicia lui la curțile imperiale ale poeziei românești. El însuși a devenit astăzi scriitor de încredere al limbii române.

Un portret rembrandtian, ori la la Corneliu Baba (și câți alții din branșă) și-l face autorul în poemul *Din oglindă* (I) (deh, mitul oglinzii, contaminat cu clasicul eu/ alter ego. La noi, a se vedea poeme în consens la Grigore Alexandrescu, Eminescu și Ion Barbu).

Alți pastori lirico-epici:

Tudor Arghezi. Poemul *Stimate Om* are conotații politice, accentuând însă cultura religioasă în manieră argheziană, pamfletară: „mă vopsea cu aură/ de crez/ răsfoind prin Bibliile sfinte/ am jurat să cred/ și să citez...”.

George Topârceanu - *Doină finală*. („bătrînul Cronos fuma pipă/ regina își dresa delfinii/ poetul curții avea gripă/ visau morgane - beduinii// amurgul, broaște, vioara/ epave, năluciri, bidoane/ microbii, Hipocrat, gargara/ soldați, păduchi, învinși/ galoane”) - un derizoriu hazliu, gen spectacol de revistă.

George Bacovia - *Ucideți plumbul, La lumanare*.

Octavian Goga - *Nunta de piatră* (amintește de *Lae Chiorul*, ca și de atâtea romane; George Filip aude interiorul cuvintelor muzicale).

Dimitrie Stelaru - *Așa a fost atunci*

(„Atunci trecu poetul fără ghetă”).

Alexandru Macedonschi - *Oratorul, Ardere* („Sunt ardere/ Ești ardere - suntem/ Incandescente flăcări/ Din marele blestem”).

Marin Sorescu - „păianjenul pe raza Lunii/ se suie ca pe-un fir de-al său”.

Adrian Păunescu - numai în poezia de cenaclu! Ea trebuia vorbită printr-o anume ritmicitate, în tonalități muzicale de gitară, în grup sau amplificată. O strofă de excepție, din multe create în aceeași direcție, aparținând poeziei *De vânzare* („Democrație la pilulă/ Planeta noastră e o piață/ Iar vreme, cred, că am destulă/ Să fac risipă și de viață”). Încă două titluri din aceeași stirpe: *Toamna prințului*, *Tocmiri*.

Paul Verlaine - „Dar nu te-neacă lumea în păcate/ cu șiruri aurii, verleniene”.

Fr. Nietzsche - *Zeul cel mort*.

Ilogicul din absurdul de tip modern, mai apropiat de Urmuz, decât de unul din piesele lui Eugen Ionescu (*Cîntăreața cheală*, *Scaunele*), îl regăsim detașat în poemul *Relativ* (în ciuda presupusei satire): „zidiți abatoare pe Soare” sau „mocirlă de vaier”; o trimitere nefastă, în același poem: „prin datini au curs/ camarazii” (sic!).

10

Dintre foarte multe autodefiniri ale poetului George Filip, creatorul de largi universuri, am ales-o pe următoarea pentru veracitatea conținută: „vino iar cum te știu - / cel puternic/ înger pămîntean/ cerul dansează prin poduri/ - nemernic/ iar eu presimt că mă scurg/în pămînt”.

Calm și rațional totodată, întîrziat pe deplin în limba română de acasă, puterea de sinteză a lui George Filip din Canada impune convingător o efigie a personalității sale. Datorită ei, și-a marcat viziunea: când terestră (poduri), când cosmică (vizibil mișcătoare - cerul dansează).

Iar el însuși presimte alunecarea spre... Hades (*mă scurg/ în pămînt*).

Este și aci o clară tendință de actualizare a vibrantului și solemnului heraclitian *Panta Rhei*. În context, o asumare demnă, nu răzvrătită!, a biografiei pămîntene, care, în timp, va aluneca în legendă și mit („și am circulat prin timp ca o legendă/ pînă-am plătit cea mai spurcată - amendă:/ eram bătrîn, în ultima mea gară./ pierdusem trenul și ploua... pe afară”. - *Trece trenul*); („În primăvara mea eternă/ vreau nemurirea să o spintec” - *Fântînarul*).

Conștientizându-și posteritatea, peste legendă și mit, George Filip se rostește vizionar: „nu-i întunericul grota eternă” (...) „în sfera gândului sunt doar un psalm”. (*Zeul cel mort*).

Mai vivan spus, **căzând în sus** prin cântec și cuvînt! Aferim, George Filip!

Cărți primite la redacție

VASILE DIACON

GEORGE POPA
- *Homo universalis* -

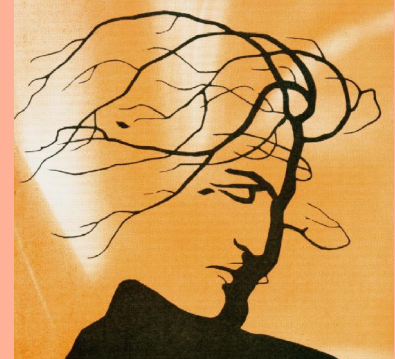
Editura Panfilus

Vasile Diacon - *George Popa - Homo universalis*, Ed. Panfilus, Iași, 2012

ECATERINA NEGARA

LAUDĂ MAGNIFICĂ, EMINESCU

ODĂ ÎN METRU SACRU

Ecaterina Negara - *Laudă magnifică, Eminescu*, Chișinău, 2011

Vali Nițu

Despletitele dimineți

Vali Nițu - *Despletitele dimineți*, Ed. Bibliotheca, Târgoviște, 2011

Uasile POPOVICI

Ochi de orb

V-ați întrebat vreodată
cum cată orbul frumuseți
în ochi și-n trup de fată,
cum ochii,
buzele și gura
și trupul i s-arată
în nepriveliște
din mintea lui de orb,
întunecată?

În ochii unui orb,
o floare albă de mușcată,
în părul negru de codană
cu înfrigurare prinsă,
și floarea, și părul,
și codana, cum arată?
dar lacrima de bucurie
pe obraji prelinsă?

Cum vede zarea,
cum i s-arată depărtarea
și-ngenuncherea
pentru rugă în fața icoanei,
și țarm sălbatic,
istovit de val, și marea,
și plâns, și râs de prunc
la pieptul mamei?

Cum i s-arată
ciocârlia sfredelită-n cer,
și lanul spicelor,
pătat de macii roșii,
cum sânul crud
ca mugurul plesnește în prier
și cum se-nchid
în stânjenul jilav, strămoșii?

Cum soarbe curcubeul
din fântâni culori
și-n ochi de sprintenă codană
se aprind văpăi,
nu vede,
dar vede ce noi nu vedem
de multe ori:
divinul elementelor,
dar și prăpastia din noi.

Îmi place
cum a spus-o unul pe pământ:
orbi sunt cei
cari nu vor să vadă,
nu cei care orbi sunt;
cum nu-i iubire-aceea,
dacă nu-i întreagă.

La ceasu-mplinirii

Mă ninge o iarnă cu fulgii prea reci;
simt gustul salmastru de lacrimi ce dor,
mi-e dor de cărarea... de pași pe poteci;
nu pune, iubito, iubirii zăvor!

La ceasu-mplinirii, sub zodie-stelară,
adună-te-ntreagă aievea menirii;
prin „ierbi” de șopârle aleargă sprintară
reală, nu ca-n visul închipuirii.

Ghiocul

Trecând
pe lâng-o șatră de țigani,
o țigăncușă frumușică foc
îmi cere pentru salbă
câțiva bani
de-argint;
schimbul ei -
să-mi caute-n ghioc.

Îi spun pirandei
că-i frumoasă;
ea roși;
și îi mai spun
că mi-am pierdut norocul;
ghiocu-și pune la ureche
și-mi șopti:
„o fată te va îndrăgi,
așa zice ghiocul”.

La gâtul ei de lebdă-
mblânzită
- de-ar zice adevăr ghiocul -
i-aș prinde-o salbă de
turcoaze;
schimbul meu - norocul.

Și ca să-mi spună adevăr
ghiocul,
mă ia de mână pirandelește
și mă duce tainic
sub bulibășescul coviltir;
și pân' să-mi scoată din ghioc
norocul,
piranda mă privește
ștregărește,
uitându-se prelung -
de parc'-ar aștepta răspuns.

Iar eu mă reflectam în ochii ei
ce-aveau lucirea
îndepărtatei Altair

Demonul angelic

Visez,
iar visul meu parcă-i aievea
și-același demon-înger
mi s-arată; el este
cum e în poveste féea
și seamănă c-un drăcușor de fată.

Ești îngerul
ori demonul din vale
ce îmi apari mereu în vis?
nu știu, dar îți aștern în cale
covor de flori de măr și de cais.

De ești un înger
despre care-au scris poezii,
ori demonul din Valea-adâncă,
cobori din vis în pragul dimineții
ca roua dimineților în luncă.

Te voi culege
în mănunchi de primăveri
cum noaptea
își culege-un cer de stele,
să fii și îngerul,
și demonul printre luceferi,
să fii și demonul
și îngerul trăirii mele.

Valurile

Trec valuri, valuri, - valurile.
De maluri se izbesc și se întorc în valuri
spre alte-ndepărtate maluri.

De veșnicii, aceleași valuri
neogoite ca o zbuguială de copii,
purtate-n ploi se reîntorc în valuri
ce iar și iar cu dușmănie se izbesc de maluri.

Mușcând din malurile țărmlui sălbatic
își duc prada-n ape și o-neacă;
își poartă permanența-n veacuri,
mușcând din malurile țărmlui sălbatic.

Că se întorc și pleacă-n valuri,
e-o lege-a veșniciei,
că nu sunt maluri fără ape,
și ape fără maluri.

Că nu sunt ape fără valuri,
și valuri fără ape.

Adrian BOTEZ

Ritualul călușarilor

...Recitind pagini din capodopera lui Romulus Vulcănescu, „**Mitologie română**” (Ed. Academiei RSR, Buc., 1987), am observat, cu surprindere, că autorul tratează, cu destulă suficiență și superficialitate, unele dintre datele (extrem de prețioase!) pe care, la început de veac XVIII, iluministul mason român, Dimitrie Cantemir (obsedat de exactitatea descriptivă, care-l salvează de efectul lipsei „antelenor” autentic metafizice și mistice!), le oferea valahilor, despre un fenomen folcloric deosebit de controversat, ca origine și semantică: „**Jocul**” **CĂLUȘARILOR**...

...De aici provine dorința noastră de a pune de acord câteva lucruri esențiale, despre... „**Esențialii CĂLUȘARI**”!

...Călușarii reprezintă, în toate interpretările demne de luat în seamă, de până acum, confruntarea **CAILOR SOLARI**, cu **CAII INFERNALI** (și se confirmă, în final, **VICTORIA SOARELUI!**) - spre a elibera Puterea Integrală a **LUMINII REGENERATOARE DE COSMOS**: suntem în primăvară, în zona temporal-sacrală a **ÎNVIERII Soarelui** și, deci, și a lui **Zalmoxis-HRISTOS** (...figuri sacre care trimit, implicit, la **Androginitatea ZEULUI SUPREM**, la „**Dalbii Pribegi**” - **GEMENII: APOLLON** și **ARTEMIS!** - ...știut este că toată mitologia grecilor nu este altceva decât **preluare, mai exactă sau mai puțin exactă, a mitologiei TRACILOR** - care sunt neamul cel mai vechi și deplin spiritualizat, din Europa, comparativ cu „**cazanul etnic**” grecesc, despre care vorbește M.I. Finley, în **Lumea lui Odiseu**, E.Ș., Buc., 1968).

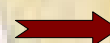
...În primul rând, să spunem că, da, suntem de acord cu Romulus Vulcănescu, atunci când acesta afirmă că „**datina călușarilor deschide și închide zilele consacrate Rusaliilor¹ (lat. Rosalia)**” - dar, apoi, R. V. continuă: „...**preluată de creștini și asimilată cu sărbătoarea Înălțării. Romanii, și, prin ei, daco-romanii** (s.n.: oare? - nu cumva invers?) **considerau sărbătoarea Rosalia (Sărbătoarea Tradafirilor) ca o zi consacrată cultului morților, când se făceau praznice la morminte**” (cf. R. V., op. cit., p.

376). Chiar să uite R. V. că **TRANDAFIRUL** este (atât în antichitate, cât și în Evul Mediu) simbolul și, deci, substitutul sacral-mitologic, al lui **Zalmoxis**, respectiv al lui **HRISTOS**, deci al... **ÎNVIERII!**

...Da, suntem de acord cu R. V., când acesta preia (alături de variantele hermeneutice, care trimit la latini și greci) varianta tracă: „**Prima teorie tracă se referă la originea pyrrhică** (n.n.: de foc!) **a călușarilor** (...). **Dansul trac pyrrhic ar fi fost, inițial, influențat și de jocurile divinității Pyrrha, care era zâna pământului roșiatic, din care Zeus a conceput rasa umană**” - dar, să înșiști, precum o face R. V., exclusiv pe „**jocul bastoanelor mascoide, care imită astăzi jocul mascoidelor de cai**” - și să ignori, **TOTAL**, afirmația lui Dimitrie Cantemir, despre **SABIA SOLARĂ**, purtată de fiecare membru al cetei de călușari („**alcătuită din numerele fără soț 7, 9 și 11**”), din **Descrierea Moldovei** (Ed. Ion Creangă, Buc., 1978), Partea a II-a, cap. XVII-lea, p. 185: „**Toți au în mână câte o SABIE fără teacă, cu care ar tăia îndată pe oricine ar cuteza să le dezvălească obrazul. Puterea aceasta le-a dat-o o datină veche, așa că aceștia nu pot să fie trași la judecată, când omoară pe cineva, în acest chip**” - este cel puțin ciudat... Pentru că Dimitrie Cantemir continuă, sugerând că **Ritualul Călușarilor** (conduși nu de un „călucean” - cum greșit își „amintește” R. V. - ci: „**Căpetenia cetei se numește STARIT**”! - D. Cantemir, op. cit., p. 185) este unul „**interpretat**” de zeități căzute - aflate în momentul sacral al **reluării poziției supreme-celeste** (**Masca** fiind semnul **Misteriosului Chip al ZEULUI!**) și având scopul dublu: 1 - de a se re-întoarce, prin zbor, la **Sălașul Originar-CELEST** („**încât cei ce joacă parcă nici nu ating pământul și parcă zboară în văzduh** (...). **În felul acesta, petrec în jocuri neconținute cele zece zile între Înălțarea la cer a lui Hristos și Sărbătoarea Rusaliilor** (...). **În toată vremea aceasta ei nu dorm altundeva decât SUB ACOPERIȘUL BISERICII**”) - dar și 2 - cel exorcizator-sote-

riologic, apotropaic, trimițând la **Sacralitatea URSULUI** (care **URS**, și azi, la munte, vindecă prin „**călcarea pe spinare**”!), simbol al **castei militare** trace: „**(...) norodul lesne crezător pune pe sama călușarilor puterea de a izgoni boli îndelungate (...) bolnavul îl culcă la pământ, iar călușarii încep să sară și, la un loc știut al cântecului, îl calcă, unul după altul, pe cel lungit la pământ, începând de la cap și până la călcâie; la urmă îi mormăie la urechi câteva vorbe alcătuite într-adins și poruncesc boalei să iasă**” - n.n.: **des-cântec RE-SACRALIZATOR**, prin care se re-purifică-lustrează Logos-ul ființial, întorcându-l pe cel căzut, înapoi, în **Paradisul Sănătății Depline-SACRALE!**), ca efect final (întru glorie și soteriologie!), al spectacolului ritualic, asupra așa-zișilor „**spectatori**” (de fapt, **Omul De-Căzut din statutul Celesto-Divin, dar păstrând, pururi, dorul de re-divinizare** - „**Nostalgia Paradisului**”, cum frumos formula Nichifor Crainic, în lucrarea sa omonimă!)

...De aceea, pentru a încerca să punem oarece rânduială, în informația despre acest ritual sacru fundamental, al strămoșilor noștri **TRACI** - vom apela (cum am mai făcut-o!) la celebra, de acum, lucrare **Dacia Secretă**, a lui Adrian Bucurescu (Ed. Arhetip, Buc., 1997): „**Ca să nu fie recunoscut, Apollon și-a pus o glugă peste față, spre a nu i se vedea semnele ce-i rămăseseră de la căderea tragic din stejar** (n.n.: **STEJARUL** este **Copacul Sacru**, al Lui **Zalmoxis!** - iar căderea, urmată de ridicare „**sub mască/glugă**”, este echivalentul semantic-mitologic al **Învierii** și, apoi, **Înălțării Hristice**, cu tot cu **Trup**, după **Moarte**). **De atunci, zeului i s-a mai spus și CHAR-NABUTAS** - «**Domnul Nevăzut/Întunecat, Negru**»” (n.n.: să nu uităm că numele Neamului nostru, acela de „**vlah/lah**”, înseamnă „**negru/misterios/sacru**”! - ...deodată și în același sens cu „**Muma Cosmică**”: „**MIORIȚA LAIE**”!)- cf. Adrian Bucurescu, **Dacia secretă**, Ed. Arhetip, Buc., 1997, p. 98).

„**Pregătiți pentru UARZA-BALOS-Cumplita Luptă/Război, Vitejii Gemeni au mers, prin lunca Ialomitei, spre HEBRIZ-ELMOS - «Colina Înflorită», locul natal al Gemenilor Cerești** (n.n.: Paradisul), unde au ajuns în ziua ce corespunde cu 1 Mai. Această zi se serbează și astăzi de români, sub denumirea de Armindenii, ce provine din dacicul AURU-MENTI «Drumul Celui/Cel Strălucitor». Tot de la AURU-MENTI vine și actualul nume al Ialomitei”. Iată, deci, că, prin RITUALUL CĂLUȘARILOR, Topografia Paradisului se reface în Spațiul Sacru al Daciei FELIX, prin „mitul eternei reîntoarceri” eliadesc - cel al GEMENILOR - Zalmoxis-HRISTOS/Apollon-Artemis!

„**O gemă getică a imaginat Victoria Fraților Divini ca pe una cosmică. Tinerii zei NAPEI/«GOI»** (n.n.: precum „gol”/golind răul din omenire a fost și HRISTOS, pe Cruce!), **pe CAI, poartă pe cap cușmele ciobănești (...)**. **În partea centrală a iconiței, Zeița-Mamă ține CAII de frâu** (n.n.: fie pe caii infernali, fie gestul ei este unul de echilibrare echinoxială a forțelor cosmice antinomico-dichotomice). **Țintuiți la pământ de sulile zeilor, Beithy-Kelas și Tantalos/DINȚOSUL** (n.n.: simbol al agresivității primitive a Materiei Brute-Prakrti, pe care Apollon-Artemis/ZALMOXIS-HRISTOS o vor transfigura, prin intermediul Spiritului-Purusha!), **și ei despuiați** (n.n.: pentru transfigurarea sacrală!), **își recunosc înfrângerea** (n.n.: astfel, cei doi „adversari” intră în procedura METANOICĂ!). **Pe gema dacică, o neașteptată inscripție: KIA NOF DIADIS - adică: ȘTIU/RECUNOSC NOUL TESTAMENT”**.

..., **Călărețul TRAC are, în mână dreaptă, cornul de crainic ceresc, IAR CU STÂNGA POARTĂ FRÂUL CALULUI** (n.n.: psihopomp, după încheierea procesului soteriologic-metanoic). **LA SOLDUL STÂNG POARTĂ O SABIE MARE, DREAPTĂ**, pe care R. V., în ciuda insistențelor lui Dimitrie Cantemir... o ignora (n.n.: **SABIADREAPTĂ** - simbol al Razei SOLARE Mântuitoare, prin care GEMENII/ZALMOXIS ne vor/va extrage din Întunericul infernal temporar, consecință a unei victorii temporare a Fraților Infernali, Beithy Kelas și Tantalos - despre înfruntarea dintre GEMENII-Apollon-Artemis, și demonii Beithykelas și Tantalos, vorbește și **Cartea lui Habacuc!** - în care carte sunt identificați, în mod corect, essenienii, la care a stat, spre învățătură-revelație de Sine și Misiune Cosmic-Soteriologică, Iisus Hristos, cu... supranumele TRACICE ale lui Apollon: **Iazi, Etsous, Ysos - SFÂNTUL/CURATUL** - cf. grec.: **sfânt, pur** - ...la fel, și istoricul evreul Josephus Flavius, în **Anti-**

chitățile iudaice, XVIII, I, 22: „*Ei/essenienii nu trăiesc prea diferit de lume, dar viața lor amintește în cel mai înalt grad de cea a DACILOR NUMIȚI «PLEISTAI»*”! - ...iar nu cum face R. V., identificându-i, pe essenieni, cu un trib de evrei...).

..., **În anul 666 de la Zalmoxis, împăratul Buerebistas și marele preot Decaineus au hotărât să restaureze ADEVĂRATUL CULT, dezvăluindu-le dacilor misterele sacre** (n.n.: cele ale Morții și ÎNVIERII!). **S-a decis, deci, ca anul 1 al Calendarului să fie anul nașterii Celor Doi ZALMOXIS/CĂLĂREȚII TRACI** (n.n.: călărind unul cu fața spre înainte, celălalt cu fața spre înapoi, pe... UNIC CAL!). **În acest sens, anul reformei religioase** (n.n.: practic, creștinarea dacilor, „*avant la lettre*”!) **a fost 666, iar adepții l-au socotit an benefic, pe când adversarii l-au considerat malefic**” (n.n.: până azi, suntem păcăliți de „zvonorile”...adversarilor creștinismului!).

...Deci, nu se mai poate rămâne la stadiul interpretativ-hermeneutic vulgarizator, de tipul: „*Jocul Călușarilor repetă lupta dintre daci și romani*”...NU! Ar fi penibil și meschin... **În realitate, coroborând dovezile ling-**

vistico-istorico-mitologice, precum că dacia-DAOI/Poporul Căii Drepte (și Popor al ILUMINĂRII/PURIFICĂRII, prin Lupul FENRIR-PURIFICATOR) cunoșteau MISTERIUL CREȘTIN încă mult înainte de a veni, spre a li-l descifra, Sfântul Apostol Andrei... (misiunea Sfântului Apostol Andrei devenind doar una de CONFIRMARE a CREȘTINISMULUI DACIC!) - ajungem la concluzia că, prin RITUALUL CĂLUȘARILOR, avem de-a face cu un ritual geto-dacic al luptei cosmice, a Lui Zalmoxis-HRISTOS, împotriva Adversarului Cosmic/”Nefărtatul” (...și, totuși, la daci, Mistic Colaborator al Demiurgiei-GENEZIEI!), pentru a-l transfigura metanoic și a determina, astfel, „*călcarea morții cu moarte*” și re-începerea Procesului Cosmic al ÎNVIERII-MÂNTUIRII COSMOSULUI CĂZUT - prin OMUL-ZEU înfăptuindu-se ambele stadii: CĂDEREA, respectiv, RECUPERAREA întru (Re-Întoarcerea în) PARADIS...!

¹ În creștinism, azi: Pogorârea Sfântului Duh - Cincizecimea, Duminica a 8-a după Sfintele Paști (ZECE ZILE DUPĂ ÎNĂLȚAREA LUI HRISTOS!).

Rogier van der Weyden - Magdalena citind

Petre GICEA-CORUN

Umbra Lui Eminescu la Florești

Unde e bătrânul dascăl care știe a socoate,
Să dea timpul înapoi și cu oameni dacă poate
Și cu vremi mai mult de-un secol de uitare și de somn.
La Florești dând la iveală pe poet mărețul Domn.
Haide, încercându-ți harul prea puternicul meu Dascăl
Și-n puteri miraculoase din lumină iarăși nască-l
Tărâmul Moșiei Mandrea fă-l din nou iar cu păduri
Iar poetul în rădvan tras la ham de patru suri.

O domniță prea frumoasă, cochetând cu ochii galeși
Să-l îndemne ca să scrie un poem celebru iarăși
Muză mult prea diafană păstrătoare de dorinți
O comoară fără seamăn moștenită din părinți
Iar din frământate gânduri izvorând din univers
O poveste de iubire se transformă-ncet în vers.
Este înaripat poetul căci nu știe de ce anume
Se înalță peste vreme și trăiește-n altă lume,
Unde naște Paradisul versuri și nemărginire
Și în suflet se așterne dulcea rază de iubire.

Minunatul chip e-un înger, luminos cu plete-n vânt
Ca o binecuvântare răsărită pe pământ
Dând binețe tuturor cum de altfel se cuvine
La biserica de-alături vine iarăși să se-nchine.
Dacă poți, bătrâne Dascăl, tu dă timpul înapoi
Ca Mihai, mărețul Domn să ajungă lângă noi."

Rădăcini adânci

Noi ne-am legat de câmp și munți de piatră
Și rădăcini adânci avem pe-o vatră
Pe lângă ape ne-am clădit o casă
Și-n doine-am pus o dragoste duioasă.
În brazda vremii s-au născut eroi
Să lase-n moștenire ce-avem astăzi, noi.
Din tată-n fiu au luat destine-n mână
Ca să păstreze-o patrie română,
A noastră țară, mama noastră bună
Ce-ntotdeauna ea ne-a fost străbună.

Păduri de brazi

Păduri de brazi întinse peste munți
În infinit a minții încântare
Parcă-ar fi ai mei bunici cu înseninate
frunți,
Cuprinși de duioșie, iubire și candoare.

E foșnet blând, e doină din străbuni
Iar vântu' suflă în frumuseți de brazi
Povești care s-au spus, de mult, la stâni
Străbat prin depărtări să le-ascult eu azi.

Pe lungi cărări străbat turme de oi
Până ajung la iarba de mătase.
Mă văd copil dând anii înapoi,
Cu amintiri care-mi mai sunt rămase.

Aici

Aici, eu supt-am lapte în ziua cea dintâi,
Aici, strămoșii mei au lutul căpătâi
Aici, copilăria mi-e undeva rămasă
În pomii din grădină, în liniștea din casă.

În nukul cel bătrân, în apa din fântână,
În ochii mamei mele, pe fața ei bătrână
Aici, îmi e iubirea de oameni și de sat
De care niciodată nu m-am înstrăinat.

Aici, și cerul parcă e altfel, mai senin
Iar luna blânda-i rază o tremură divin
Se scaldă mii de stele în depărtări de ape
Dar pentru mine, aici, le simt că-mi sunt aproape.

Aici, este câmpia ce naște mereu pâine
Speranța zilei de-azi și-n zilele de mâine,
Aici e vraja vieții și mă îmbăt de soare
Ca nici într-un alt loc în marea mea mișcare.

Aici, e neamul meu, de veacuri și bătrân
Și unde gândul meu îmi spune să rămân.

În veacuri scurse

În veacuri scurse iar trăit-am noi
Și ne-am văzut sub alte înfățișări
Venim din timp de undeva, înapoi,
Ce ni se pare că ar fi fost chiar ieri.

Noi ne-am schimbat cu vremea pe parcurs
Că nu știm câte vieți am tot avut
Materie ce neîntrerupt a curs
În căutarea timpului pierdut.

Din apă am venit și din pământ
Iar viața-a curs în noi venind din soare
Din semne-am înțeles și din cuvânt
Ce-înseamnă lumea cu a ei mișcare.

Un vis etern și fără asemănare,
Se-așează-n noi încet de cum ne naștem
Dar când privim a noastră înfățișare
Ne întrebăm de unde ne cunoaștem.

Maestrul

Lui Sabin Bălașa

Venit din satul său bătrân și oltenesc
Cu gânduri bune în veci aci rămase,
Unde-i pământ și sfânt și strămoșesc
Și sunt strămoșii lui rămași în oase.

A luat cu el și oameni și natura
Așa cum bunătatea este-n Crist,
S-a împreunat pe viață cu pictura
Și cu iubirea-n suflet, de artist.

În ochii blânzi e-a lui nemărginire
Și-n inimă ce va rămâne-n timp
În el e cer albastru și iubire
Eternitate, vraje și Olimp.

Pădurea mea eternă

Pădure fără frunze tristețe și ecou
De unde ai putere să-ntineresti din nou?!
Ce Dumnezeu te are în grija lui de-acum
Ce vechi balsam îți toarnă în nesfârșitul drum?

De unde-ți tragi puterea, izvor și rădăcini
Iar timpul scurs mai poate să-ți dea alte tulpini?

Ce taine din adâncuri te poartă din trecut
Într-un miraj al vremii mereu necunoscut?!

De unde-atâta farmec respiră atâția pori
Și-a sufletelor noastre să nască iar fiori?!
Cum poți înfrunta moartea, arșița și furtuni
Pe crestele înalte de unde-ți pui cununi?!

Tu ai balsamul vieții pe care-l ții ascuns
Și la-ntrebări ciudate tu nu îmi dai răspuns,
Când noaptea grea se scurge și-s zbuciumat pe pernă
Pădurea mea cea scumpă, iubirea mea eternă!

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

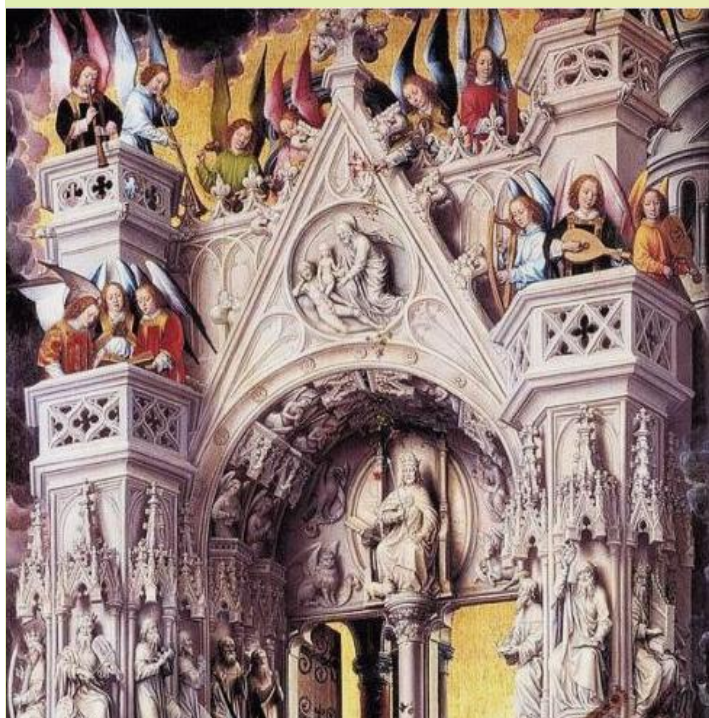

Pictura Renașterii în Țările de Jos

Secolul XV. Bruges. Uriaș centru comercial în vestul Europei. Înstăriții doreau să-și „eternizeze” chipul comandându-și portretele la marii pictori ai vremii. Unul dintre ei era **Memling**, care nu numai că pictează foarte multe portrete (s-au păstrat circa 36 de lucrări), dar o face superb, deschizând drumul către un gen cu totul nou în această parte a Europei. Desăvârșindu-și arta portretistică, Memling a studiat și operele picturale ale

maestrilor italieni. Influența reciprocă este ușor de observat, fiind suficient să se compare *Portretul unui bărbat de Memling* cu *Tânărul cu medalie* al lui Botticelli. Se poate observa la Memling tendința de a mări chipul, ceea ce face ca operele lui să fie ușor de recunoscut.

După primii pictori flamanzi se naște **Hieronymus Bosch**. Contemporan cu Memling și Dürer, Bosch a creat o pictură nemaîntâlnită în arta

Hans Memling - Judecata de Apoi

Jan van Eyck - Madona cancelarului Rolin

europăeană. Creaturile sunt din infern, inventivitate metodică, temeinică, senzație de grotesc mistic și profunzime ezoterică.

Rogier van der Weyden, cunoscut sub numele de Rogier de le Pasture, împreună cu maestrul său Jan van Eyck sunt printre primii pictori ai Renașterii Occidentale născuți în afara Italiei. În 1436 devine pictorul oficial al orașului Bruxelles și își ia numele de **van der Wayden**. Introduce la maturitatea sa artistică un nou realism. La sfârșitul vieții, va

reveni la o artă gotică plată și aproape schematică.

Jan van Eyck. Emblematic. Zugrăvește realitățile orașului cu o minuțiozitate incredibilă. Pictează numeroase „madone”, printre care *Madona cancelarului Rodin*, *Madona Lucca*. Era pictor oficial și, în același timp, „valet de chambre” al suveranului Ioan de Bavaria. Jan van Eyck împreună cu fratele său mai mare, **Hubert van Eyck**, sunt primii pictori ai Renașterii din Țările de Jos.

Ecaterina NECARA (R. Moldova)

Poeme

Stau, mișcându-mă

Aici stau și cum stau
Chiar așa stau,
Când fac vreo mișcare
În dreapta, în stânga
Tot așa stau,
Am mai încercat
să-mi aduc în ordine părul,
Sacoul, buzele, toamna,
crizantemele
Și câteva din zilele lui Ponțiu Pilat
Și m-am privit cum stau
Sub ochiul atotvăzător
Or mă privea
n-am putut să mă ascund
chiar de îngenunchesem
era doar unul singur
Numai atunci când pământul
mă ține așa
De cum stau, mișcându-mă,
Și se rotea
Și se perinda ochiul
În jurul lui precum noaptea și ziua
De ajungea pe partea cealaltă.
Pot ca și atunci să mă admir
Când sub tălpile mele
Totul este văzut.
Stau aici, dar cum de așa de când stau
Picioarele mele au trecut prin miezul
Pământului și tălpile mele au rămas
De la facere două continente.

Doi fluturi

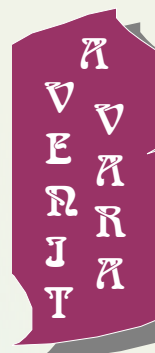
Se dedică domnului P. Ababii

Cineva m-a uitat.
Viața lui a devenit fluiditatea altcuiva.
Nu pot să mai intru sau să ies din viața lui
Cercul s-a închis și amintirea
își ordonează fișiere
Nici viața mea nu se amestecă
cu a altcuiva
Se duc raze și vin raze prin milioane
de circumferințe
De diferite mărimi care se interpun
sufletului meu.
Sau poate toți m-au uitat.
Nu-i nimic, nu se deschide nici o rană,
Nu se închide nici o ușă
Și nu mă uită Dumnezeu
Și nici o îngrijorare de subalimentație
a singurătății nu am.
Am prins în ultimul secol doi fluturi de aur.
I-am uscat
Când mă uită cineva îmi pun un fluture
În dreptul inimii
Și altul în partea dreaptă
Și din nevăzut apare Hristos;
- Eu sunt aici, - zice, iar ți-ai prins fluturii?
- Da, Doamne, unicul care mă ai în toate,
nu mă părăsești, nu mă uiți
Spune-mi ce să fac cu fluturii,
nu pot să-i uit.
Și spontan fluturii înviază.

Sub ploi

Pășeam singură pe sub ploi
Cu o enigmatică pasăre pe umăr,
Nu-i dădusem nume și nici scop,
Începusem să parafrzez cu ea zboruri și ape.
Dintr-o oglindă în alta mișcam ființe și realități
după natura lor vegetală,
după dialect și demnitate,
Respingând foșnetul aspru al oaselor de lemn de ploi
Surprinși în combinații expresive.

Emil BUCUREȘTEANU

1

Printre sălcii plânse, susură izvorul,
Le mângâie obrazul de ani încrețit.
Apa lui adapă dorul și ulciorul
Omului aflat pe deal la cosit.
Soarele urcat, sus, în crucea zilei,
Ascultă iubirea unei ciocârlii,
Iar un nor timid după umbră-și fuge
Să nu-l prindă noaptea singur pe câmpii.
Prin iarba înaltă coasa zice o doină
Din fluier de oțel, bine șlefuit,
Iar la glasul ei șiruri de fânețe
Pe pământ se culcă, se pun pe dormit.
Seara încet se lasă peste întinderi arse,
Roșie se-mbracă peste culmi de munți...
Într-o depărtare, glas de clopot sună
Se binecuvântă ziua care a trecut.

2

Soarele aruncă raze lungi de seară
Dintr-un asfințit îmbrăcat în roșu,
Parcă-i pare bine că a trecut ziua,
Că de-atâta umblet este obosit.
Munți de nori bălai ies la promenadă
Braț la braț se plimbă peste vârf de brazi.
Se mai ceartă unii și se umflu-n pene, așteaptă.
Noaptea ochii și-i închide, doarme satul după muncă
Fluier scurt mi se aude, dor pe dor vrea să îl vadă.
Țârâit de greieri sună în urechi ce nu-l aud,
Dragostea sub lună plină este totul pe pământ...

3

Înghețată de căldură, vara s-a oprit în stradă.
Două vrăbii zgomotoase colbul străzii îl fac baltă.
Doi copii aleargă alene înspre gârle de la moară,
Roata morii doarme dusă, gârla curge fără apă.
Se întorc spălați de soare, umbră să mănânce cată,
Dar un câine dupuros, furios le cere plată.
De tocmeală nu e vorba, îl împacă cu o spagă:
Un ciolan de vacă moartă și un boț de mămăligă.
Obosit de-nțepeneală, în răscrucea cerului
Soarele o ia la vale pe alea somnului
Să se culce, el dorește, la umbră de brazi înalți,
Să nu fie deranjat de vulturii din Carpați.
Vin tălângi de pe izlaz grăbite de dor în gând,
Trombele de praf stârnit sunt furtună fără vânt
Cerule tot s-a-ntunecat, un vremelnice cataclism,
Dar joiana nu ia seama, pe odor îl are-n vis.
Baba Rada iese la poartă, loc îi face ca să treacă
Doi nepoți ce stau pe prispă, lapte cald să bea
așteaptă.
Noaptea ochii și-i închide, doarme satul după muncă
Fluier scurt mi se aude, dor pe dor vrea să îl vadă.
Țârâit de greieri sună în urechi ce nu-l aud,
Dragostea sub lună plină este totul pe pământ...

Izet SHALA (Albania)

Filozofia mea

Pe portretul fecioarei
Sunt drumurile mele
Fluvii curg
Amintirea veche o păstrez
În părul ei
Învelit cu paiul buneii vestiri
Acest nod de filosofie
Lucrez ani de zile
În căutarea iubirii

Cale spre mare

Dor am
Să văd cetatea Rozafatei
Muzeul din Kruia
Casa lui Fishta
Portretul croșetat al
Steagului independenței
Steagul fiului meu
Calea spre mare
Nu garantez
În timp ce moarte există...

O noapte la Prishtina

Buna dimineața Prishtina
Eu nu sunt Mirko Gashi
Sunt doar umbra lui
Care rumegă coji de pâine uscate
Și nu le poate înghiți
Transformându-le în firimituri
Pentru gemenii Velaniei
În ultima noapte
Din Malul Soarelui
Mirko a bătut atâtea drumuri
Câte fire de păr are capul nostru
Și din nou rămâne în capitală
Eu caut locul pe unde au fugit flăcăii
Știu doar unde au rămas Pescărușii.

Grija secolului

Luați-mă fără frică
Nu vă acuz pentru psihomanie
Cu doar câteva clipe de-ntârziere
Ne-ntoarcem unde se termină
Puterea omului
Unde încep legile naturii
Înainte nașterii secolului nou
Sunt din nou
La tine omule...

Phoenix

De două ori mi-au ucis viața
Mi-au spart leagănul și Sofra
De trei ori mi s-a-ntors Libertatea
Dar din nou pușca libertății
m-a-nviat
Au fugit derbedei, dar
A rămas sângele și oasele
Cineva desenează
Curcubeul...

Cum merge timpul

Flori semănam aseară
Dimineața le-am găsit rupte
Pază făcea privighetoarea
În cuibul rândunicii
Unde ea a ascuns cântecul
Un pic de speranță
Pentru anotimpul florilor
În Dardania
Să răsară
să le dăm mireasmă
Timpurile merg
Steaua mea
Limba mea
Osul meu
Fluier muzical
Lume întoarce-ți privirea
Spre Floarea Soarelui...
- Privește!...

Miopia

Mă învinuiam
de ce mă îmbrac
În roșu și negru
Iar eu le spuneam că
În glia mea cresc florile
Cu această culoare
Apoi miopii în Ulpiana
Îi sapă tronul Reginei
Violent îi schimbă geneza
Dar viu este regele Longari
El nu permite aplecarea
Nici coroană cu flori negre...

Pașii tatălui meu

Pornesc
Pentru a câta oară pornesc
Pe urmele pașilor tatălui meu
Și nu se reîntoarce
Pașii mei și ai tatălui meu
Sunt continuarea
Pentru a ajunge
Pe culmea piramidei
Trei mii de ani de călătorie
Pe pașii tatălui meu am mers eu
Și acum după pașii mei
Și ai tatălui meu
Merg fiul meu...

În flacăra scrierilor mele

În focul scrierilor mele își pierd
Viața umbrele negre barbare
Nu se ard literele albaneze
Nici nu se ucid, nici nu se taie
Ele au mireasmă de Libertate
O națiune
O patrie
Un steag
Un imn
În Al-ba-ni-e

Anul melodiei naționale

Cântecele de leagăn ale mamelor
Gemetele pruncilor în leagăn
Trosnetele puștilor libertății
Cântarea imnului național
Trezirea conștiinței
Anul melodiei naționale 1998:
Armata de Eliberare a Kosovei...

Ceva se întâmplă

Mă apropii de oglindă
Sunt sau nu sunt eu
Sau cineva este în mine
Umbra ce mă urmărește este a mea
Ce mi se ivește această
Toamnă cu fața necunoscută
Iar în Arberia
De ce șuieră iarna Siberiană...?

George PETROUAI

Gregarismul românesc (A fi și-a nu gândi)

Dacă nu mă înșel, Hegel a fost primul gânditor modern care a pus pe tapet problema raportului, mai exact problema distincției nete dintre *viață* și *existență*. După părerea lui, toate ființele au viață, dar existență au doar acele viețuitoare care posedă conștiința morții lor. Asta vrea să însemne că, după ceea ce se știe până în clipa de față, numai oamenii se bucură de privilegiul existenței, întrucât numai ei îndeplinesc simultan cele două condiții: sunt muritori și au conștiința sfârșitului lor inevitabil.

Cu următoarele două precizări:

1) Afirmările de mai sus sunt făcute la modul general, adică așa cum o pretinde din totdeauna gândirea și limbajul filosofiei, această disciplină complet insensibilă la excepții sau cazuri izolate. De altminteri, vocea acestora (cei puțini și cu un prisos de conștiință, cei mulți și doar cu urme ale conștiinței) a fost pentru multă vreme de-acu înainte redusă la tăcere de către zicerea cu caracter represiv și nivelator - *Excepțiile întăresc regula*, o zicere extrem de binevenită pentru liniștea conducătorilor de pretutindenă, îndeosebi pentru liniștirea conștiințelor democratice ale conducătorilor noștri politici de azi, care știm prea bine cât suflet pun întru înscăunarea fericirii și prosperității în casele tuturor alegătorilor, indiferent de averea și rangul social al acestora. Că de, românilor li s-a cam dus buhul peste mări și țări în ceea ce privește tragicomica discrepanță dintre promisiunile făcute în campaniile electorale și puținătatea înfăptuirilor aleșilor, după ce aceștia s-au văzut cu sacii în căruța puterii...

Vorbeam mai sus de privilegiul existenței și de conștiința umană. Dar pe meleagurile noastre, astea sunt doar vorbe de clacă, atâta timp cât pentru grosul românilor existența nu înseamnă decât o neîntreruptă încordare în vederea supraviețuirii și atâta timp cât conștiința românească de-abia își mai trage suflul: în cei mulți din pricina lipsurilor și a scandaloasei promiscuități în care aceștia își târâie zilele (de unde și sporul anual de crime și sinucideri), în cei puțini (ciocoi și ciracii lor) datorită depunerilor de osânză, care în scurtă vreme înăbușă ultimele licăriri de con-

știință din căpățânile lor porcine.

2) Dar fantezia și aspirația neîncetată a omului spre mai bine, adevăr și dreptate, nu se putea mulțumi cu conștiințele mai mult sau mai puțin ticăloșite ale semenilor din ce în ce mai avizi de bogății, putere, onoruri și plăceri.

Așa că el s-a pus pe treabă și - mai întâi în mitologii, apoi în religiile tot mai subtile - și-a elaborat crezul de nezdrușit în existența unei lumi a nemuririi și păcii veșnice, o lume a armoniei, iubirii și fraternității în ceea ce privește bunăstarea, libertatea sau dreptatea, în sfârșit, o lume din care a fost eliminat pentru totdeauna răul întruchipat de Satan, acest neobosit inspirator și călăuzitor al omului păcătos și nefericit, ce-și închipuie căi buricul creației, dar care în fața vitregiilor (cataclisme, boli, moarte) se dovedește a fi „cea mai fragilă trestie din Univers” (B. Pascal), chiar și după ce francezul se grăbește să completeze în chip încurajator că este o „trestie gânditoare”. Numai că gândirea n-a reușit până în clipa de față și, după toate probabilitățile, nu va izbuti nici de-acu înainte să-l izbăvească pe om de enormul lui zădărniciu din timpul vieții, precum și de cumplitele spaime ce-i veghează neabătut agonia.

Tocmai de aceea, credinciosul se întărește pe parcursul vieții și pe patul de moarte cu speranța pătrunderii sale într-o lume unde-i de-a pururi trează vrerea și conștiința inalterabilă a Atoatefăcătorului, în infinita Sa calitate de eliberator, aducător de pace și mângâiere, împărțitor de dreptate etc.

Dar îndoiala este atât de specifică omului, încât până și cei mai fervenți credincioși, atunci când dau piept cu revoltătoarea ticăloșie umană, își arată dezamăgirea în cuvinte ce oglindesc mai degrabă resemnarea în fața fatalității decât încrederea în aflarea vreodată a dreptății: *Până la Dumnezeu, te mănâncă sfînșii...*

Oamenii de știință și-au construit propria lor mitologie cu universuri paralele, anti-materie, OZN-uri și ființe inteligente venite în vizită pe micuța noastră planetă de la distanțe amețitoare, posibil din afara Galaxiei. Toate ca toate, dar întrucât încă nu s-a intrat

în legătură cu astfel de ființe ipotetice, nu se știe nici cum arată, nici ce gândire și nici ce conștiință au. Dacă or fi având vreuna... În fond, la ce bun, când moda la pământeni este să se descotorosească de balastul numit conștiință, potrivit franțuzescului *Je m'en fiche* (Puțin îmi pasă)!

*

După această introducere, să ne îndreptăm atenția înspre gregarismul românesc, un gregarism susținut cu vrednicie de coloana sa vertebrală, înverdată prin formula *A fi și-a nu gândi*. Căci (o vedem pe pielea noastră) adevăratul blestem pentru un popor nu este gregarismul social-politic, ci cel spiritual.

Gregarismul social-politic, de altminteri, este atât de prezent în întreaga istorie a formațiunilor umane, începând cu cele mai primitive (ginți, triburi) și continuând cu cele moderne (popoare, națiuni, conglomerate de națiuni), încât se poate spune că el este nelipsit din toate formele de organizare socială: armată, biserică, școală etc.

Armata, de exemplu, este produsul de vârf al celui gen de gregarism în care acționează nu doar ancestralul instinct de turmă în fața pericolului (real ori închipuit) reprezentat de alte armate, ci permanent în ea se fac simțite *alte două forțe convergente*, care au menirea să întărească ascultarea până la totala depersonalizare a membrilor săi (mult invocată disciplină militară), totodată să le stimuleze combativitatea până la jertfă, atunci când militarul are de trecut proba de foc constituită din patriotism și onoare ostășească:

a) Autoritatea comandanților, care - susținută puternic din spate de spectrul înfricoșător numit Curtea Marțială - poate merge până la drept de viață și de moarte asupra subordonaților, ceea ce înseamnă că ambele părți (comandanții și subordonații) se dedau mai mult sau mai puțin la jocurile pe muchie de cuțit ale absurdului. Îndeosebi în vreme de război...

b) Rolul insidios al propagandei în vederea forjării celei mai potrivite psihologii a unor oameni care se iau la trântă cu moartea

duritatea ia locul milei, cruzimea devine o condiție a supraviețuirii), precum și fantoșa alintată cu numele de glorie militară, ca factor activ de menținere a unui neîntrerupt tonus belicos.

Ar fi o greșeală de neiertat să credem că gregarismul bisericilor ori cel al unor societăți secrete n-ar avea eficiența gregarismului militar, când știut este că în primele două se practică pe scară largă fanatismul, pe lângă jurămintele de necondiționată ascultare și pedepsele care decurg cu necesitate în cazul nesupunerii sau al trădării, pedepse cuprinse între excomunicare și suprimarea trădătorilor.

După cum precizează Neagu Djuvara, în *O scurtă istorie a românilor*, gregarismul social-politic al românilor prezintă o prețioasă însușire, căci „suntem poate singura țară din Europa, în afară de micile țări, al cărei sentiment național este exclusiv întemeiat pe faptul că vorbim aceeași limbă «de la Nistru până la Tisa». Lucru care nu se întâmplă în alte țări, unde sentimentul național s-a clădit de veacuri, încetul cu încetul, în jurul unei istorii comune.”

Era de așteptat ca faptul acesta să se constituie într-un notabil avantaj pentru spiritul românesc. Dar n-a fost așa, întrucât istoria vitregă a românilor așezați la intersecția intereselor politico-economice și militaro-strategice ale unor imperii megieșe și ostile, le-a inoculat acestora o *atitudine ancilară* în fața vieții.

Românii din totdeauna și-au făcut un merit din a-și afirma răbdarea și blândețea, respectiv din a purta războaie strict defensive pentru a-și apăra „sărăcia, și nevoile, și neamul”. Dar răbdarea seamănă rușinos de mult cu umilința, iar blândețea înclină până la identificare cu supunerea.

Capul plecat sabia nu-l taie, spune un degradant proverb românesc. De altfel, întreaga înțelepciune populară românească este doldora de proverbe și zicători umiltoare, adevărate copii ale nebărbăției spiritului românesc.

Emil Cioran vede destinul românesc ca un destin *à rebours*. După el, marii vinovați ai neîmplinirilor românilor sunt resemnarea și scepticismul. Spre deosebire de renunțare, care provine din preaplinul inimii, resemnarea iese din golul acesteia. Renunțarea are vocația verticalei, resemnarea pe cea a orizontalei; prima îl înalță pe om prin conștiința sacrificiului liber asumat, cealaltă împinge conștiința la sacrificii prin asumarea lenei și indolenței.

Cât privește scepticismul românesc, apoi acesta cu adevărat are darul să stârneasă uimirea. Pentru că, pe urmele lui Cioran, te întrebi nedumerit: de unde scepticism la un

popor cu vigoare biologică și spirit de copil somnolent, când este știut că el (scepticismul) reprezintă inevitabila plictiseală a unei culturi mari și obosite, respectiv recreația unui spirit crepuscular ce-și refuză alinarea prin reverie în țesătura spumoasă a grațiilor elegante și inutile?!

Pesemne că scepticismul românilor se datorează îndelungatei lor șederi în râpe și văioage, ori poate că lungă gestație a spiritului românesc în pânțele folclorului l-a obosit peste fire, încât a ajuns să regrete căldura nătângă și comodă a plăcenței originare.

Căci, fapt deosebit de grav până și în ochii apostolului Pavel, poporul român nu este nici cald, nici rece - el este căldicel! Ceea ce înseamnă că *românii trăiesc, dar nu există*, și asta deoarece existența presupune gândire, demnitate și curaj urcat până la eroism.

Dar, mă rog, ce gândire posedă un popor care zeci de ani s-a străduit să scandeze lozinci bolșevice și să memoreze citate imbecile din opera „celui mai iubit fiu al națiunii”, iar azi, la peste două decenii de la Decembrie, continuă să se lase mințit și insultat de o gașcă de profitori care se erijează în conducători, când toată suflarea este edificată în privința incompetenței primului ministru și a cinismului de mahala al președintelui? De ce curaj și demnitate se poate vorbi la niște biete ființe înfundate în cavernele problemelor lor de zi cu zi și ce eroism tănuiește obstinția supraviețuirii lor cu orice chip?

Că ne place au ba, trebuie să recunoaștem că mica noastră cultură este eminent folclorizată, iar mai nou substanțial manelizată.

Cât privește folclorul nostru de valoare, este lesne de observat că el abundă în cân-

tece de jale - interminabile lamentații melancolice și târăgănite, care ilustrează din plin sentimentalismul cancerigen al românilor. Puținele cântece de viteză își au originea în vremea lipsită de glorie a dominației osmanliilor, și ele relatează actele de răzbunare ale unor haiduci cu faimă locală împotriva celor mai odioși dintre potenții turci sau greci.

Istoria noastră nu cunoaște revoluții, chiar dacă facem abstracție de părerea lui Petre Țuțea cum că singura revoluție cunoscută de omenire este cea înfăptuită de Mîntuitorul Iisus. Toate frământările noastre populare se încadrează fie în categoria răscoalelor (Horea, Tudor Vladimirescu), fie a revoltelor inspirate de exemplul străinilor (mișcările de la 1848, Decembrie), fie a grevelor, respectiv a luptelor de stradă.

Pentru mișcări de mare anvergură, capabile să schimbe structura spirituală și instituțională a unui popor, este nevoie de oameni curajoși și de conducători înțelepți. Cu curajul am văzut puțin mai sus cum stăm. Iar puținii conducători înțelepți care au riscat să ia taurul de coarne, au fost ba sacrificați de trădarea cozilor de topor și de mișelia lichellelor, ba au fost nevoiți să ia calea exilului pentru a scăpa de răzbunarea noilor autorități, de regulă necruțătoare cu elementele valoroase ale acestui popor.

Cum terenul afirmării în viața publică a României este minat de minciună și necinste, cei mai mulți dintre românii onești și înzestrați ai zilelor noastre preferă terenul mult mai sigur al anonimatului. În felul acesta imposura se simte ca la ea acasă, mediocritatea se învârtosează și gregarismul devine atotcuprinzător în societatea românească.

Dacă unii dintre românii postdecembriști se mândresc cu galoanele dobândite în străinătate prin diplome, cărți publicate ori demnități deținute, nenumărați confracți de-ai lor din țară și-au consolidat pozițiile prin patalamale rostuite în condiții suspecte și prin titluri universitare mai mult decât discutabile. Scandalul din urmă cu câțiva ani pe marginea zecilor de mii de diplome însușite prin fraudă dovedită, n-a adus nici un prejudiciu posesorilor lor. Iar de-atunci câte mii de alte înscrisuri necinstite au mai fost puse în circulație? Că doar universitățile din România postdecembristă (nici una nu figurează în primele 500 de universități ale lumii!) s-au specializat, aidoma atâtor SRL-uri falimentare de pe aceste meleaguri, să lucreze pe stoc - eliberează diplome contra cost, fără a se sinchisi de contribuția lor la dezastrul național prin lansarea pe piață a unor „produse” cu valoare redusă și cu pretenții mari.

Iată motivul pentru care perioada postdecembristă s-a impus definitiv în istoria Ro-

Hans Memling - Bărbat cu medalie

Diana IACOB (Austria)

...
Te caut când ochiul ți-e adormit,
când pot vorbi în tăcerea viselor fără ecou.
Iată-mă prea aproape de tine,
mult prea departe de Cer
Iară-mi sălbăticia anilor de veghe stingheri
Îți calc sufletul purtând civilizația sub tălpi
Sunt prizoniera lumescului între azi și ieri.

...
Prima secundă de Lună
și-a umezit călcâiul în călimara de confuzii,
Fiecare fir de frunze îmi șterge genele.
Nu-mi amintesc ultima carte răsfoită...
Anticarul din colț vinde iluzii.

...
E bal mascat

Același actor în fiecare secol,
aceeași piesă...

Costumul meu s-a demodat.

...
Inventez nopți în care să te caut,
sau să mă cauți,
desenând cărări pe care,
să te poarte de braț femei renașcentiste

Te voi îmbrățișa,
azi, mâine, niciodată...

Te aud plângând...
Inventez o nouă viață,
de zbor și gând

...
Te-am cioplit cu unghia uimirii
Te-am șlefuit cu degetul arătător
Mi-am poruncit să uit
Nu pot să fiu, nu pot să nu mai fiu...
Aș vrea să Dor

...
Simt ploaia cu palmele-i reci
înconjurându-mi virgina neclintire.
Se cerne prin sita cerului
o mare de oameni sihaștri.
Mi-am zidit urechea în peretele dinspre
lume

Un erudit lăcrima pe umerii planetei.

...
de literatură

Ți-am sărutat privirea din umbre
pictate-n auroră
de-atâtea ori încât te-am înecat
în propria-mi smintea.

...
Portretul meu s-a risipit
Culorile se-mprășteie în tine.

...
uși închise

Zadarnic mi-am strivit piciorul
sub un imbold bizar
Coboram înălțându-te din abis
În umbra ochiului, doar un ecou

O mie de pași, suflete fără trup
În urma ușilor închise
s-au stins toate luminile,

de un secol aprinse

...
Corectează-mi singurătatea
e ultima filă din acest episod
Amor în transparența tâmpelilor literate

S-a inventat Cuvântul.

Ce bine că taci!

→
mâinii, pe de-o parte prin corupție, demagogie, hoție, impostură și nemuncă, pe de altă parte prin inflația de profesori universitari fără operă și de licențiați fără șanse de angajare, precum și prin apariția unui soi cât se poate de respingător de corcitură - monștrii rezultați prin încrucișarea dintre generali izmânari și politicieni.

Dar și unii și alții (stranierii, respectiv autohtonii) habar nu au de vorbele poetei americane Emily Dickinson vizavi de succes în general, de ridicolul succes din România în special: „A publica nu este treaba poetilor; să fii poet este totul, să fii cunoscut ca poet este nimic”...

*

Din totdeauna românul a fost convins că dă dovadă de credință atunci când se poartă smerit, deși capul plecat începuse să se integreze în noua lui configurație anatomică și istorică. Pentru justificarea perspectivismului lor istoric, românii fie se raportează la anumite texte biblice gelatinoase, fie aruncă vina pe România. În felul acesta vidul lăuntric al cetățeanului este disculpat prin golurile și neîmplinirile din istoria țării...

Dar cu toții, fiți siguri, vor susține sus și

tare că sunt patrioți și că-și iubesc țara. Numai că o fac într-un mod aparte: defăimând-o!

De altfel, autoironia este o stare de spirit generalizată la români, stare prin care ei înțeleg să facă haz de necaz. Foarte puțini se sfiesc să pună pe tapet tot putregaiul din ei, familii și localitățile în care trăiesc, prin extensie din toată România. Cei mai mulți români simt o satisfacție morbidă să se facă troacă de porci prin acel soi de isterie dos-toievskiană, cu condiția să mânjească imaginea țării lor și să mai tragă în cloacă încă vreo două-trei cunoștințe, de preferință prieteni. Vorba ceea: „A murit capra mea. De ce să nu moară și capra vecinului?...”

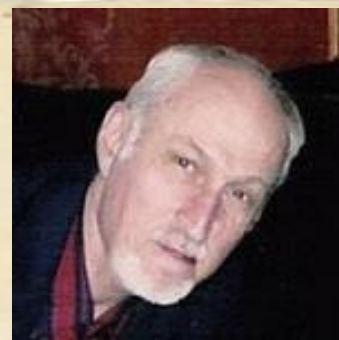
Există în mentalitatea românilor o tendință periferică de mediocrizare, altfel spus de accentuare a gregarizării. Nu neapărat din invidie sau răutate. Mai degrabă dintr-un ancestral instinct colectiv de indiferență, ori poate dintr-o atavică neplăcere față de ceea ce nu-i aparține. Iar consecințele acestei atitudini sunt alarmant de vizibile: România sistematic jefuită de ciocoi și murdărită (la propriu) cu mult zel de grosul cetățenilor, pe bună dreptate a ajuns pe locul ce i se cuvine - cel de la coada țărilor din Uniunea Europeană.

Fiind anistoric, românul și-a conservat apucăturile de țaran rapace, înzestrat doar cu un dezvoltat simț al micii proprietăți, dar complet nul în plan social. De aici decurge instinctul patologic al majorității românilor înspre găinării, instinct care-i călăuzește pe cărările anevoioase ale căpățuiei pe toți tâlharii cu ștaif ai acestor meleaguri.

Dar printr-o ironie a sorții, ori poate a justiției divine, cercul vicios se închide peste toți românii, așa încât sărăcia a devenit un fenomen curent și global. Acum ca și altădată, excepție face acea pătură subțire de îmbuibăți (milionarii de carton), care au știut să profite din plin de apele tulburate în decembrie '89.

Cum excepțiile întăresc regula, iată că gregarismul României se evidențiază și la acest gingaș capitol, care exercită un puternic impact asupra echilibrului cetățenilor, implicat asupra stabilității societății. Istoria demonstrează și bunul simț ne încredințează că orice este posibil într-o societate profund distorsionată, precum societatea românească a zilelor noastre. Mai ales că nici vorbă ca în viitorul apropiat să fie soluționate gravele probleme economico-financiare cu care ea se confruntă cam de mulțișor.

Boris MARIAN

Borismarianisme

Asceza

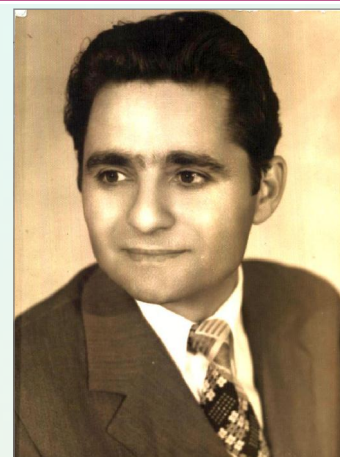
Asceza nu are mădular, dar Ordinea? Oho! Dar Adevărul? Mă-nclin și m-ascund. Adulții să nu vorbească de adevăr. Cât despre foc, eu cred că el nu se stinge niciodată, indiferent de sex, rasă, vârstă, obiceiuri. Ne bucurăm de același soare, dar nu suntem frați. De ce? Prea mulți păcătoși s-au dus în pământ. Năramzi printre măslini se-mpart, un dor; apoi durerea, zăpezile, se uită totul? Grădinile închid în ele o taină. Tu, cititorul meu aștepți să spun ceva. Ascultă și tăcerea, e un sfat. Ghitara jalnic sună. Și nici un drum nu te va mulțumi. Doar vânătorul știe al său drum. Într-un adânc de ape vei găsi cuvinte. Diamante lichide. M-aș dărui și lor, dar totul curge, omnia fluunt, omnia mutantur. Să nu uităm de facere, de întrupare. Să ne ferim de abstracțiuni, așa zic. Ele ne aduc suferință. Arta este totul sau nimic, contemplarea este miezul. Misterele nu se schimbă în timp. Cea mai eroică este lupta lui Iacov cu Îngerul. Până și stelele cad. Purtăm peruci sau măști, dar suntem încă noi, aceiași, din copilărie. Polonius, cel ascuns pe jumătate. Nu căuta instrumente în codru, în câmpie. Nu refuzați cântecul. Înflorirea, vestejirea, apar, dispar. Unde există formă, lipsește esența. Există mereu o cale de întoarcere, dar noi nu o recunoaștem. Eu nu știu ce înseamnă omul adevărat, știu ce este omul. Există cuvinte care cuprind alte sute. Mai este și sentimentul că nu există. Sănii tăi îmi acoperă fața. Între ei voi plânge și mă voi bucura. Să pornim de la sfârșit spre început. Acolo și atunci nu mai există. Timpul devine încâlcit, ne vom limpezi privind unul în ochii celuilalt. Suntem veniți cu arca lui Noe. Un papagal, o glumă colorată, avataruri. Orice balanță - aroganță. O despărțire fără despărțiri. Ce aș putea să-ți mai spun? Tăcere, restul sunt vorbe.

Totodată

Totodată mi se pune în vedere să nu mai repet eroarea, în caz contrar voi fi trimis pe Insula Diavolului, precum căpitanul Dreyfus, Henri Charriere... Stâlpii de telegraf cântă ca niște privighetori. Am visat că abia îmi mișcam picioarele, le simțeam din lut. Ochii abia mai vedeau, limba îmi era grea și aluneca precum un somon, în gât simțeam un măr, m-am trezit. Așa era, totul era adevărat, doar inima ticăia, mi-a spus, stai liniștit, sunt cu tine. Lângă Spitalul Colțea un cerșetor se bâțâia cu o viteză inimaginabilă. Măinile, capul, genunchii, toate au mișcări oscilatorii. Oamenii nu prea îl băgau în seamă considerând că este un simulant. Are în cutia din fața sa cam zece monede de zece bani. Priveam covorul cu pătrate concentrice, papagal refăcut după canoane estetice, ascultam geamătul mobilei retrăindu-și căderea și-un bâzâit în amiază, măsurând încăperea. Trebuia să dorm după asprele legi ale creșterii, să dorm în loc să urc pe ziduri cu meșterii. La fântâna nebăută-ndeajuns mă întorc, la anii noștri prea tineri, neistovita culoatre mov, jder în întunecime, horă-ntâlnind mâna ta, chip străin, oh, prea devreme murim prima oară, prea devreme murim... O parte din legi s-a șters prin plecarea voastră, tăcerea m-a învelit ca pe un vierme blând, de mătase, în edificiul părăsit cineva a intrat frumos și alb, încăperile i-au devorat chipul, eu privesc prin transparența clipei. Cine mă va elibera de aripi înainte de a mă închide în mine? De la cenușiu la albastru este o cale lungă. Cerșetorii sunt bătrâni și cântă, le e foame. Poeții sunt tineri și cântă - tristețe adâncă. În fiecare cântec, amarul și dorul dau poame. Eu sunt prințul și lăutarul și stau la poarta casei voastre. În scripca mea doarme o împărăție care agonizează și care moare neîncoronată. Nu eu am spus-o.

Constantin E. UNGUREANU

Mihai Eminescu și I. L. Caragiale

În 1867, I. L. Caragiale este dus de tatăl său în București, pentru a urma clasa a V-a liceală, deoarece școlile din Ploiești erau lipsite de cursul superior. După aceea, urmează clasa de declamație și mimică a unchiului său, Costache Caragiale, devenind coleg cu verișorul lui, George. În toamna anului 1868, îl cunoaște pe Mihai Eminescu, înapoiat dintr-un turneu de vară în Ardeal, pe atunci sufleur în trupa lui Mihail Pascaly. La propunerea acestuia, concesionarul Teatrului Național din București, Eminescu este numit al doilea sufleur și copist, prin contractul de angajare din 29 septembrie 1868. „Pe lângă știință, afirmă Mihail Pascaly, este laborios, activ, exact și foarte cumsecade. Dacă ai putea să-i acorzi locul al doilea sufleur, cu toate că poate fi foarte bun și pentru locul întâi, ai face lui un mare serviciu, un mare bine pe drept acordat unui tânăr inteligent, capabil”. Locuința lui Mihail Pascaly de pe Calea Victoriei va deveni gazdă a poetului în perioada octombrie 1868 - iunie 1869.

Un adolescent trecut de șaisprezece ani, provenit dintr-o familie modestă, cu vădite înclinații spre teatru, cu studii întrerupte, dar stăpânit de o puternică dorință de a acumula cunoștințe, se întâlnește cu un tânăr trecut de optsprezece ani, cu un univers de cunoaștere mai presus de vârsta sa, cu manifestări literare încă din 1866, poezii publicate în „Familia”, venind dintr-o familie cu „oameni de seamă, nu de rând”, pe care o părăsește și pribegeste prin țară, însoțind, în calitate de sufleur și copist, anumite trupe teatrale. „Amicus certus in re incerta cernitur” (lat. „Pe prietenul sigur îl cunoști într-o împrejurare nesigură”)

Întâlnirea dintre Eminescu și Caragiale este de bun augur și reprezintă un episod fericit pentru Istoria literaturii române.

Caragiale avea să immortalizeze acest moment în vestitul său necrolog, „În Nirvana”, scris după ce Eminescu a trecut „de-al lumii hotar”. Cele spuse de un actor lui Caragiale despre băiatul din trupa de teatru, „foarte învățat, care știe nemțește și are talent” se ade-

vereau. Iată cum îl descrie: „Era o frumusețe. O figură clasică încadrată de niște plete mari, negre; o frunte înaltă și senină; niște ochi mari - la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru; un zâmbet blând și adânc melancolic”.

În cele două nopți petrecute împreună, Eminescu îl pune la curent cu literatura germană, discută despre India antică, despre daci și Ștefan cel Mare, îl informează despre principalele preocupări literare.

Dar cei doi se despart pentru un timp, deoarece tatăl lui Eminescu pune mâna pe „excentricul fugar” și-l trimite pentru studii la Viena, apoi la Berlin, pe când Caragiale, rămas singurul sprijin al familiei, după moartea tatălui său, urma să-și continue studiile „la școala lumii”, „dascălindu-se însuși pe sine”, adică autodidact.

O bună bucată de timp, cei doi prieteni se întâlnesc doar în treacăt, până când, solicitat de Eminescu, Caragiale începe să lucreze în redacția ziarului „Timpul” (februarie, 1878). Începând din același an, 26 mai 1878, Caragiale participă la întrunirile „Junimii”, alături de Eminescu care fusese atras în cercul revistei societății literare, încă din 1870, când publică și primele creații în „Convorbiri literare”. În acest interval, Eminescu își desăvârșește formația sa poetică, în prag de apogeu, pe când Caragiale urma să prezinte lectura creațiilor sale dramatice la „Junimea” și să le publice în „Convorbiri literare” (1879-1890).

Traseele parcurse în viață de către cei doi scriitori sunt izbitor de asemănătoare. Lipsa materială, neajunsurile traiului de zi cu zi îi afecta mult pe amândoi. Sunt nevoiți să îndeplinească fel de fel de funcții, unele umiltoare, prin care munca lor era ridicol plătită. Mihai Eminescu: sufleur, copist, director al Bibliotecii Centrale din Iași, revizor școlar, gazetar. I. L. Caragiale: sufleur, copist, mediator, funcționar, revizor școlar, profesor, gazetar, berar. Amândoi sunt preocupați de mizeria vieții, neputând să trăiască de pe urma cuvântului scris.

„Om din popor, fără nume de naștere, fără avere, fără sprijin”, în scrisori către prietenii săi, Caragiale se tânguie mereu de suferința sa materială. Lui D. Scureiu, prin scrisoarea din 7 iulie 1881, îi cere bani împrumut: „sunt fără slujbă de două săptămâni și mai bine, n-am o para chioară”.

Într-o scrisoare adresată lui Iacob Negruzzi, 1884, februarie, mărturisește: „...căci eu, din milă Creatorului, mă aflu în cea mai deplină mulțumire, fizicaminte, moralmente și intelectualmente; nu pot însă vai! a zice tot așa dintr-un punct de vedere mai important cu mult, adică pungaminte vorbind”. Era revizor școlar în județele Argeș și Vâlcea. Cât despre Eminescu, Slavici afirmă: „Era un om cu trebuințe puține, dar cu apucături boierești, care știa să sufere și să rabde fără a se plânge, iar când primea bani de-acasă, prima lui grijă era să-și achite datoriile”.

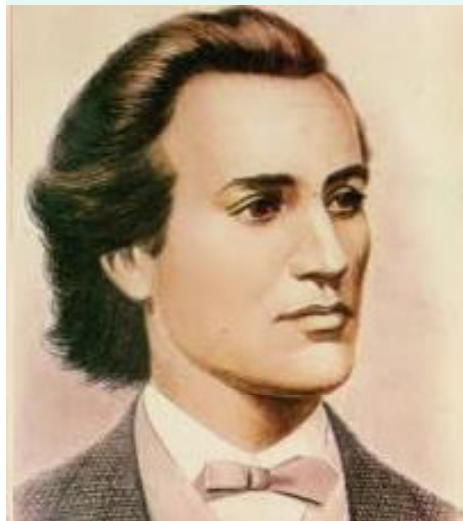
Firi cu totul deosebite, opuse, unul mereu pierdut în lumea gândurilor, însingurat, dar și sociabil, iubind, sperând și renunțând, departe de familie și fără să-și întemeieze o familie, boem, dar muncind enorm, ducând o viață dezordonată, fără a se menaja, suportându-și boala cu demnitate, ca pe un destin, altul, dimpotrivă, prezent mai mult în lumea exterioară, sociabil, rațional, comunicativ, hâtru, „un bun soț și părinte”. Cu toate acestea se caută unul pe altul, spre a petrece cât mai mult timp împreună, de parcă „un ciudat magnetism îi atrăgea reciproc”.

Gheorghe Panu, în „Amintiri de la „Junimea” din Iași”, consemnează: „Eminescu avea de colaborator între alții pe Caragiale; întrebați-l pe acest simpatice și limpede scriitor care îi erau relațiile cu Eminescu, întrebați-l să vă spună cât a suferit în contactul unui om care trei părți nu era din această lume”.

Fire romantică, visătoare, duioasă, Eminescu se simțea cel mai bine singur, în mijlocul naturii, încântat de freacățul codrului, clipocitul apelor ce se revărsă printre stânci, de frunzișul brumuit, de căderea frunzelor viscolite, nu se mai sătura admirând luna ivită

pe cerul senin în nopțile de vară, farmecul zorilor sau asfințitul soarelui.

Dimpotrivă, Caragiale simțea nevoia de a fi mereu printre oameni care „intră, ies, vin, stau, se duc”, „să scruteze mutre, să prindă gesturi și atitudini”, într-o cafenea, într-un restaurant, în gară sau în tren.

Amândoi au avut parte de o zestre intelectuală ieșită din comun, de o inteligență excepțională. În plus, Eminescu avea o cultură generală uimitoare, avea cunoștințe temeinice de literatura română și universală, de filosofie și economie. Caragiale era încântat de cultura lui Eminescu și era dornic să afle cât mai multe de la prietenul său pe care îl provoca mereu la discuții interesante, „dar în materie de limbă românească, Caragiale era deasupra”.

În „Amintirile” sale, Slavici ne-a lăsat prețioase informații despre prietenia dintre Eminescu și Caragiale, despre atmosfera redacțională de la „Timpul”. Ceasuri întregi se încingeau discuții pe teme de gramatică și alte subiecte, spre disperarea lucrătorilor din tipografie, care așteptau manuscrisele. Caragiale, după cum afirma Slavici, cunoștea mai bine decât Eminescu limba „viuă”, adică limba vorbită, uzuală. Discuțiile de la redacție continuau acasă, la Eminescu, sau în vreun local (cafenea, restaurant). Cei trei redactori de la „Timpul” au avut în intenție să scrie și o gramatică. Eminescu avea să se ocupe de etimologie, Caragiale de sintaxă, iar Slavici, de topică. Articolele ce urmau ai fi publicate în „Timpul” erau citite între ei, Caragiale dovădindu-se un maestru în ale citirii.

Pe când Eminescu își afla satisfacția mai ales în sfera gândirii, a ideilor, Caragiale era încântat de tot „ceea ce e frumos” în domeniul artelor: muzică arhitectură, pictură etc. Tot de la Slavici aflăm că Alecsandri și Caragiale erau „maestri ai povestirii”, iar foarte buni cititori erau Eminescu, Caragiale și Maiorescu. Caragiale era necruțător cu cei care

prezentau lucrări slabe. Eminescu și Caragiale erau singurii care se încumetau să-l critice pe Vasile Alecsandri, pentru unele neajunsuri din scrierile sale. Ei, de fapt, reprezentau o altă generație.

Eminescu era un afectuos, un altruist, durerile lui erau durerile obștești, Caragiale era intransigent cu sine și necruțător cu alții.

Deși erau deosebiri de vederi și de temperament, pasiunea pentru literatură și setea de cunoaștere i-a unit, i-a apropiat cultul formei, principiul considerat de Caragiale ca fiind cel mai important. Înainte de a le da publicității, își citeau manuscrisele și le comentau mai ales din punct de vedere lingvistic. „Dacă expresiunea (forma) formată nu poate îmbrăca potrivit intențiunea (conținutul), afirmă Caragiale, opera este un monstru neviabil” („Câteva păreri”)

La seratele „Junimii”, Eminescu era indiferent la părerile celor din cenaclu, se mulțumea cu aprobarea lui Maiorescu și admirația tăcută a prietenului său și, bucuros, se adresa lui Slavici: „Las’ c-a tăcut și hătrul de Caragiale”.

Un alt principiu de la care nu abdicau era să scrie în așa fel, încât să înțeleagă toți românii. Este vorba de unitatea lingvistică a tuturor românilor. Eminescu trăise în Bucovina, Moldova și în Muntenia, trecuse și prin Ardeal, așa că știa limba poporului mai bine ca nimeni altul.

Și iubirea de adevăr i-a apropiat, amândoi erau nemulțumiți de orânduilele din societate, de „întocmirea lumii”, când un scriitor nu putea trăi din munca lui.

Atât Eminescu cât și Caragiale au fost niște împătimiti iubitori ai meleagurilor transilvănene, ai ardelenilor. Probabil, la îndemnul profesorului sau de la Cernăuți, Aron Pumnul, participant activ la revoluția de la 1848, din Transilvania, refugiat peste munți, căruia i-a purtat un respect adânc, s-a născut dorința lui Eminescu de a cutreiera prin Ardeal, mânat de dorul de a cunoaște această parte a țării și a vedea Blajul, veche cetate, cu o bogată tradiție istorică și culturală. În dezacord cu ai săi, părăsește Moldova, urmând pe drumul cel mai umblat al vremii, schițat în „Geniu pustiu”, romanul experienței a unui tânăr cuprins de visurile și faptele revoluției de la 1848. Prin Pasul Tihuța, ajunge la Bistrița, urmează Târgu-Mureș, apoi, la vederea panoramică a Blajului de pe o colină, exclamă: „Te salut din inimă, Romă mică!”. Aici venise cu intenția de a-și continua studiile, dar renunță.

La contact direct cu Blajul și cu studiile filologilor de aici, în primul rând cu ale lui Timotei Cipariu. La sfârșitul lui august 1866, prezent la Alba Iulia, participă la adunarea generală a Astrei, urmărind memorabila disertație ținută de Timotei Cipariu despre unita-

tea lingvistică a românilor. Ambele localități sunt vechi cetăți ale istoriei și culturii românești. Se deplasează apoi la Sibiu cu gândul de a trece munții în Principatele Unite.

Angajat în trupa lui Mihail Pascaly, în 1868, trece prin mai multe localități din care amintim orașele: Brașov, unde se aflau numeroși cărturari în frunte cu familiile Mureșenilor și George Barițiu, Sibiu, Lugoj, Timișoara, Arad.

Caragiale se numără printre puținii scriitori din vechiul regat care păstra legături cu românii de peste munți. George Coșbuc se bucură de o simpatie aparte din partea dramaturgului. Cu ocazia apariției volumului „Balade și idile” (1893), Caragiale publică în „Moftul român”, 23 iunie 1893, un articol și reproduce cinci poezii ale poetului din care reținem: „Pe câmpul vast al publicisticii române, pe care crește atâta spanac, a apărut, în sfârșit, zilele acestea și un copac tot mai sănătos și mai trainic... făcând din ce în ce mai multă fală limbii noastre românești-un volum de «Balade și idile» de George Coșbuc”.

În 1894, sub redacția lui Slavici, Caragiale și Coșbuc, apare revista „Vatra”. Caragiale se numără și printre colaboratorii revistei „Foaia interesantă”, condusă de Coșbuc, după dispariția „Vetrei”. La propunerea lui Hașdeu, 1897, Coșbuc primește pentru traducerea „Eneidei” premiul Academiei, „Năsturel-Herăscu”. Cu ocazia banchetului, Caragiale rostește o cuvântare în onoarea premiului considerând că „în afară de succesul material al lui Coșbuc, actul Academiei Române reprezintă un succes moral pentru noi toți”. În același an, 1897, Caragiale devine membru al

„Ligii culturale pentru unitatea culturală a tuturor românilor” și ia parte la manifestările de solidarizare cu românii transilvăneni aflați sub stăpânirea habsburgică.

Cu ocazia împlinirii unui semicentener de la memorabila Adunare de la Blaj pe Câmpia Libertății, Caragiale nu putea lipsi. Mai erau

prezenți Aurel Vlaicu, St. O. Iosif, Ion Scurtu, Victor Eftimiu. Invitați la masă, după festivități, scriitorul ardelean, Ion Scurtu, toastează „în cinstea marilor noștri umoriști, aici de față, I. L. Caragiale și George Ranetti”, la care marile nostru dramaturg, tremurând și bătând cu pumnul în masă, îi replică: „Eu nu sunt umorist! Eu sunt un profund sentimental!”, fapt consemnat și de actorul Constantin Notara: „Întotdeauna s-a dovedit a fi un sentimental, un admirator. L-am văzut plângând la o melodramă”.

După Coșbuc, Goga este cel mai iubit dintre ardeleni. În cartea sa, „O. Goga” („Amintiri”), Octavian C. Tăslăuanu (1876-1942), fost secretar al Astrei și timp îndelungat conducător al revistei „Luceafărul”, descrie un moment petrecut în restaurantul „Gambirinus” din București. Ion Gorun și George Coșbuc jucau șah, iar Caragiale chibăța. Alături, pe o canapea, se afla un volum nou de poezii, proaspăt ieșit de sub tipar, scris de O. Goga, autor necunoscut pe atunci. Citind câteva poezii, printre care și „Oltul”, care i-a produs o impresie excepțională, Caragiale exclamă: „Mă, dar știi că are talent!”. I-a oprit pe jucătorii de șah și le-a citit cu glas tare toate poeziile din volum, apoi, reluând lectura volumului, au întârziat până în zorii zilei. Era cea mai strălucită consacrare a poetului O. Goga. Un tânăr ardelean, Horia Petra-Petrescu, doctorand în litere, la Lipsca, și-a ales ca subiect pentru teza de doctorat „Opera lui I. L. Caragiale”. La cererea acestuia de a-i oferi date biografice, scriitorul îi răspunde prin scrisoarea din 10/23 octombrie 1906, din Berlin, cu un refuz: „Ce-are a face familia, care nu e nobiliară, cu operele mele”. Tânărul a popularizat, prin mai multe articole, figura marelui scriitor. Îi cunoaște pe Ion Agârbiceanu, Al. Ciura, Emil Isac.

În fine, este cazul să amintim de acel trio de la redacția ziarului „Timpul” sau de la „Junimea”: Eminescu, Ioan Slavici și Ion Luca Caragiale. Prieteni ne-despărțiți, chiar dacă erau firi diferite, Ioan Slavici a lăsat posterității cele mai prețioase date despre Caragiale, Coșbuc, Creangă și mai ales despre Mihai Eminescu („Amintiri”). Amintirile lui Ioan Slavici au o valoare documentară și literară inestimabilă, îmbogățind biografia scriitorilor citați.

Mihai Eminescu și I. L. Caragiale au fost dușmani aprigi ai „formelor fără fond”, ai semidocismului și politicianismului. Satirele lui Eminescu, comedile și schițele lui Caragiale „purced din aceeași obârșie”.

Pe la mijlocul anului 1881, I. L. Caragiale părăsește redacția ziarului „Timpul” din motive încă neelucidate. În scrisoarea din 7 iulie 1881, către Inst. D. Scureiu, Caragiale precizează: „Despre ieșirea mea de la «Timpul»,

care a fost silită, ți-o povestii eu când ne-om vedea”.

În octombrie, același an, este numit revizor școlar în județele Suceava și Neamț. Pentru că, în provincie, se plictisea, de multe ori își găsea refugiul la Iași. În perioada aceea, Veronica Micle, fiind certată cu Eminescu, era disponibilă, așa că între iubita lui Eminescu și Caragiale se petrece o relație intimă. Lipsit de discreție în legătură cu bărbăția sa, îi spune lui Scipione Bădescu, prietenul lor comun, și chiar lui Titu Maiorescu. Când Eminescu îl vizitează pe Titu Maiorescu, după o îndelungată absență de la „Junimea”, întâmpinat de acesta cu exclamația „Ei! rara avis”, spre a-i aduce la cunoștință hotărârea de a se căsători, mentorul „Junimii” îi spune că Veronica Micle nu merită această cinste, deoarece a aparținut mai multor bărbați, printre care și Caragiale, fapt confirmat de el însuși. Atunci Eminescu a rostit: „Canalia!” calificativ care se adaugă celorlalte: „cinicul” și „hâtrul” Caragiale. După această ispravă, la cererea sa, Caragiale este mutat ca revizor școlar în județele Argeș și Vâlcea, în februarie, 1882.

Într-una din „Însemnările zilnice”, marți, 28 iunie/10 iulie 1883, Titu Maiorescu face referiri la primul acces de nebunie al lui Mihai Eminescu și la măsurile luate pentru spitalizarea acestuia în „Casa de sănătate” a doctorului Suțu. La sfârșitul acestei însemnări, Titu Maiorescu notează: „A venit la mine Caragiale la masă; a izbucnit în lacrimi, când a auzit ce e cu Eminescu”. După o relativă însănătoșire a poetului, cei doi prieteni s-au întâlnit și s-au comportat ca si cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Cu puțin timp înainte de stingerea lui Eminescu, Caragiale intră în componența consiliului de curatelă, în scopul unei mai

bune administrări a pensiei acordate poetului de Parlament.

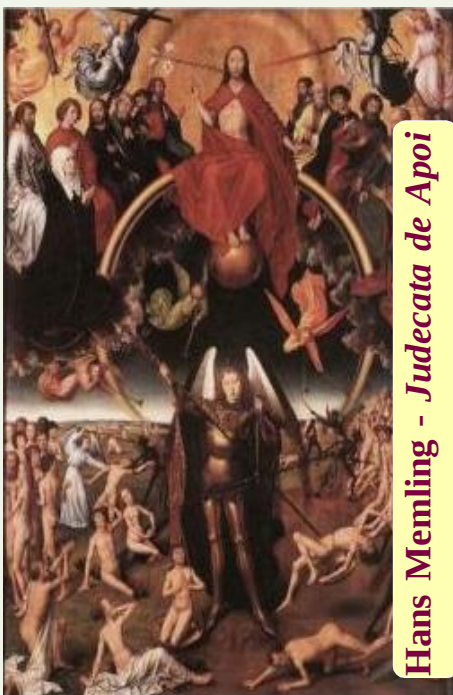
Simțul datoriei de prieten adevărat, revolta sufletească amestecată cu amărăciune, mânie și dispreț, provocată de „nimirile născocite, neadevărurile absurde” ce se spuneau în presă, despre Eminescu și, probabil, ispășirea „păcatului” cu Veronica Micle l-au îndemnat pe Caragiale să-i dedice poetului „fără pereche” articolele: „În Nirvana” („Constituționalul”, 1889, 20 iunie); „Ironie” („Timpul”, 1890, 15 iulie) și „Două note” (vol. „Note și schițe”, 1892). Referiri la Eminescu le găsim și în „Politică și literatură”, Corespondență cu Al. Vlahuță.

În articolul „În Nirvana”, un necrolog, Caragiale realizează cel mai impunător portret moral al lui Mihai Eminescu: „Așa l-am cunoscut, așa a rămas până în cele din urmă momente bune: vesel și trist; comunicativ și ursuz; blând și aspru; mulțumindu-se cu nimica și nemulțumit totdeauna de toate; aci de o abstenență de pustnic, aci apoi lacom de plăcerile vieții; fugind de oameni și căutându-i; nepăsător ca un bătrân stoic și iritabil ca o fată nervoasă. Ciudată amestecătură! fericită pentru artist, nefericită pentru om!”. Cu alte cuvinte, cum spunea Eminescu, „Geniul? o nefericire”. La o lectură mai atentă, constatăm că textul de mai sus se pretează la o analiză stilistică. Acest celebru portret, după cum se observă, este realizat cu unități lexicale simple și construcții perifrastice contrastante, după care urmează punctual și virgula, spre a da răgaz cititorului să mediteze, toate acestea având rolul de a evidenția și mai bine trăsăturile portretistice ale poetului. Antiteza realizată prin antonimie îi vine în sprijin autorului, care, și de data aceasta, se distinge prin calitatea stilului, amintind de spusele lui Eminescu: „Antitezele sunt viață”.

Același necrolog se încheie profetic: „Generații întregi or să suie cu pompă dealul care duce la Șerban-Vodă, după ce vor fi umplut cu nimicul lor o vreme, și o bucătă din care să scoți un alt Eminescu nu se va mai găsi poate”.

Au fost prieteni nedespărțiți și „mereu doritori de a se lumina unul pe altul” (I. Slavici).

Mihail Sadoveanu l-a însoțit pe Caragiale spre cele eterne, alături de Barbu Ștefănescu-Delavrancea și Al. Davila, robind și un Cuvânt despre acela care „S-a dus să moară puțin”. În acele zile îndoliate pentru literatura română, stând la masa lui de lucru, cu ochii ațintiți spre rafturile bibliotecii sale, printre altele, M. Sadoveanu nota: „...aci e Eminescu, alături Caragiale. Cărțile lor sunt urne sacre în care dorm gândurile, suferințele și aspirațiile lor. Spun rău: nu dorm, sunt treze și vii, cum e căldura, cum e lumina și neconținut pătrund, fecundă și îmbunătățesc sufletele noastre”.

Hans Memling - Judecata de Apoi

Dan LUPESCU

Paul Aretzu – vârf de lance al poeziei de azi

Iconoclast ca Macedonski, rebel precum Rimbaud și însetat de înnoire ca Arghezi, Urmuz, Tristan Tzara, Ilarie Voronca, B. Fundoianu, Geo Bogza, Gellu Naum ori Verlaine, Valéry, Mallarmé, A. Breton -, poetul european **Paul Aretzu** este un spirit pe cât de răzvrătit, pe atât de neliniștit, tinzând, de la o vârstă, către perfecțiune, către împăcarea cu sine, cu lumea, cu Dumnezeu.

Născut la 29 mai 1949 în Caracal - pe malurile Oltului, scăpat, la Cozia, de chingile Carpaților Meridionali și domolit, în Țara haiducului Iancu Jianu, de îmbrățișarea Câmpiei Românești -, Paul Aretzu trăiește destinul febril al legendarilor frați gemeni Castor - muritorul și Pollux - nemuritorul.

Constelația care-i ghidează destinul îi îngemănează, sub același arc de lumină, pe Blaise Pascal și Jean-Paul Sartre (verb reprezentativ: *a gândi*), alături de Tudor Arghezi, Federico Garcia Lorca, A. S. Pușkin, Jules Verne, Jack London, dar și de Nicolae Iorga, Petru cel Mare, mareșalul Ion Antonescu, George Bush, Johnny Weissmuller.

Transpus în poezie, spiritul răzvrătit și strigătul existențial al poetului - care, în 1973,

își adjudeca licența în română-franceză, la Facultatea de Filologie a Universității din Craiova, într-o strălucită promoție: Daniela Crăsnaru, Ioana Dinulescu, Victoria Hioară, Lili Mureanu (Ana Andreescu) - poartă pece-tea forței vitale de nestăvilit a personalităților din zodia Gemenilor, dar și fiorul dramatic al lui Robinson Crusoe, stăpânul insulei care-i el însuși, ori răscolitorul răcnet de luptă, cvasianimalic, dar izbăvitor, al Solitarului absolut din jungla lumilor terestre: Tarzan, condamnat la supraviețuire, prin luciditate maximă și adaptabilitate dusă la extreme.

Măcinat de întrebări ce par fără ieșire, copleșit uneori de un noian de stări de anxietate, poetul Paul Aretzu are mari disponibilități launtrice, găsind limanul, țărmul salvator, fie asumându-și structura de gânditor profund și meticulozitatea celui ce gândește singur sau, dimpotrivă, căutându-și salvarea în vivacitate, exuberanță și expansivitate.

Deloc sentimental, afișând sânge rece în teritorii lirice unde alții ar da rapid vamă temperamentului înfierbântat din te miri ce ori jalnicilor accente melodramatice, profesorul de o viață de la Colegiul Național Ioniță Asan din Caracal, membru în conducerea Uniunii Scriitorilor din România și redactor șef, de câțiva ani, al revistei *Ramuri* din Craiova nu este câtuși de puțin un spirit închistat în formule consacrate. Programatic, el refuză orice model, poemul născându-se din dicteu automatic, așternut pe hârtie parcă în transă, în jocul luminilor și umbrelor dintre stările de trezie și vis.

În primele lui cărți de poezie - *Carapacea cu sunete* (1996), *Orbi în Paradis* (1999), *Diapazonul de sânge* (2000) -, Paul Aretzu aruncă punți insolite spre țărmul suprarealismului, încercând ca - la cumpăna mileniilor al doilea și al treilea - să clădească pânza de păianjen a unui alt avangardism, al treilea în spațiul literar românesc, demn de trecut pragul secolului al XXI-lea.

În nota autorului despre cea mai recentă apariție editorială a sa - volumul antologic

Ștergerea completă a feței -, el face mărturisirea șocantă conform căreia își propusese să renege ceea ce a scris înainte de *Cartea Psalmilor*.

Citind și recitind antologia, apreciem că acel gest de renegare a primei etape de creație ar fi fost unul nesăbuit, aducându-i mari deservicii în descifrarea gestației poemelor sale de la începuturi până azi, în definirea evoluției laboratorului de creație și a vârstelor lirice parcurse.

Pe de altă parte, toată creația lui Paul Aretzu, care are nou capăt de drum *Cartea Psalmilor*, este anticipată de creațiile lui de început, curge organic din primele sale volume.

Supliment orfic, cel dintâi capitol din *Carapacea cu sunete* (1996) începe tranșant, ca o gravură cu incizii sigure, care te pune în gardă asupra teritoriului în care ai intrat:

„omul gri trece cu imenși pași prin acvariu/ scoate trompeta, țâșnesc fulgere peste zidul de piatră/ căzând pe gânduri el se târăște pentru a-și scrie *jurnalul* (s. n.) vâlătuci de fum își iau zborul din grămezile de frunze”.

De reținut că, în volum, poemele acestui ciclu au același „titlu” - câte o stelută. În *Cuprins*, ele sunt marcate prin primul vers.

Într-o atmosferă hieratică, demnă de Urmuz, din treaptă în treaptă, acest *om gri* își dezvăluie apucăturile stranii:

„el jură în gând să devină alt om”;

„simte că fiecare secundă devastează o nouă realitate”;

renumiți, dascălii săi „l-au acomodat la real./ l-au scos din haos. după care, uneori, tânjește”;

„în timpul războiului de pomină are prima viziune (...)/ omul gri + iubita gri = pândă și exaltare/ se gândea: timpul - o instituție”.

Străin în aparență, „omul gri s-a trezit în interiorul unei scoici/ (...) nu avea trup/ numai un ochi”.

Deși nu are o mie de ochi, precum legendarul Argus, ci unul singur, asemenea Ciclo-

Paul Aretzu

pului, dă o raită prin cosmos, are un stop-cadru la întâlnirea cu timpul:

„urmează-mă, i-a spus leul (n. n. *timpul*) omului gri/ dar omul gri s-a frecat la ochi fiindcă nu zărea nici un/ leu/ îi simțea numai respirația devoratoare”;

desface o cutie de conserve: „o nouă realitate”, „vânătoarea poate începe (...)/ își trage peste el pielea de leu” (n. n. *pielea timpului*).

După întâlnirea de gradul zero cu „clasicismul, bah, zice *omul gri*/ realismul, se strâmbă/ romantismul, se ține de burtă să nu verse/ simbolismul, își astupă pe rând nările și-și suflă mucii/ în cenușă/ expresionismul, i se ridică părul în cap/ dadaism, futurism (oh!), lettrism, postmodernism, dă cu/ tifla, urinează în foc/ supra realism, supra realism”,

așadar - după tevatura depășirii tuturor „ismelor” - *omul gri* iese să ia aer, „începe să vadă materii de origine spirituală/ în el țâșnesc cuvinte vizibile”;

constată că, singur fiind, stă în bibliotecă, „își aprinde luleaua *altei* (s.n.) realități (...)/ se leapădă de sine”

și, finalmente, constată că este *singurul om gri din lume*.

Alter ego al vârstei păcătoase, nesăbuite, *omul gri* „scoate limba la icoana/ atotputer-nicului” (n. n. scris cu inițială mică).

Neconștientizându-și încă nimicnicia, soarta de veșnic perdant în disputa cu timpul, observă că „în mărl de pe masă viermele (n. n. *timpul*) sapă tranșeele unui danț”, pe când el, *omul gri*, se gândește „la arta de a crea real/ apoi fuge în tunel cu visul ghemuit în cap”.

Din neasemuită dragoste - de sine: narcisism -, vorbind singur, *omul gri* „s-a dedublat”, unul dintre ei „desfășurând la iuțeală un steag plin cu/ molii a plecat spre ghețurile veșnice ale Siberiei”.

După alte câteva aventuri, luând lumea în răspăr, însăși viața se preschimbă în *omul gri*, „precum cuvântul în ureche”;

„omul gri este o bucată de realitate în mers care își/ întinde mâinile înaintea ploilor/ omul gri are chip nou în el”;

deschide cartea, își pipăie sufletul: „zâmbește și tu, îi spune oglinda alcătuită din negre/ negre litere”;

„deodată toate poemele se întorc în gura lui și devin/ lebede tăcute”;

„crescut în oglindă omul gri/ (...) se împiedică în vânt”;

spală vasele, privește iarba cum răsuflă, trage cu urechea la zori, „o țevă de pușcă sparge fereastra clintind tot cerul/ bunavestire” (n. n. alt cuvânt de referință din Sfintele Scripturi notat cu inițială mică).

Pentru ca, în cel de-al 26-lea episod al acestui poem, *Supliment orfic*, construit

asemenea rachetelor în trepte, poetul să se dezbrace de acest *om gri*, să-l execute fără ezitare: „ce om descompus e omul gri/ fără folos/ cuvintele unei limbi à rebours/ adios”.

Spiritul de cow-boy al lui Paul Aretzu se desparte de propria-i fantoșă - *omul gri* - printr-un gest ferm, cavaleresc, descărcând pistolul drept în inima alter egou-lui său, pentru a-și putea vedea nestingherit de drum prin Texasul mexican al cuvintelor.

Alcătuit din nouă poeme, tot fără titluri, ciclul *razele corporale* începe cu un hai-ku, gen al esențelor: „ascuns în bibliotecă/ ascult foșnind copacii din cărți”.

În alt poem, de serviciu la observator, poetul trăiește sentimentul că „e atât de târziu, fără frunze tremură pe deal via/ soldați înzăpeziți bat în geamul înstelat, iau cu asalt/ bucătăria/ trenuri zgârie liniștea (...)/ imperiile dorm sub zăpezi (...)/ lume de bălci, lume văzută prin lacrimi, stup de sunete/ zburător/ singur sângele gătuie *omul interior* (s. n.).

Așadar, poetul a făcut saltul de la vârsta omului gri la aceea a omului interior.

Poemul următor este concentrat ca o inscripție în piatră: „ar trebui un efort, o încordare/ căci suntem înzăpeziți/ iar noaptea este împietrită/ iar secolul amorțit/ ar trebui trei degete unite să scapere un chibrit”. Trei degete unite reprezintă, la creștini, Trinitatea.

Ciclul se încheie cu un vers-zăvor: „da, secolul este religios” - care anticipează, parcă, viitorii psalmi ai lui Paul Aretzu.

Deși bănuim că, nu rareori, abia își ține în frâu ispita jongleriilor cu idei și cuvinte, în genere spiritul ludic, de care nici un creator adevărat nu este străin -, Paul Aretzu evită, inspirat și cu diplomatie, feroarea, căderea în extreme a junilor avangardiști de acum un veac: din preajma, din vremea și de după primul război mondial, ca și a maturilor de după al doilea mondial - WW II.

Aidoma lui Brâncuși, care a ales, la 1905-1907, pentru *Sărutul și Cuminenia Pământului* - borne în sculptura lumii -, tăietura directă în piatră, poetul nostru optează pentru formula litanilor scrise dintr-o răsuflare, nu cu cerneală clocotind de imbolduri neostoite, ci săpate, pentru eternitate, în piatra rece, de neclintit, rezistentă la intemperii, a unor cariatide, stele tombale sau frontispicii de temple sortite să dăinuie peste vecii.

A nu se înțelege, din cele afirmate mai înainte, că versurile sale sunt greoaie, încremenite, lipsite de grație și delicatețe.

Mărturisiri și solilocvii (*verbum visibile*) constituie primul poem-fluviu din volumul de debut al lui Paul Aretzu. Are 173 de versuri albe - fără punctuație, dicteu automatic (desigur în aparență), dictare a zeilor, frescă bizantină, pictată cu frenezie, aproape în transă, vârtej de vitralii vibrante, precum

acelea ale lui Chagal, care împodobesc și dau viață sediului Knesset (Parlamentul Țării Sfinte).

Poem antologic, de citat integral, poem-catedrală, *Mărturisiri și solilocvii*... dă o primă imagine despre maturitatea unui poet rasat, care - dincolo de paradox - este pe cât de hormonal, pe atât de livresc. Este asemenea lui Nichita Stănescu, din care par să vină unele stări de spirit/ stări de taină, dar și vocația pentru o anume arhitectură a poemului, ca și pentru construcția zvâcnită, în galop prin noianul de clipe, minute, ani, secole, milenii...

În schimb, *Într-o expoziție*, penultimul poem din *Carapacea cu sunete*, are foarte vagi ecouri din Marin Sorescu. Cel din urmă: *High infidelity*, prin trecerea dintr-un cerc în altul, amintește destinul lui Iona: „când încercam să trec peste granițe, peste sârma ghimpată/ evadam într-alt lagăr, într-altă prejudecată/ și totuși și totuși. merg desculț pe un teren minat/ nu există scăpare. în mine toate orologiile bat”.

Volumul din 1999, *Orbi în Paradis*, debutează cu *Prolog (în cer)*: *scriade sau fecerea poemului*. Nu înțelegem de ce fecerea și nu facerea, dar... așa apare și în *Cuprins*. Paul Aretzu recurge, în premieră absolută pentru el, la raportarea la Dumnezeu, căruia i se adresează, de trei ori, cu apelativul *doamne*, scris necreștinește, cu literă mică la început.

Următoarele două poeme, fără titlu, au spirit de hai-ku. Primul: „I-am întrezărit pe dumnezeu și mi-am simțit/ pe dată ochiul greu/ infectat cu metafore”. A se reține, *dumnezeu* caligrafiat cu inițială mică. Unii, rău voitori, ar zice...așa cum procedau ateii fanatici. Gândul ne fuge la poema *Am zărit lumină* de Marin Sorescu, cu toate că inscripția lirică a lui Aretzu nu are nicio rezonanță sorresciană. Al doilea sună astfel: „dacă n-ar fi ceasul de pe noptieră/ ce minunat ar fi timpul”.

Iată așchii din poemele ce se înșiră ca mărgelile magice pe o ață fermecată:

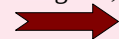
„noi suntem nomazi, plictisiți de frumusețe./ noi respirăm vorbe. am cunoscut paznicii/ de idei, mâncătorii de sens, ierarhia./ noi de acum/ ne împleticim în libertate”;

„stam în societate, în lume/ cu un poem de lapte în brațe”;

„eu scriam pentru mâncătorul de poezie/ care e nemuritor și care e frumos./ scriam deghizat, cu un ciob/ pe o piele trandafir de girafă scriam”;

„numai poezii știu că viața e o idee/ și de aceea ei plâng și suspină/ cu poeme. și de aceea mor/ înainte de vreme./ de aceea ei cresc ciuperci de sticlă./ de aceea *limba lor este biblică*” (s. n.).

Prefigurând o abia sugerată Răstignire,

Troiță este un catren de o frăgezime eminesciană, însă fără niciun ecou din Eminescu:

„peste poemul transparent din minte,/ ca în afumatele icoane/ eternul călău (n. n. *tim-pul*) m-a întins/ bătându-mi în palme creioane”.

După un alt catren, cu sunet apodictic, dictat parcă de zei:

„teurgie: am transformat
mișcarea în vorbire, adică
energia în entelehie,
adică gestul în muzică”.

Paul Aretzu face saltul la un sacadat poem ce pare dispus ca o proză - ocupă toată lățimea paginii de carte -, însumând 227 de rânduri, acoperind nouă pagini și un sfert din volumul antologic. Debutul este fulminant:

„a venit, în fine, vremea să scriu. să mă uit în oglindă și să/ văd în ce lume am nimerit. *a venit vremea să mă fac sfânt* (s. n.)/ să mă îngrop de viu în cuvânt. căzut din *cerneala timpului*/ în alfabetul poeziei, cu buze opărite de gând. fiecare cuvânt/ al lui Dumnezeu (n. n. iarăși cu inițială mică !) ascunde mai multe cărți. fiecare clipă de la/ el este o stea care dărdăie. am făcut contract. ucaz. el își/ pusese coroana pe al său obraz. să ne spălăm pe mâini de/ scrisuri. cei ce suntem tangente la infinit”.

Desfășurarea este, în continuare, de oratoriu ori, mai degrabă, de ocean primordial, dezlănțuit, la începuturi de lume:

„am orbit de poezie și am chiorât de tragicomedie. și sunt pregătit să nu mor. în astă vară am/ scos acest minereu de poem. e aici, pune limba, respiră-l. o/ vulpe veselă îmi miroase ochii”;

„scris și spus./ născut nu compus. timp anuzind voci celeste, papirus trimis suflurilor din lumea cealaltă, buze sângerând de sunete”;

„vorbesc despre *muzică necântată*/ vredodată, aflată în instrumente neconstruite încă”;

„caut cuvinte care să nu se evapore”;

„iar eu, care mi-am aprins fața pe veci de la coama/ unui leu țin voci la beci. țin chibritul într-un vas/ comunicant. din nou poem”;

„pentru a face față primăverii, poetul frunțaș scrie cu/ bidineaua peste un întreg oraș. îmi târâi picioarele prin/ paraclis, cu o biblie în buzunar. spune îngerul privind spre/ călău: mă jungheie o aripă rău”.

Poezia lui Paul Aretzu este aidoma ochilor săi vii, pătrunzători, expresivi - ferestre/ fântâni ale sufletului. *Arguti oculi* - ochi care vorbesc -, cum ar zice anticul Ovidiu, exilat la Pontul Euxin.

Grele de întrebări, dar vânoase precum acelea ale condorului sud-american, aripile poetului din Romanița au sprinteneala și vitezitatea, sonoritatea și ecoul, perpetuat parcă la infinit, al rândunicii cu cântec răsunător:

arguta hirundo.

Chiar dacă unor comentatori grăbiți s-ar putea să nu le convină această etichetă: Aretzu este *argutus poeta* - creatorul liric, de azi, cu glas armonios și vers de o expresivitate remarcabilă.

Vânând mereu himera poeziei, el poate rosti, aidoma lui Ilarie Voronca, Ștefan Roll ori Sașa Pană:

„*Singura certitudine: poemul. Singura cuminecătură: poemul*” -, dincolo de efemeride rămânând numai „bazaltul paginii de manuscris”.

Trăitor la Curtea cu miracole a veacurilor XX-XXI, în care dansul imaginilor - cale lactee - devine seducător, Paul Aretzu își asumă, cu smerenie, menirea de cronicar meticulos, poezia sa de notație atestând rafinementul și rigoarea cu care își exercită rolul de „secretar al subconștientului”, martor și actor ferm implicat în clădirea zorilor milenului al treilea, care nu poate exista decât dacă ne întoarcem cu chipul, cu ființa noastră spre PreaBunul Dumnezeu, al cărui Duh Sfânt ne locuiește.

Cele 14 piese lirice din ciclul *alfabetizarea*, care încheie volumul *Orbi în Paradis*, sunt o antecameră străvezie a psalmistului Paul Aretzu, căruia - în perioada când scria aceste poeme - poate nici nu-i trecea prin cap că se va lua la trântă, în anii următori, cu versetele biblice.

Chit că suntem conștienți că operația noastră de citare selectivă dă seamă în mică măsură despre farmecul și semnificația acestor creații, dacă nu cumva, dincolo de voința noastră, chiar le schilodește, extragem, în continuare, frânturile - ochiuri din vitralii încercate de îndoeli și căutări febrile ale ieșirii din labirintul prea terestrei vieții/ viermuirii:

„înlăuntrul poemului un lux aparte: azilul, castroane de/ tablă, *melcii timpului*”;

„splendidul leu răios care a murit”;

„în afara poemului: exilul în care pornim de-a-ndăratelea”;

„am început noua carte. a cuvântului în ipostasuri. a/ înmulțirii chipului dat cu var. a *învierii*, după cum s-a/ prezis”;

„omul o virgulă, un va urma în acest cosmos”;

„și vine în vizită la noi călăul, își scoate cartea și citește/ întruna, foarte preocupat/ are gluga trasă peste față și citește o carte roșie ca o mică/ inimă/ pe care o ține în palmă”;

„apoi, dintr-o dată, umed, poemul” (n. n. *precum pruncul la naștere*);

„iubito, îmbrățișează-mi sufletul cu gândul/ să-mi poată ieși în liniște din poeme cuvântul”;

„dincolo de zid e alt zid. dincolo de viață e altă viață./ stă el aplecat în atelierul de clipit, meșterind la icoană./ înviază culorile, mai

pune aripi la sfinți. se tot miră/ în sine-și cum de i-a venit o asemenea idee. cu un/ deget lung își mângâie ochiul. căci e ora la care sosesc/ *viziunile*, cititorule”;

„în umbra poemului el este/ muritor”;

„dincolo de icoană e altă icoană”;

„poetul și-a scos pana de la naftalină. și-a scos și călimara/ de la popreală. trecea pe la poarta lui domn călău. și-a scos/ pălăria. ochii lui erau de înger paznic de oase sfinte./ iar limba lui era plină de vânătaie. și-a scos ochii complet./ și-a scos limba pe dată. urmează o invazie cu bucăți de/ oameni./ prescuri vii/ e foarte bine așa. ah, aici vom încheia citatul./ fiind *timpurile* foarte grele”.

Primul ciclu din volumul *Diapazonul de sânge* (2000) se numește *dependența de alfabet*. Dar nu are trimeri la toate cele 27 de litere ale alfabetului românesc, ci doar la 11: o singură vocală - e și zece consoane - d, g, h, l, n, p, r, t, v, x, urmate de un poem-punte: *moartea trebuie să te găsească pregătit*. De la hematii, ADN, nous, apeiron, eidos, sperma, psyche, onoma -, poetul face piruete ștregărești ori sarcastice printre freud, jung, balzac, tao („ne obligă să dormim înveliți în hârtii fiindcă/ noi suntem scrisul” (s. n.), cartea lui iov, ouroboros („*un câine avea un om și-l ținea legat sub pom*”), spitalul de nebuni, mallarmé („până la cer, doamne, se înalță/ *crinul axiologic*. m-am încălțat în bocanci de zeu și/ am suflat de porumbel”), epilepsie: „sunt flacăra de la lumânare, sunt limba clopotului,/ sunt vocala din rugăciune”;

„trăiesc din cuvinte”;

„cine nu are semnul tău va pieri/ eu nasc încet un prunc din inimă” (n. n. *poemul*).

Din ultimele două piese ale ciclului cităm versurile: „acasă este, deocamdată, numai cartea de rugăciuni”, respectiv, „stau în *cercurile timpului* și aștept să redevin copil”;

„*dacă eu mor, tu mori, el moare*”.

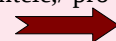
Poemul de trecere are miresme din Jorje Luis Borges, Ion Țuculescu și Mircea Eliade:

„în fața ta se deschide biblioteca infinită”;

„te-ai îmbolnăvit de ochi și te-ai vindecat prin citit,/ nu știi nimic despre lumea subterană/ *timpul este sacru* (s. n.), nu este bălegar. el trebuie suferit,/ suportat/ călătorești cu corabia peste marile ape, trecând/ pe lângă sfinte icoane ce ajung până la cer”;

„ieri nu înseamnă nimic/ scrii la *noncarte* (s. n.)/ strigi în gând sunet pur, sunt cathar. am intrat/ într-un sunet”.

Ajuns la ultima frontieră, a lepădării de mîlul păcatelor și a purificării prin iubire, Paul Aretzu scrie provocatorul poem de 543 de versuri intitulat *cântarea cântărilor sau amantul universal*. Într-un bal al metaforelor insolite, poetul răscolește și răstoarnă toate așteptările („râcăi de pe ea cuvintele,/ pro-

pozițiile, textele: mă invadează note muzicale. neume./ psaltichii. pa, vu, ga, di, ke, zo, ni”), o gratulează pe iubită cu calificativul de *superartă* !, se bălbaie de atâta noroc, ia înălțimea secunde, se scaldă într-o imaginație de foc, aidoma lui Iona („Mamă, mai naște-mă o dată !... Și încă o dată !...” - scria Sorescu) consumă magia nașterii repetate, simte că i s-a făcut frică de eternitate. . .

Cavalcada imaginilor atinge ritmuri de neimaginat: „scriu poemul cu buze într-un alfabet surdo-mut. umblu cu/ glezne legate pe un drum de hârtie. am urechi luminoase și/ duc în brațe clopote borțoase/ prin acest nemărginit parc, tălpile mele sunt aceste frunze/ în formă de inimă pe care calc/ pe iubită o mângâi cu degete de bibliofil. În părul ei/ deslușesc toate alfabetele: ebraic, grecesc, latin, chinez./ chirilic. cu plăcere de caligraf/ umflu cu un pai lumina felinarului pe care iubita/ îl ține pe genunchi/ ăia stăteau pe vine și plângeau. aveau guri ascuțite. stăteau/ pe lângă pereți. față de plânsul lor, *cuvântul era un surogat, egal cu zero, mut*” (s. n.).

Acest poem include, într-o frenezie nebună, dominată, la un moment dat, de un teribil aer sexozofic (nu lirozofic, nu erotozofic !), o coborâre în infern, dar nu precum aceea a lui Orfeu în căutarea Euridicei.

Invocația adresată divinității pare a atinge țărâmurii blasfemiei: „la începutul poeziei este cuvântul/ *neascultat*, încălcat apoi cu o bunăvestire este totul/ însământat. dă-ne, doamne, și nouă nițel geniu din coapsele/ tale divine, din/ țâțele tale dulbine”.

Abia ieșit din groapă, întors din infern, poetul se întreabă: „cu ce cuvânt să-l numesc pe Dumnezeu (n. n. în sfârșit, prima oară scris cu majusculă) când toate/ cuvintele/ sunt încă pline (...), de unde să iau cuvântul nevorbit, curat/ iar Dumnezeu mi-a zis: din toate să iei, numai din imaginea/ interzisă nu. (...) *mă voi lepăda/ de acest timp poetic*. voi pune de o parte bețișoarele/ de la tobă, instrumentele muzicale din lemn de chiparos,/ voi găuri chimvalul răsunător/ pe cuvântul meu de iubitor”.

Vârsta de lut a poetului Paul Aretzu se încheie cu inscripția un epilog, punct de frontieră spre *Psalmi - semne de iubire*:

„lasă-te pătruns, fiindcă el te iubește dintr-odată aveam *alt glas, alt scris* mângâie-l pe aproapele tău înviază-l

Dumnezeu e viață și vis ne plimbăm prin anticariate cu o mie de ani înainte de apariția diavolului (...)

sufeream de o *supraluciditate* (...) asta e viața mea: salariat al morții mă așteaptă Uriel, îngerul căinței”.

Pentru prima oară, poetul se gândește la *supralumină*, analizează cuvinte sacre, devine *rabin de cuvinte*, locuiește în viziunea conform căreia „poezia este o margine a limbajului”, recunoaște că e preocupat, ceea ce îi provoacă sfârșitul poemului - „la care vom ajunge noi cu toții, cititorii”.

Conștient de faptul că este creat - asemenea fiecăruia dintre noi - „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”, că este biserică umblătoare, în care sună, răsună toate marile, gravele întrebări asupra menirii și destinului în lume, al său ca poet, al nostru ca purtători ai unor trecătoare trupuri de humă, Paul Aretzu face un salt spectaculos, spre orizontul poeziei de inspirație biblică, demonstrând că are cutezanța de a-l însoți pe titanul Tudor Arghezi în galaxia psalmilor.

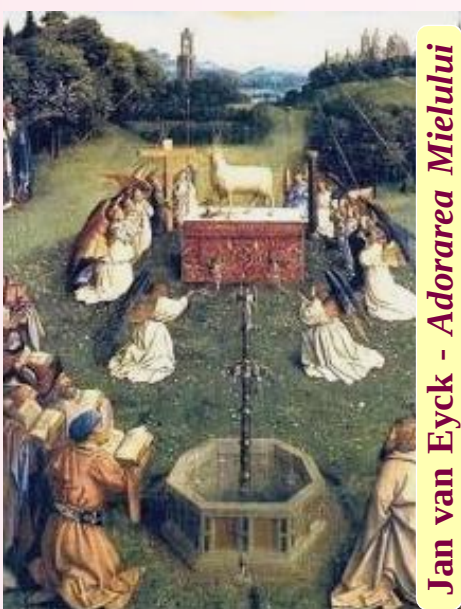
Numai că psalmii lui Paul Aretzu - din *Cartea Psalmilor* (2003), *Urma lui Uriel* (2006), *Cartea cu anluminură* (2010), *Psalmi cu anluminură* (2011) - nu au nici cel mai vag ecou din poezia religioasă a lui Arghezi, care s-a zbatut toată viața, s-a răstignit și sfârșiat „între credință și tăgadă”.

Dacă David (1013-973 înainte de Hristos) - rege al evreilor după Saul, psaltist și proroc, care l-a învins pe uriașul Goliat și a stabilit capitala viitoarei Țări Sfinte la Ierusalim - a scris 151 de psalmi (ultimul fiind considerat necanonic), incluși în Vechiul Testament drept Carte canonică, Paul Aretzu nu a cutezat să adune decât 75 în *Cartea Psalmilor (semne de iubire)* din anul 2003.

Alegem câteva mostre revelatorii.

Psalmul 1: „Ziua și noaptea pe Domnul Îl visez aievea, eu care am fost bolnav de realitate”.

În *Psalmul 2*, Paul Aretzu se autopercepe în postura lui Hristos, dar și a lui Iov: „Eu sunt încoronat cu piroane și cu spini ca un arici. Sunt/ acoperit de bube, de scuipat și de lacrimi. Om în pustiu”.

Jan van Eyck - Adorarea Mielului

Psalmul 3: „Eu nu scriu în limba în care vorbesc, eu nu/ vorbesc în limba în care gândesc./ Sunt plin de limbi multe, Doamne. Căci poezia este o/ magie”.

Psalmul 5: „Doamne, tu ești proprietarul cuvintelor: între/ ele o femeie naște cu gîgășie copilul Mântuitor./ Doamne, vreau să-mi retrag toate cuvintele și să încerc/ iar...”.

Psalmul 6: „Mie îmi pare rău și de boaba de grâu și de boaba de mei./ Un bălbaie albastru este psalmul meu./ Deschid condica de taină și scriu tulburat: Domnul este cu/ mine (...)/ Scriu cartea dublă, cu pagini duble, cu două feluri de litere,/ cu două feluri de adevăruri, cartea despre viață și despre/ moarte. Scriu „citirea” lui Dumnezeu (...)/ Domnul moare și înviază în text. Scriu peste alt scris./ Sunt tulburat ca în prima zi de școală”.

Obsesia palimpsestului, a scrierilor în straturi succesive, chiar aplicarea tehnicii unei asemenea scriituri a avut-o și Marcel Proust, prietenul de o viață al Prințului Bibescu, soțul Marthei Bibescu, personalitate fascinantă a Europei interbelice, încununată cu mari premii ale continentului.

S-ar putea ca Paul Aretzu să știe, în plus, că exemplarul cel mai vechi al *Psaltirii* - datând din secolul al patrulea după Hristos, însumând 490 de pagini, caligrafiate cu cerneală din pigmenți de fier, pe un pergament - a fost descoperit în 1984, într-un cimitir al creștinilor copti din Al-Mudil, localitate din vecinătatea platoului Giseh, pe care se înalță marile piramide egiptene.

Făcut sul, pergamentul cu acea *Psaltire* străveche a fost pus drept pernă sub capul fetei de 12 ani înmormântate acolo. Tot așa, psalmii lui Paul Aretzu pot avea rol de carte de căpătâi, care să-l însoțească pe poet și pe cititorii săi în căutarea izbăvirii de cele lumesti și întru credința în Dumnezeu.

Psalmul 7: „Doamne, fă oasele mele să zboare și nu să intre în pământ/ ca un plug”.

Psalmul 9: „Doamne, îți vorbesc cu buzele lipite de pământ. Întoarce/ pielea ochilor mei de la frumusețile trecătoare. Dă ochilor/ mei mana Scripturii, dă-mi vedere cerească”.

Crâncena luptă cu timpul - sub care se plasează cvasitotalitatea creațiilor lui Paul Aretzu - este dusă, în *Psalmul 12*, până la o interogație menită sfidării acestuia: „Părinte, există cu adevărat timp ? (...)

Doamne, fă-mă blând hermeneut al credinței, căci Tu ești Dumnezeu al dumnezeilor și nu Dumnezeu al unor copii (...)

Doamne, învață-mă scrierea cărților (...)
În vanitatea mea, credeam că *fără mine n-ar exista timp* (...)

Dă-mi, Doamne, un toiaș bun pentru drum meag/ cuvintelor, *fă-mi timpul îndurător*” (s. n.).

Îndoiala, neliiniștea, lipsa de credință în propriul eu îl duc pe autor până într-acolo încât îi cere Demiurgului ceva ce numai un poet de talia lui Aretzu ar fi putut solicita: „Caută-mă, Doamne, fiindcă sunt rătăcit, apucă degetele mele. *Crede în mine, Doamne*” (Psalmul 16).

Psalmul 46: „M-ai învățat, Învățătorule, să vorbesc și să scriu. Cine intră/ într-o carte intră într-o sămânță./ Acum Duhul Sfânt scrie în inima mea cartea Evangheliei./ acum Dumnezeu îmi vorbește prin tăcerea tăcerilor”.

Psalmul 54: „Unde este fânul pe care l-am cosit acum zece ani ? Unde/ este fratele meu din copilărie?/ Să mori cu dragoste, cu toată dragostea, pentru Domnul/ tău./ Deasupra mormintelor, galaxia cuvintelor”.

Psalmul 61: „Doamne, ca un cocon crește psalmul din Cuvântul fără/ început și fără sfârșit”.

Încununarea cărții, cheia de boltă o constituie Psalmul 75, care ar trebui citat integral. Decupăm, din lipsă de spațiu, doar începutul: „Bisericele sunt semințe ale Duhului, căzute din cer./ Eu mănânc pâine răstignită.(...) Psalmul este cuvântul întrupat” -

și finalul: „Sunt un om pierdut și nemăgăsit de nimeni. Cu ochi/ gânditori./ Doamne, vreau să-mi retrag toate cuvintele și să încerc/ iar...” (s. n.)

De o certă originalitate, psalmii lui Paul Aretzu pendulează între iubire/ lumină/ credință și mântuirea prin cuvânt/ Cuvânt (Logos, Dumnezeu), în poeme cu amplă rezonanță -, în care faldurile barocului par ceva firesc, înglobând uneori chiar drapaje/ falduri cu substrat oracular.

Cartea cu anluminură (2010) cuprinde 117 poeme, al căror model este versetul biblic. Dacă la Nichita Stănescu iubirea este *leoaică tânără*, la Paul Aretzu - călător neobosit în căutarea absolutului - *timpu-i dictator tânăr*. Singura salvare a poetului este o *nouă scriere*, sub oblăduirea ramurii de aur.

Temele nașterii și morții, ale intrării și ieșirii din timp revin obsedant.

P. 268: „un cioc de înger îmi bate la ziuă în piept./ n-aveam nicio rană și sângeram,/ fiind orbit de un verset scris într-o limbă veche./ Dumnezeu vorbind în ger” (...).

P. 270: „mort și îngropat lângă groapă, în mijlocul/ drumului. suflet ținând în brațe/ evangheliarul ilustrat cu anluminură”.

P. 272: „sângele tău are memorie”.

P. 273: „scrisul ca o pată de sânge căzută pe zăpadă”.

P. 283: „și înnoptându-se/ așteptam înnoirea timpului”.

P. 285: „în tăcerea viitorului/ în dezmărginire, încolțeau cărțile/ din spinii cuvintelor./ așadar, ochiul înroșit al fratelui Cain./ vârsta

la care se moare”.

P. 291: „primii pași în istoria sacră. pe lângă păsările/ troitelor ciugulind în răzoare./ în alte limbi. și cu dichisuri poleite./ *carte sufletă de duhul pre limba rumânească*” (s. n.).

P. 297: „ca orice începător în citit/ am orbit de la lumina literelor dintâi./ (...) orbecăiam după ștergerea completă a feței./ ca un învățăcel, eram martor la luarea vieții prin citit./ la înălțarea la cer prin citit./ la încolțirea ochiului./ la a doua venire a vederii. amin”.

P. 298: „alcătuit din cuvintele vieții mele. spuse, nespuse”.

P. 299: „ieși din brazda ta, *fă-te pagină de carte*,/ suflet de o zi îndopat cu litere moarte”.

P. 312: „întind sururile cu scrisul de jos în sus. al/ oamenilor vechi. pe când intru în ceata cântăreților/ din biserică”.

P. 318: „*limba/ timpului* aleargă în cerc precum un animal priponit”.

P. 327: „fiindcă acel sfânt om era sub formă de poartă,/ *intrând și ieșind prin sine*./ fiind loc înfricoșat./ și Dumnezeu își va aminti de el la masa Lui”.

Piesele lirice de la pagina 340 până la pagina 366 pot fi citate integral.

De la *poemul - om întins pe jeratic și poemul se zvârcolea cu omul în el*

sau de la mărturisirea umilă: „mă poți învia oricând. chiar dacă n-am murit./ mă poți găsi în cimitirul viilor, lucrând anluminura./ vrabie singură pe câmpul cu brume”

și de la *poemul insectar la miner al cuvintelor*

până la „icoanele sunt vii”, „din icoane cad mere coapte, sângerând”,

sau la *soldatul păcii, răscrucea luminii și curgerea spre izvor*, „până nu ne dau aripile crucii (...) până când mâna întinsă nu ajunge la fruct” -, creația lirică a lui Paul Aretzu s-a domolit, odată cu urcarea Golgotei timpului/ vârstelor, trecând de la clamarea patimilor și a sângelui clocotitor la meditația gravă, mustrind de tâlcuri nebănuite.

Taifunul suprarealismului, din prima fază de creație, uneori cu stranii, ostentative accente de sexozofie, a lăsat loc împăcării, cuminecării, rugăciunii.

Știind că semnul creatorilor adevărați îl constituie afirmarea unui stil propriu, Paul Aretzu și-a făcut un program din a-și consacra/impune un limbaj poetic propriu, o expresie personalizată atent și discret, tinzând către un vocabular specific și chiar o sintaxă singulară, definitorie pentru el. Fiecare dintre psalmi se încheie cu versuri antologice, care deschid calea către următoarea psalmodiere a poetului, cititor al Sfinților Scripturi. Izbândă sa în această direcție este pe cât de dificilă, pe atât de onorantă, demnă de laudă.

Convingerea reliefată mai sus ne este

susținută de întreaga antologie cu titlu de ritual: *Ștergerea completă a feței* (colecția OPERA OMNIA - Poezie contemporană, Editura TipoMoldova, Iași, 2011, 382 p.).

Gestul ștergerii chipului - subliniem, cu virtuți de ritual străvechi - îl aveau strămoșii noștri, traco-geto-dacii, îl perpetuăm și noi, românii, înainte de a ne așeza la sfânta masă, îl au și chinezii. La ei, șervețelele fierbinți, din fibră moale de bumbac, au efect de liniștire profundă, cu îmbieri la reculegere.

Ștergerea chipului te rupe de trepidația, de nimicniciile lumii curente, te pregătește pentru trecerea în tărâmul de taină cu hrana oferită de Divinitate, hrană care nu-i doar de ordin material, ci și spiritual.

Orice masă constituie un prilej minunat de tănuire cu convivii, de comunicare și comuniune cu Dumnezeu.

La Paul Aretzu, *Ștergerea completă a feței* nu înseamnă câtuși de puțin ștergerea identității. E vorba, firește, de spălarea de impuritățile acestei lumi, de luarea vâului beznei de pe ochii poetului clarvăzător și înainte mergător, copleșit de contingent. Desigur, e vorba, înainte de toate, de renașterea sa într-o altă dimensiune: spirituală, în Lumina Divină.

Ștergerea completă a feței este cartea iertării, mântuirii și învierii lui Paul Aretzu - poetul autentic din inima Romanășului și a Olteniei, care, la fel ca Arghezi, a debutat editorial abia la vârsta de 47 de ani.

Dincolo de vremi și mode, el rămâne o voce distinctă, de prim plan în arealul de aur al poeziei românești din zorii mileniului al treilea. Umăr la umăr cu Adrian Maniu, Vasile Voiculescu, Valeriu Anania, Eugen Dorcescu și Tudorică Mihalache, reputați autori de poeme de inspirație biblică, Paul Aretzu se înscrie într-o familie de referință, nefiind cu nimic mai prejos de aceștia.

Lirica sa ne duce cu gândul la o afirmație memorabilă a lui Octavian Paler din cartea *Un muzeu în labirint. Istorie subiectivă a autoportretului* (Editura Cartea Românească, 1986): „Oracolul de la Delfi nu era, poate, decât un spectacol organizat pentru a da pelerinilor ocazia să vadă sfatul înscris pe frontonul templului lui Apollo: *Cunoaște-te pe tine însuși*”.

Conștient, asemenea lui Nietzsche, că un om poate fi apreciat numai după cantitatea de singurătate pe care o îndură, Paul Aretzu ne convinge că filozofia sa de creator autentic poate fi rezumată în cuvintele: *Privesc înlăuntrul meu, deci exist*.

Sau: *Numai cine se caută pe sine îl găsește pe Dumnezeu*.

Răsturnat în oglindă, acest adevăr sună așa: *Numai cine îl caută pe Dumnezeu se găsește pe sine*.

Viorel ROMAN (Germania)

Undeva la Palilula

Filmul dadaist al lui **Silviu Purcărete** e dedicat comunismului, care și după papa Benedict XVII e condamnat la eșec *ab ovo*, pentru că decuplează societatea de Dumnezeu, munca de remunerarea ei și sexualitatea de procreare. În orașul fantomă Palilula, pierdut în mijlocul câmpiei moldo-valahe, puterea este în mâna secretarului organizației de bază al P.C., liturghia este înlocuită cu lupta pentru pace, iar fidelii poartă, smeriți, ca pe icoane mărețele portrete idealizate ale lui Nicolae și Elena Ceaușescu.

În Palilula, despre muncă sau remunerarea ei, nici nu poate fi vorba, după cunoscuta lozincă *ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim*. Sexualitatea s-a transformat într-o formă de a depăși disperarea vegetală și este decuplată în mod absolut de procreare. Nașterea unui copil ar pune sub semnul întrebării întreaga construcție absurdă.

În această lume suprarealistă, absurdă, pe care o știm de la Urmuz și Ionesco, este repartizat tânărul doctor Serafim, naiv ca o scufiță roșie, într-un sanatoriu-lazaret, clinică ginecologică fără alt sens, decât acela de a supraviețui într-o permanentă izolare, beție și orgie. Exact ceea ce nu dorea tatăl doctorului, care credea că știința este noua religie mântuitoare.

Aparent totul funcționează: la cantină, bucătărese imense nu încetează de a pregăti mâncarea, administratorul se preocupă de toate, vechea aristocrație are și ea un reprezentat care știe să cânte la pian și să bea, doua farmaciste fac tot timpul un balet sincron, cu Serafim se împrietenesc un coleg negru, care se schimbă la față, se face alb, țișanii întrețin atmosfera, la înmormântare sau la sărbătoare, cu muzica tradițională.

Secretarul organizației de bază se gândește la binele tuturor și la al său. Toți sunt, de fapt, oameni cumsecade, care se ajută între ei, și fiecare își joacă rolul banal oferit de o societate comunistă morbidă. Absurdul nu e nou la moldo-valahi, mai ales în literatură, așa că din perspectiva filmului el e bine venit și ne deschide perspective nebănuite izvorâte parcă din Hieronimis Bosch și din spiritualitatea pra-voslvanică sărbă, rusă.

Pentru a înțelege filmul este utilă vizionarea concepției creatorilor ortodocși, români, ruși și sârbi, a dramei omului modern atât de pregnant prinsă, în Faust, de Goethe. Atât Purcărete, cât și regizorul rus Alexander Sukurow au arătat, occidentalilor, în Faust-ul lor, o viziune care a entuziasmat și în același timp a speriat, pentru că prăpastia dintre est și vest există nu numai în utilizarea unor viziuni stranii, ci mai ales a incompatibilității spirituale.

Arta regizorală a lui Purcărete este deja recunoscută pe toate planurile, astfel că primul său film va avea, cu siguranță, un succes mai mult internațional decât local. Adevărul supără pe unii contemporani. Toți actorii - George Mihăiță, Răzvan Vasilescu, Constantin Chiriac, Dimeny Aron, Mălăieles - sunt la înălțime.

Renaște filmul autentic românesc! Va contribui el, alături de cel sârb și cel rus, în a deschide ochii occidentului asupra unei lumi traumatizate, plină de talente?

Adalbert GYURIS (Germania)

Bunicul și caii...

Îmi aduc aminte cu plăcere de bunicii mei. Am avut noroc, au fost în viață toți patru cât am fost eu copil. Părinții părinților mei erau oameni simplii, cu frică de Dumnezeu și tare de treabă. Din ambele părți aveau animale ca buni gospodari, o pereche de cai, o vacă sau două, porci, găini, găște și rațe.

Am copilărit în satul Izgar, localitate la câțiva kilometri de stațiunea Buziaș. Am avut casa lângă buncii din partea tatălui, am fost vecini de slog. Când tata s-a însurat a primit jumătatea din grădina și o casă din cea părintească, așa am locuit aproape împreună. Țin minte cum mergeam la pământurile părinților și bunicilor mei, la vie și chiar la pădurea noastră. Însă într-o bună zi a venit colectivizarea... Oamenii au trebuit să „doneze” lucrurile de preț din gospodăriile lor și valoarea cea mai mare au fost caii.

Într-o după masă de vară, după colectivizare am stat cu bunicul în fața casei, pe o bancă, și el mi-a povestit ceva ca să învăț, să stau liniștit și să cresc. L-am ascultat cu mare atenție, simțeam că mă iubește și pentru că de fiecare dată după o astfel de discuție și întâlnire cu el îmi dădea o bomboană. Pe stradă, prin fața noastră au trecut mai multe căruțe care au venit de la câmp și probabil s-au îndreptat spre colectiv. Eu eram pe genunchii bunicului meu și el povestea mai departe. La un moment dat, în fața noastră s-a oprit o căruță și caii n-au mai vrut să înainteze. Caii au întors capetele spre noi, bunicul s-a oprit din povestit și eu m-am uitat la fața lui. Din ochii întredeschși curgeau lacrimi. Până atunci eu nu am știut că și oamenii plâng... Căruțașul a lovit caii. Atunci bunicul s-a ridicat, m-a luat de mână și am intrat în curte. Am aflat mai târziu că acei cai erau ai bunicului.

Nu peste mult timp, în toamnă, într-o dimineață a venit mama de la bunici și mi-a spus: *a murit bunicul tău*. Țin minte că a fost o mare pierdere pentru mine, mai ales că l-am văzut pe tata cum plângea după tatăl său și ce durere mare a fost.

Timpul nu stă locului și au trecut doi ani de când bunicul meu s-a dus să locuiască în ceruri... Era o toamnă târzie cu vreme urâtă. Am stat cu mama în casă, mama lângă masă, eu lângă fereastră și am privit afară în stradă. Din când în când au mai trecut prin fața casei noastre oameni și căruțe. La un moment dat, o căruță încărcată cu lemne s-a oprit chiar în fața casei noastre. Caii n-au mai vrut să tragă, roțile erau afundate mult în noroiul uliței. Căruțașul, stăpânul cailor a blestemat, a lovit caii însă căruța nu s-a urnit. Caii erau transpirați și tremurau de frig și mai ales de frica stăpânului lor. Atunci, s-a apropiat un bărbat mai în vârstă, era cu spatele la mine și l-a certat pe căruțaș. N-am înțeles tot ce vorbeau însă după mimică mi-am dat seama că bărbatul iubea caii și a dorit să-i ajute. Stăpânul cailor s-a dat la o parte și și-a aprins o țigară, era furios și înjura întruna. Bărbatul s-a apropiat de fețele cailor, i-a mângâiat și le-a vorbit. Caii au început să se liniștească și s-au oprit din tremurat. Stăpânul cailor fuma, se uita la bărbat, la cai și cred că nu înțelegea mare lucru. În cameră era plăcut, mama tricota o bluză pentru mine și uneori mă întreba ce mai văd pe afară. Bărbatul a mângâiat caii, le-a vorbit mai departe și s-a așezat lângă cai în poziția de tras. Atunci a întors capul spre mine. Nu-mi venea să cred - era bunicul. Mi-a făcut un scurt semn și caii împreună cu el s-au urnit. Eu am spus atunci: *bunicul!* Mama m-a întrebat ce-i cu bunicul? I-am povestit mamei ce-am văzut. La insistențele mele mama a venit și a deschis fereastra, însă nu mai era nimeni.

Și azi, după foarte mulți ani, mă gândesc ce am văzut atunci... Este sigur că erau bunicul și caii...

Ionuț CARAGEA
(Canada)

Gânduri la masa tăcerii

Tenere ogni speranza, voi ch'entrate. Sexul este singurul infern accesibil cu drum de întoarcere.

*

Cuget... deci mă scufund în mine, adânc, tot mai adânc, și fără colac de salvare. Cuvintele mele sunt adevărul care iese la suprafață, sufletul rezidual al gândurilor abisale.

*

Dacă frumusețea ar fi putut să oprească timpul în loc, mi-aș fi dorit să fiu o femeie neasemuit de frumoasă. Ah, înțelepciune, te aștept să mă înfrumusețezi cu primăvara veșnică a cuvintelor tale!

*

Noi am creat timpul și tot noi ne-am închinat lui. Trecutul, prezentul și viitorul alcătuiesc sfânta treime a celor ce se tem de eternitate.

*

Precum oamenii de zăpadă înfruntăm căldura inimilor din jur căutând sensul altor anotimpuri.

*

Femeile își schimbă mai des fustele decât își schimbă timpul cele patru perechi de pantaloni.

*

Totul e iluzie, depinde cine o creează.

*

Iubirea înseamnă să plutești deasupra la-crimilor. Gândirea înseamnă să plonjezi în profunzimea lor. Frica înseamnă să cauți mereu un colac de salvare. Indiferența înseamnă să nu plângi.

*

Ochii mei sunt două lagune albastre pline de sânge petrolifer. Speranța moare asfixiată în aurul negru al versului.

*

Cea mai bună rețetă pentru egoism: singurătate și suferință fizică. Din păcate... egoiștii vor să se vindece numai cu rețete compensate.

*

Victoriile se conjugă doar la timpul pierdut, ținând inima pe post de spadă și scut.

*

Orice tristețe are o consolare amară: oglinzile nu mor niciodată, își schimbă stăpânul la fiecare privire.

*

Nu vei fi genial învățând cuvintele unui geniu, ci aplicându-le în viața de zi cu zi.

*

Chiar nu știți că poemele se iubesc între ele când se lipesc două pagini?

*

Viața este o luptă pe care am pierdut-o înainte de a mă naște. Tot ce fac acum este să-mi savurez înfrângerea. Trăiesc închis într-o lume în care gratiile sunt înalte până la cer. Iluzia cea mai frumoasă a morții este când privesc stelele. Gata, m-am decis! Renunț la locul de veci! Vreau un nou loc de muncă! Ce are de spus Dumnezeu la toate acestea? M-așteaptă să-l vânez prin univers cu reportofonul. Îmi împrumută cineva o pereche de aripi?

*

Prezentul este un sandviș cu singurătate între două felii de timp, împărțit frățește cu umbra.

*

Poți trece prin viață anonim ca un râu pe sub pământ, nimeni nu va ști din ce apă își potolește setea. Poți trece prin viață ca Saul pe drumul Damascului, nimănui nu-i va păsa că te-ai schimbat, că spiritul tău are nevoie de un mediu propice înaltei comunicări.

*

Nici moartea nu mai impune respect, a devenit o simplă măturătoare care ascunde oasele sub preșul celui fără câine la ușă.

*

Am ucis animalul din mine, îndrăznesc să scriu despre primul arbore plantat în paradis: îmi cresc muguri pe șira spinării.

*

Am urât oamenii pentru că i-am iubit și am crezut în ei. I-am urât pentru lașitate, minciună, ipocrizie, indiferență. Ura mi-a dat putere, ura mi-a dat boală. Cu timpul până și ura s-a stins. Acum sunt foarte dezamăgit. Dezamăgit pentru că oricât de mult m-aș sacrifică în numele poeziei, oamenii continuă să-și trădeze semenii și, cel mai rău, să-și trădeze propriul suflet. În acest moment mă întreb: eu pentru cine scriu?

*

Teoria evoluționistă a lui Darwin aplicată pe femeie: celulă, celular, celulită.

*

Cel mai greu pentru un om care vrea să ajungă foarte sus nu este să învețe zborul ci să se desprindă de cei care îl trag mereu în jos.

*

Dacă ți-este scris să mori înaintea femeii, să o rogi să nu se oprească la cumpărături de haine pe ultimul drum. Riști să pierzi și Judecata de Apoi...

*

Marea poezie vine numai la aceia care nu mai au nimic de pierdut în afară de propriul gând.

*

Chinezii nu cred în mitologia greacă. Cerber poate păzi liniștit porțile infernului.

*

Singura decizie pe care oamenii ar trebui să o ia în pat este să moară decent.

*

Politica este călăul societății civile, dogma este dricul.

*

Unii oameni vânează ideile ca pe fluturi, alții le urmăresc ca pe melci. Vă dați seama câtă trudă pentru cei care nu cunosc suferința?

*

Oamenii încep prin ceea ce li se oferă, continuă prin ceea ce înțeleg singuri și sfârșesc prin ceea ce uită.

*

Sufletul nu se poate vindeca, așa cum nici nu se poate îmbolnăvi. Dar se poate salva.

*

Un om care este cu adevărat modest nu este deranjat de lipsa de modestie a celorlalți, pentru că nu poate fi rănit și nici nu i se poate diminua iubirea.

*

Nimic nu este interzis visătorului, dar lumea aceasta nu este un vis, ci întreruperea lui.

*

Eu cred în mari iubiri, nu în mari amăgiri.

*

Toamna se numără pasările oarbe...

*

Este mai ușor să dormi cu mortul în casă decât cu muza moartă în inimă.

*

Cine se trezește conștient în zorii suferinței, ajunge înțelept în amurgul gândurilor.

Andreea ION

Versuri

Aritmetică

Arde ochiul, nins de soare,
marginea de gând mă doare
între toamne ruginii
și tot picură pe glij
roade albe amărui,
poleite cu pistrui.

Vântul bate-n lung și-n lat
pielea de cuvânt uscat
și rostește în sfârșit
un poem nedeslușit.

Doar poetul, treaz în noapte,
șlefuieste stele în șoapte
și veghează la cuvânt
între cer și necuvânt,
să nu fie prins de soare
într-o lungă vânătoare

Decupaj

Dorm depărtările argintii
și plânge pădurea ruginită,
cuvântul mușcă rana amintirii,
doar vântul parcă mai alintă
marginea privirii.

Trupul unui gând pribeag
ca o fantomă, se ridică,
și sparge inima de cristal,
sângele alb să-și prelingă
pe rana unui poet.

Din el, cuvântul să țâșnească,
curcubeu adus de ploaie,
dintr-o carte să privească
de mai e afară, soare,
și să zâmbească în ninsoare
când (ne)vorbitorii au să-l despoaie!

Strigăt tăcut

Cu mâna-mi tremurândă
îți scriu întâia dată:

măine am să zidesc

acest cuvânt în ecou,
poate și o tăcere ruptă
din carnea mea adâncă
în care ai uitat lancea
purtată pe umeri de Sisif,

ori, poate mâine,
am să-ți strig
numele îngropat
precum o moarte
în acel cuvânt.

În ochii mei cerul
îmbătrânește lumina.

Poarta cuvintelor

De-ncerc să deschid poarta cuvintelor
mă inundă șuvoiul de lumină albă.
Tăcerea-mi umblă prin casă
și-mi mușcă buzele
iar ceasornicul vrăjmaș,
nu mă lasă să mușc din miezul gândului.

Privirea arde
când dorm cuvintele bătrâne
și câmpia strigă la ele cu sete nebună.
Cobor mai adânc în mine,
dar nu mai găsesc nimic.

Doar visul mă trece munții.

Pustiul

Cerul pustiu s-a înfrigorat,
și-a tras perdeaua violetă
a luminii ascunsă-ntr-un inel
bătrân... și-a încetat
să se mai aprindă.
Vântul bate cu tărie
și cere iar... mișcare,
dar e pustiu, totu-i tăcere,
ceru-i singur și vântul bate
cu putere.
Sunt o pasăre purtată-n zbor
de vântul grăbit
și las o urmă în decor,
pe cerul înnegrit...

Adânc

Am coborât adânc spre oameni
să văd dacă zâmbetul li s-a lipit
pe fețe precum măștile pe
obrajii păpușilor din vitrine.
Am vrut să știu de sunt mai fericiți
când depărtările adorm
și nisipul sângeriu
le crapă degetele
înmuiate în lacrimi

Când lupii îi izgonesc
din cuștile ruginite de ploii
și îmbătrânite de anii
ei mor plângând...

Am coborât adânc spre oameni.
Ochii îngerilor erau înghețați...

Dorința

Din depărtări de vreme neștiute,
puritate de un dulce
și mirific gând,
pleca din Chaos, spre morminte,
mic și netrebnic
și tăios cuvânt.
Visa, cu glasu-i ruginit
de vreme,
să spargă cerul și-n veșmânt
de zale albastre, infinite,
să-și facă o casă
pe pământ.

Azi, se ascunde-n colțul gurii,
dar e mai trist ca la început.
Câmpia tânără e-n floare,
miroase ochiul a culori târzii,
numai cuvântul vrea
să treacă munții
și să adoarmă
pe alte orizonturi.

Dar, timpul trece
și-n vârtoarea vieții,
gânduri, visuri, cuvinte,
toate-s pustii!

Octavian LUPU

Chipul eternității din Insula Cetății proiectat asupra Catedralei Notre Dame din Paris

„M-am retras din catedrala Notre Dame, dar nu înainte de a admira ultimele raze ale soarelui din acea zi de primăvară revărsându-se asupra celor care ieșeau din clădire, oferind imaginea veșniciei Celui pe care oamenii L-au batjocorit și L-au nesocotit în atât de numeroase ocazii de-a lungul istoriei. M-am îndepărtat la suficientă distanță pentru a admira încă o dată silueta elegantă a catedralei și pentru a-mi lua rămas bun de la kilometrul „zero” al Parisului. La Luvru am fost impresionat de măreția regalității și de bogățiile nenumărate acumulate în spațiile sale generoase, însă la Notre Dame am avut descoperirea gloriei lui Dumnezeu, a unei dimensiuni spirituale mai prețioase decât orice alt lucru din această lume.”

Am părăsit „axa istorică” a Parisului de îndată ce am pășit afară din Palatul Luvru și m-am îndreptat de-a lungul Senei către binecunoscutul Pont Neuf, care leagă cele două maluri ale acestui fluviu, dar care deopotrivă îți permite să ajungi pe renumita Insulă a Cetății, în franceză: „Île de la Cité”. Acest loc găzduiește mai multe obiective turistice obligatorii atunci când vizitezi Parisul și anume: catedrala Notre Dame, Palatul de Justiție și închisoarea de tristă amintire, unde a fost întemnițată Maria Antoaneta înainte de a fi executată într-un mod barbar de către revoluționarii acelei epoci.

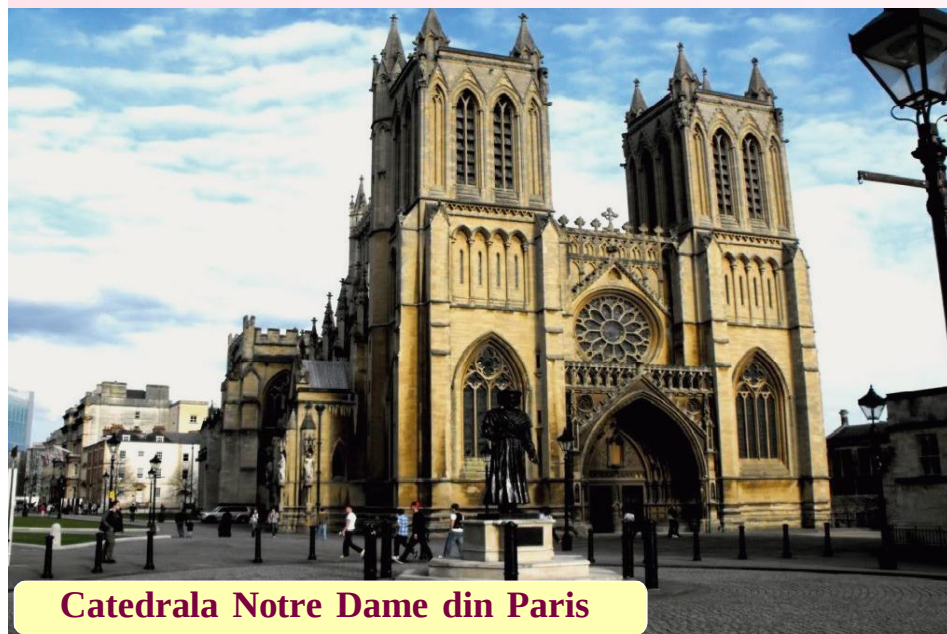
Insula Cetății și insula Saint-Louis sunt

singurele „bucăți de pământ” constituite natural în mijlocul Senei, ca urmare a depunerii numeroaselor aluviuni purtate de apele învolburate ale fluviului. Acest fapt sporește atractivitatea locului, parcă anume pus în mijlocul Parisului, cu scopul de a evoca într-un spațiu relativ îngust diversitatea de timpuri și epoci care și-au pus amprenta de neșters într-o simbioză deopotrivă stranie și contradictorie. În acest sens, relicve din perioade succesive ale istoriei se întretes într-o structură unică fascinantă, având impresia că distingi pe rând siluetele galilor din tribul Parisii luptând cu trupele lui Iulius Cezar, pentru ca ulterior să distingi umbrele regilor merovin-

gieni confruntându-se cu vikingii invadatori alături de proiecțiile sumbre ale asediilor, nu puține la număr, suferite de această renumită cetate a Franței.

De fapt, poziționarea centrală a Insulei Cetății în inima Parisului a condus la definirea kilometrului „zero” chiar în piața ce se întinde la apus de catedrala Notre Dame, de aici calculându-se toate distanțele din interiorul orașului. Și chiar aceasta este senzația pe care o ai atunci când parcurgi la pas străzile de pe mica insulă separată fizic, dar nu și funcțional, de restul metropolei. Este ca și cum te-ai afla în centrul unui imens carusel ce se desfășoară pe o întindere mărginită doar de orizont. Sau ca și cum ai atinge un loc cu o gravitație maximă, în jurul căruia se mișcă tot ce este în jur. De aceea, impresiile culese de pe această insulă completează armonios tot ceea ce am putut admira pe întinsa axă istorică a Parisului ce începe de la Arcul de Triumf și se termină la Palatul Luvru.

Această insulă, cu aspect de corabie plasată în mijlocul apelor, îți oferă o senzație de protecție față de malurile foarte apropiate ale Senei, un fel de loc de refugiu, care a inspirat scrierea romanului „Cocoșatul de la Notre Dame” de Victor Hugo. Trăirea pe care o ai când pășești în interiorul ei este similară intrării pe un teritoriu ce nu mai aparține omului, ci doar lui Dumnezeu, aflat sub protecția cerului în fața năvalei apelor și a pământului. De o parte și de alta se află mulțimile nenumărate ale urbei, dar pe această insulă

Catedrala Notre Dame din Paris

regulile se schimbă brusc oferind senzația de eliberare și ocrotire providențială.

La extremitatea de apus a „corabiei” se află Palatul de Justiție, construit în timpul „împăratului” Napoleon al III-lea, obținând frumoasa Capelă a lui Ludovic al IX-lea. Într-un efort de schimbare a identității Parisului, manie împărtășită de toți dictatorii din toate timpurile, Napoleon al III-lea a dorit să își impună prezența sa de mare judecător cu un palat aflat nu departe de Palatul Tuileries, unde își avea vremelnica sa reședință ca împărat autoproclamat al francezilor.

Chiar „lipită” de Palatul de Justiție se află și acea închisoare faimoasă din descrierile evenimentelor Revoluției, unde și-au petrecut ultimele momente ale vieții mulți nobili uciși în numele „poporului” de tribunale în-cropite la repezeală de persoane zeloase pentru noua orânduire. Atât Palatul de Justiție, cât și această închisoare, se pot vizita la anumite ore și în anumite zile de cei interesați. În ce mă privește, am căutat să evit o asemenea „plăcere”, spiritul regalist din timpul vizitării Palatului Luvru determinându-mă să detest pe moment o astfel de „distracție”.

Însă către extremitatea de răsărit a „corabiei” se află renumita catedrală Notre Dame, care conferă un sens unic și o strălucire cu totul deosebită Insulei Cetății. Aspectul arhitecturii acestei construcții oferă perspectiva punții de comandă a unei nave cu două turnuri gemene ce se înalță elegant și demn pe frontispiciu, într-un stil gotic francez, având o vechime de aproape opt sute de ani, ultimul retuș al primei etape de ridicare a edificiului fiind făcut în jurul anului 1240. Și, tocmai de aceea, nu poți vorbi despre Insula Cetății fără a face referință la această catedrală care încorporează o atât de îndelungată istorie.

În momentul în care am stat în fața catedralei Notre Dame, am simțit cum întregul înțeles al locului capătă un sens cu totul nou, diferit de cel pe care îl percepușem de-a lungul malurilor Senei. Mi-am dat seama că privind din mijlocul pieței, întreaga perspectivă a Parisului devenea armonioasă, fiind centrată pe Insula de la care s-a dezvoltat întreaga urbe de-a lungul multor veacuri de existență. Oferind o simetrie în raport cu „axa” naturală a cursului Senei, Insula Cetății realizează o translatare a orizontului istoric către o perioadă mult mai veche și deopotrivă către primordialitatea așezărilor umane care s-au întemeiat sau au dispărut în acest spațiu geografic unic.

Dacă „axa istorică” a Parisului conturează grandoarea regalității și ulterior a imperiului ajuns la apogeu, axa naturală a Senei, față de care este aliniată Insula Cetății, conferă simțământul permanenței și veșniciei formelor de relief peste care s-a suprapus zbuciumul

comunității umane, mereu tulburată de imperfecțiuni și prefaceri continue. Mai mult chiar, am avut percepția timpului absolut, care nu cunoaște schimbare, iar alegerea acestui loc pentru înălțarea unui templu spre gloria Creatorului universului mi s-a părut a fi o foarte bună alegere.

Intrând în interiorul catedralei, simțământul de sacru m-a străbătut ca un fior lăuntric în timp ce pășeam cu sfială de-a lungul coridoarelor de acces și al spațiilor special delimitate pentru circulația vizitatorilor. Știam despre faptul că o altă biserică fusese clădită în acel loc înainte ca Notre Dame să prindă chip, dar gândul m-a purtat și către vechile altare romane sau celtice de pe Insula Cetății, care au precedat creștinarea francilor sub regii merovingieni. Există puține astfel de locuri în care religiile să se suprapună armonios peste veacuri cu temple succesive comemorând o aceeași idee de divinitate ce transcende spațiul și timpul. Din acest punct de vedere, amplasarea catedralei Notre Dame corespunde noțiunii de loc sacru, conferit de aspectul geografic al așezării respective, putând spune că astfel am avut ocazia de a mă afla în chiar inima spirituală a Parisului.

Atmosfera interioară, marcată de un amestec interesant de lumină și întuneric, avea un aspect fascinant și terifiant, deopotrivă, așa cum paradisul și infernul se proiectau prin vitralii imense încastrate în ferestre ogivale sau rotunde. Iar coloanele înalte, ce susțineau acoperișul clădirii, induceau senzația de sublim pentru toți vizitatorii ce se înclonau disciplinat și tăcut pe măsură ce treceau prin dreptul diferitelor compartimente ale clădirii. Din acest punct de vedere, pot spune că în nicio altă biserică nu am avut un sentiment de o evlavie așa de profundă ca în această catedrală în care rafinamentul și stilul se îmbinau armonios.

Fără să vreau, gândul m-a purtat în perioada revoluției din 1790, când acest așezământ a fost desacralizat sălbatic de către gloatele barbare ale Parisului și când așa-zisul „cult al rațiunii” a fost instaurat, catedrala devenind un templu al ateismului declarat. Cât de trist trebuie să fi fost în acele clipe, când reprezentările creștine au fost distruse cu un elan plin de cruzime. Nu întâmplător, în catedrala Notre Dame s-a desfășurat cea mai mare ceremonie de instaurare a acestei mișcări întunecate, care a proclamat zeificarea acelei „rațiuni” nimicitoare de credință.

Acest simțământ l-am trăit intens și dureros de-a lungul perioadei tulburi a comunismului, când propaganda ateistă a căutat să distrugă credința în Dumnezeu, iar bisericile și casele de rugăciune au fost distruse cu un elan proletar. Ceea ce s-a întâmplat la Notre Dame avea să se repete ulterior în Rusia,

China și Europa răsăriteană ca un scenariu trist, desprins din întunericul iraționalității oarbe. Nu întâmplător, am avut convingerea că dacă gloatele Parisului ar fi avut simțul rațiunii, atunci istoria ar fi fost cu totul alta, fiindcă indiferent cât de mult s-a greșit prin religie, nimic nu justifică desființarea credinței în Dumnezeu.

La Tuileries ateismul agresiv a detronat pe rege, dar la Notre Dame acest curent tenebros s-a încumetat să îl detroneze pe Dumnezeu într-o sfidare plină de semeție, care a devenit laitmotivul revoluțiilor din secolele următoare. „Axa istorică” a fost alterată de oameni rău intenționați, iar „axa naturală” a fost deviată de la cursul ei firesc, oamenii uitând de Creatorul lor. De fapt, la Notre Dame nu a fost o reacție doar împotriva catolicismului, ci o contestare a Marelui Creator, indiferent de religie. Aici a fost locul unui sacrilegiu care a cutremurat din punct de vedere spiritual toate veacurile, iar ecurile sale nu se vor stinge vreodată.

M-am retras din catedrala Notre Dame, dar nu înainte de a admira ultimele raze ale soarelui din acea zi de primăvară revărsându-se asupra celor care ieșeau din clădire, oferind imaginea veșniciei Celui pe care oamenii L-au batjocorit și L-au nesocotit în atât de numeroase ocazii de-a lungul istoriei. M-am îndepărtat la suficientă distanță pentru a admira încă o dată silueta elegantă a catedralei și pentru a-mi lua rămas bun de la kilometrul „zero” al Parisului. La Luvru am fost impresionat de măreția regalității și de bogățiile nenumărate acumulate în spațiile sale generoase, însă la Notre Dame am avut descoperirea gloriei lui Dumnezeu, a unei dimensiuni spirituale mai prețioase decât orice alt lucru din această lume.

Distrugerea regalității a fost un act lipsit de rațiune, însă încercarea de nimicire a credinței a demonstrat pe deplin caracterul întunecat și răzvrătit al unei mișcări pretins „iluminate”, care de fapt nu a condus decât la dezordine și haos. Istoria are multe momente de descătușare a tendințelor negative din natura umană, dar așa cum apele Senei trec învolburate mai departe, și astfel de evenimente ajung în cele din urmă un trecut, de care tot mai puțini își mai pot aduce aminte. De aceea, am lăsat și eu ca aceste impresii să își urmeze cursul, pe măsură ce asfințitul și răcoarea serii mă grăbeau către stația de metrou cea mai apropiată. Oricum, eram fericit fiindcă descoperisem axa spirituală a Parisului, acea identitate lăuntrică transcendentă peste spații și veacuri din chiar inima Franței, ascunsă trecătorului grăbit și ferită de privirile indiscrete ale celor ce sunt doar curioși, dar care nu pot ajunge niciodată la profunzimea căutătorului de comori ce au o valoare veșnică.

Viorel UICOLEANU

Peștele din oglindă

După cinci ani de la apariția *Cazarmei cu naratori*, **Cornelia Ichim-Pompiliu** publică tot la aceeași editură - Corgal Press, Bacău, 2011 - *Peștele din oglindă*, roman care-i întărește statutul de prozatoare de certă originalitate și care îi va solicita cititorului să se ridice la nivelul de înțelegere a scrierilor ei, în așa fel încât să-i asigure o confortabilă receptare a mesajului transmis. De aceea, dacă am vrea să situăm această scriere în spațiul literar al romanului, cu siguranță că i se va repartiza sectorul tipologiei moderne, dat fiind multitudinea de planuri narrative, în deplină conștiință proteică, cu intenția de a aduce în prezent situații caracteristice unui anumit timp, când obediența față de un regim era așa de mare, încât se anihila brutal personalitatea celor care credeau în virtuțile adevărului.

Cartea produce asupra cititorului un impact emoțional, căci declanșează, după cum este firesc, începând cu titlul, o bogată simbolică, și, de aceea, considerăm noi că este mai bine să exemplificăm intenția naratoarei printr-un citat care ne-ar permite, mai întâi, o poziționare favorabilă: „O siluetă fremătândă, luna-

tică, ce parcă nu era. Dacă îl priveai dintr-o parte, se materializa. Era un pește. Dacă te uitai din cealaltă, se descompunea. Era o idee de pește. Nimic clar. Nimic precis. Ba chiar dacă te uitai din față, peștele dispărea. Apărea o siluetă spre care se îndreptau niște țevi de pușcă. Se aplecase de-asupra plăcuței: «Peștele din oglindă»” („O mare surpriză”, p. 127).

Așadar, este vorba de un tablou aflat în una din sălile Muzeului din localitate și pe care Efim, un personaj al cărții, în căutarea unei surse de inspirație pentru discursul său cu ocazia inaugurării Marii Statui, îl va întâlni. Momentul va fi destul de prielnic unor reflecții, așa cum ne-a obișnuit scriitoarea, cu pronunțată nuanță aluzivă cu privire la condiția umană: „Zeci, sute, mii, milioane de plase de pește și toți - fie somni, fie cosaci cu bot turtit, fie nisetri, moruni ori peștespadă - nu însemnaseră nimic pentru nimeni. Doar anonimi ajunși în farfuriile consumatorilor.” (p. 127)

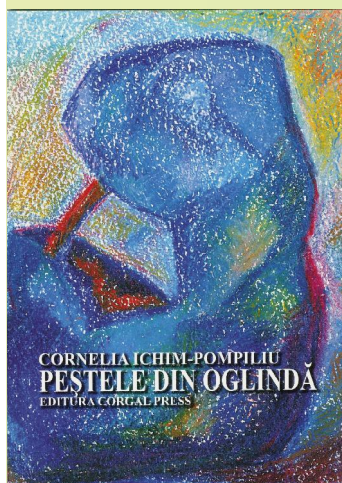
Cu intenția de a transmite frigul din sufletul oamenilor, suprapus frigului din lunile de iarnă, scriitoarea își va denumi orașul „pitit sub zăpezile ce nu mai pridisesc a se așterne”, Hansen, după prenumele marelui scriitor danez - Hans Cristian Andersen. Locatarii acestui oraș se văd nevoiți să-și petreacă timpul mai mult în fața televizorului urmărind fie „desenele animate”, fie emisiunile „dezbateri”, cum ar fi: „Scăpăratoarea”, „Craiul cu putere” sau „Bufnița veghează”, emisiuni întrerupte de momentele de publicitate, axate în special pe reclama iaurtului „Gnipa” („Serile în Hansen”). În timpul zilei („Amiezile în Hansen”), aceiași locuitori puteau să-l vadă și să-l

admire pe E.B. - tipul securistului autocrat, căci mass-media practica din plin cultul personalității, și care, în viziunea umoristică a scriitoarei deține „calitatea de cercetător-mâncător al fârilor sărați și codimentați pe care îi studiase-îngurcitase în cabinetul său” (p. 13). Slujit cu multă credință de Günter, care decedase în acele zile, E.B. îl va regreta foarte mult, căci defunctul întruchipase, după spusele unui coleg, următoarele calități: „N-a stagnat. N-a comentat. A fost acolo unde era nevoie” (p. 20). De altfel, dezvoltarea lui era previzibilă, căci de mic „Günter trăgea mereu cu arcul. Ochea fără greș. Un arcaș veritabil” (p. 20). Orașul a fost surprins într-un moment de activitate maximă, când lui E.B. cât și a celor din jurul lui li se căutau „un trecut pe măsură”, conform ideii că „orice viitor onorabil” depindea de acesta („Noi și noi identități”, p. 140). Evenimentele culturale care aveau loc în spațiul urbei cu prilejul sărbătoririi Crăciunului, al dezvelirii Marii Statui sau a lansării cărții „Un igloo numit dorință” și care au fost precedate de numeroase activități (numai pentru realizarea Marii statui „s-au făcut multe copii”) aveau același scop, de a-i elogia pe conducători. Nici lumea creatorilor de artă nu a fost ocolită de ironia funciară a prozatoarei. Aserviți puterii, ei își urmăreau interesele, preocupați de un fast găunos. Reprezentativ pentru aceste categorii este eselistul-poet Hlamides Hanibalus care îi „va trece în legendă făptura lui E.B.”, „după posibilitățile lui narrative”, și care se va bucura din plin de răsfățul culinar organizat cu prilejul zilei de naștere a lui E.B., dar și la propria-i zi de naștere organizată după tot tipi-

cul: „Erau diverse piftii din struț crescut în curte cu piscină, fripturi la tavă din samur aflat la vârsta adolescenței, șnițele din hermină bască, cotlete de capră de zăpadă, zăpadă din nord, ostropel din berbec de munte, sfredeluși în aspic, scufundac la rotisor, somon cu sos de portocale împănat cu crabi de Caraibe, mistreț matur în sos de migdale și stafide.

Curgeau licorile îndrăcit. Luau avânt discursurile...” (p. 61).

Principalul mobil care a stat la baza acestei scrieri a fost admirația scriitoarei față de bunicul său, victimă al aceluși timp în care „binele a fost pedepsit, iar răul, răsplătit”. Cititorul își va da seama că bunicul a aparținut unei generații de sacrificiu. Povestea vieții lui nu e lipsită de dramatism: întorcându-se din război ca „erou de front”, acordându-i-se pentru faptele sale și „o decorație”, va fi ulterior „băgat la răcoare pentru ca să se învețe minte și să nu se pună cu istoria” (p. 132). Cauza pentru care a suferit detenția nu este prezentată în mod direct de naratoare, lăsându-l astfel pe cititor să o descopere singur, prilej ca acesta să ia atitudine, revoltându-se de absurditatea condamnării. Tehnica de prezentare a acestui fapt, e admirabilă. Aflat în fața televizorului, la o emisiune „de desene animate”, naratoarea îi surprinde comportamentul, prezentând „răul” obicei al spectatorului de a comenta cele văzute: „Bunicul se îngrozi; iar vorbise gura fără el”. Concluzia este următoarea: „tot nu s-a învățat minte” (p. 95). Vom afla, mai târziu, captându-i-se gândul, o întrebare care îi stăruia în creier: „De ce-oi fi stat eu zece ani acolo?” (p. 48). Din acest punct de

vedere, cartea urmărește prezențarea unui destin absurd, a unei vieți risipite ca urmare a infantilismului politic al vremii. Revinând la construcția personajului a nu sublinia modul interesant de realizare al acesteia, căci, odată cu trecerea timpului, și acumulează noi și noi informații. Deși bunicul este surprins la timpul prezent în acel „fes pe cap” și îmbrăcat cu „halat verde” urmărind emisiunile la televizor, alune-carea spre trecut se face instan-taneu, îmbrăcând pe alocuri tonul unei evocări: „Muncise zi și noapte, aplecat peste studiile, peste volumele lui vechi, ale căror file ca foița de țigară trebuiau întoarse cu mare grijă”.

În recrearea imaginii bunicu-lui, scriitoarea își va concepe și personaje-entități care țin de zona paranormalului. Acestea sunt în număr de trei: „Codiță”, „cosașul” (împintenatul) și „carul” (lânosul). Cu pătrunderea lui Codiță, cu antena sa miraculoasă, în diferite medii, identificând de la gândurile oamenilor până la starea de degradare a casei bunicului, cu toată gospodăria lui care era asemenea unei „fregate abandonată”, cu formarea de către cocoș, prietenul lui Codiță, a cuvântului „Veșnicia” (care înseamnă adevăr, p. 134) și prin rumegarea de către car a celor trei rame de fotografii din odaia bunicului, se reface universul de viață al celui dispărut. Insistându-se pe procesul de descompunere a ramelor, cu fotografii în care bunicul era „flăcău”, în „armată” și, apoi, cu „bunicul mort”, se evidențiază nu numai etapa de viață, ci și condițiile de existență: „Două rame i-au venit de hac (carului): cea cu războiul și cea cu bunicul mort” (p.66).

Nu sunt lipsite de însemnătate părerile naratoarei cu privire la război și cu privire, mai ales, la cei care îl declanșează. Există în opinia ei „firi placide” care plictisindu-se, trimiteau pe alții să lupte: „Du-te pe front, ia-ți pușca și ranița, și vezi ce faci, cum dai cu ochii de unul care nu e și nu gândește ca tine, poc! Un glonte în cap.” În maniera digresiunilor, naratoarea continuă: „Așa plecase și bunicul. La îndemnul placizilor care, iată, azi continuă să

ducă noile războaie pe care le-au perfecționat până la a se face cât mai nevăzuți, inexistenți. Acoperiți cu frunze. Acționează prin butoane, prin ocheane: supremă lașitate! O mai mare lașitate pe măsura unei mai mari placidități.” (p. 167). În același stil, dar mult mai concentrat, aproape de stilizarea metaforice, și peste timp: „Un car în grindă... în sfârșit. Fragmente. Grâmez de rumeguș. Movilițe. Rumegușul ăsta era o lume...” (p. 169).

În timp ce personajele-entități se aflau undeva în înălțimile Hansenului, coborând nevăzute, în gândul și printre oameni, „unde, sub pământ, lanțuri se auzeau zornăind greu ca niște cupole metalice dislocate și împinse de uriași, cupole de biserici aurite, lipsite de rostul lor, date jos din cerul pe care-l locuiau. Pentru a fi la îndemâna celor darnici. Utilizatorii de cer, onorabili cetățeni, administratorii vieții de aici și de apoi, Ei, cei care parcelau pământul și-l populau voios” (p. 22). După cum se vede, „Peștele din oglindă” este o radiografie a unui spațiu în care abuzurile și nefericirea sunt la ordinea zilei. Aici oamenii uită „că ultima privire nu le aparține”, că profesorii de filozofie și îndeosebi actorii au rămas fără posturi, că fenomenele de înșelăciune sunt frecvente («părintele Götrek - după ce făcu praf banca „Albina pașnică” s-a apucat să înșele abnegația autorităților trimițând mesaje», p. 87), că primarul Pafnutie, care voise să intre în istorie prin „dimensiunea unei plăcinte” va fi înlocuit de un altul, Lunar, cu un comportament servil, pe placul celor de la putere. Și dacă E.B. dispăruse de pe firmamentul istoriei, mentalitățile nu se schimbaseră, iar slugărnicia, supușenia și protecția se răspândiseră ca o molimă, fiindcă mulți aveau „E.B.-ii” lor.

Orașul Hansen trăia o stare de confuzie, căci acesta s-a umplut de „mimi”, ca urmare a rolului pe care fiecare îl juca, uitând de conștiința de sine. În acest spațiu, uniformizat în blocuri, garaje și grădini care „nu mai bucura pe nimeni”, mereu acoperit „de o ceață de culoarea cimentului”, „plină de amoniac și de alte substanțe necunoscute” (p. 205), locuitorii se confruntau cu o lipsă

acută de alimente și restricții de tot felul: „cu tipul de îmbrăcăminte, nume de copii, chiar număr, duminici cu soț și duminici fără soț pentru plimbări cu mașina...” (p. 211).

În construcția cărții, Cornelia Ichim-Pompiliu își dovedește ingeniozitatea. Basmele scriitorului danez Hans Christian Andersen vor da nu numai învelișul exterior al cuprinsului, ci vor deveni suportul, adică partea stabilă, a scrierii. Din basmul „Crăiasa Zăpezii”, autoarea va folosi, în primul rând, motivul „oglinzii”. Potrivit basmului, prin spargerea oglinzii, care aparținea diavolului, acesta distrându-se pe seama deformării chipurilor oamenilor și a imaginii lucrurilor, cioburile, care erau de ordinul „miilor și milioane”, vor prevesti tot atât de multe „nenorociri pe lume”. „Nenorocirea cea mai mare - spune mai departe basmul - a fost că unele bucățele au pătruns tocmai în inima unora, făcând-o rece și nesimțitoare ca gheața”. Acesta este, de fapt, mesajul pe care ni-l transmite scriitoarea prin „Peștele din oglindă” și care, prin motto-ul folosit, deșteaptă în sufletul cititorului un avertisment: „Și mai erau încă multe cioburi în lume. Vedem noi îndată.”

În Hansen, cel care are putere absolută este Craiul Zăpezii (sau Craiul-cu-Putere), iar „jocul național” instituit în memoria lui era „veșnicia”. În ciuda scrisului de bază al acestui cuvânt „ca durată care nu are nici început, nici sfârșit”, cu alte cuvinte, „pentru eternitate”, și care face aluzia la un timp și la o societate care se credeau nemuritori, tot basmul lui Andersen va fi acela care ne va lămuri asupra acestui cuvânt. Crăiasa Zăpezilor îi promisese lui Key, care „rânduia bucățile de gheață în așa fel încât să compună cuvântul „veșnicie” că, dacă va izbuti să formeze acest cuvânt: „vei fi propriul tău stăpân, își voi dăruî întreg pământul, plus o pereche de patine noi”. „Veșnicia” nu se împlini, căci lacrimile fierbinți ale Gerdei „pătrunseră până în inima lui și topiră gheața, mistuind și bucățica de oglindă fermecată”.¹

În cartea Corneliei Ichim-Pompiliu, va apărea și o piesă de teatru care va purta același nume,

de „Oglinda”, o piesă care se jucase „dincolo de primele valuri de munți” (p. 55), o piesă de teatru care avea asemenea audiență, încât „era la concurență doar cu E.B.”. Cu privire la această piesă vom afla că era socotită „subversivă” și de care actorii „dați pe față cu var, să pară morți” nu erau străini. Codiță, cel cu puteri paranormale, își va aminti de „Oglinda” următoarele: „Nu auzise decât frânturi: o împușcătură - cuvinte - sentințe - altă împușcătură - alte cuvinte - element dușmănos așteptând americanii - buibuituri și generălașul pe umărul Zvetlanei. Și ochii lui Z, închizându-se. Iar peste apă, în altă parte a orașului, cântecul Zveltei. O sagă sângeroasă.” (p. 133)

În „Oglinda” se vorbește mereu de un „dincolo”, ca un spațiu al libertății, ca o speranță.

Limbajul scriitoarei este unul preponderent aluziv, asemenea lui Augustin Buzura din „Vocile nopții”, amintindu-ne permanent de o istorie a forței, de o politică impusă, dictată mereu de alții. În orașul Hansen, unde „parada mimilor era urmată de cea a Paiatelor”, pe cele cinci păduri „selenare”, care purtau numele unor basme ale lui Hans Christian Andersen, foarte cunoscute cititorilor români, precum: „Soldatul de plumb”, „Rățușca cea urâtă”, „Crăiasa Zăpezii”, „Degețica” și „Lebedele”, se putea vedea „un grup de vikingi” care terminând de „devorant un berbec”, purtau în triumf un „bătrân albicios într-o cutie: e Lenin din Piața Roșie” („În dimineața asta”, p. 109).

În aceeași notă de cronică socială și politică, sub auspiciile aceluiasi mentor spiritual, scriitorul danez, se înscrie și drama elevului Hans, din cea de a doua parte a scrierii, care „ducându-se la clonțuri” își va găsi sfârșitul. Prin moartea copilului, cartea își întărește mesajul, cel de condamnare a unei societăți nedrepte care nu-și respectă, prin crearea unor condiții demne de viață, oamenii. Mesajul autoarei este întărit și prin titlurile pozelor, cu o desfășurare alternativă: „Oameni mici”, „Oameni mari”, „Oameni mari și mici”.

Pentru cine citește cartea „Peștele din oglindă”, este clar

→ că Hansen este un segment de țară, iar istoria lui nu este decât istoria țării. Referindu-se, în general, la istorie, concluzia la care ajunge scriitoarea este următoarea: „nu are nimic dulce”, că „uneori e fadă, alteori cleioasă” și că dacă „umbli cu linguroiul pe lângă borcan”, „ai șansa să nu dai nici de miere, nici de miere de albine din zahăr, ci de clei de oase” (pp. 7-8).

Deși romanul aparține stilului beletristic, numeroase din formulările naratoarei țin de știința numită istorie, la care, pe lângă adevărul ce-l cuprinde, s-ar adăuga greutatea unor reflecții, așezate pe o bază solidă a cunoașterii umane, cuprinse în următoarele citate: „Grăunțele faptelor s-au pierdut... dar nu de tot, cum au crezut ei.” (p. 75); „Așa e istoria. Tenebroasă. Legile curții sunt dure. Ajunge să te mulțumești cu boabe! Cum să mai afli totul despre un lucru petrecut cu atâtea decenii în urmă în pădurea dinspre nord?” (p. 182). Dar cea mai interesantă remarcă asupra istoriei este următoarea formulare: „Așa-i istoria: afli unele și dedesubt sunt altele. Ce se vede n-a fost și ce-a fost nu se vede.” (p. 132). Genială remarcă! În care s-ar încadra și episodul „masacrului”, al „atrocităților” la care se face aluzie, căci „până unde poate duce arta substituirii, nu-și poate imagina nimeni nicio-dată” (p. 114), într-o pădure de brazi, martori fiind doar brazii.

Motivul „peștelui” oferă posibilitatea exprimării unei atitudini nefirești, aceea de acceptare de către români a unui comportament dezarmant. Poziția „peștelui” nu încadrează pe om în sfera demnității, ci în cea a „supușeniei” și a „fidelității” față de cel autoritar. Freudena (a se observa proveniența numelui de la Freud), cel care participă ca invitat la dezbaterea cărții, de orientare psihanalitică, „Un igloo numit dorință” își va expune teoria: „E o formă de regresie bucurioasă, de reculegere, nu de progresie. Dar, s-o recunoaștem, în pește dispar nevrozele, tensiunile, dorințele imposibile, neputincioase, îndoliate.” (p. 176). Asocierea cu „peștele” și mai ales, al celui din oglindă, este con-

cluzia la care s-a ajuns în plan simbolic („peștele ca simbol al eului neizbăvit”), „ca intermediar între ființă și obiect” (p. 176). Pasivitatea celor care suferă fără a se împotrivi duce la condiția de „obiect”, care aparține, într-adevăr, „materialității vii”, dar care nu face cinste omului. La nivelul unei mulțimi „bancul de pești e pluralitatea ce obiectivează ființa care, în calitate de obiect, se îmblânzește și iese din unicitatea orgolioasă” (ibidem). Este un raționament deductiv care are o conotație referențială în dimensiunea romanului.

Romanul Corneliei Ichim-Pompiliu se alimentează din cunoașterea exactă a realității trecute, „din mările bazin al vieții” (Pompiliu Constantinescu). Deoarece fiecare scriitor își gândește și construiește opera în funcție de propria-i voință și de disponibilitățile artistice pe care le posedă, este de la sine înțeles raportul dintre subiectivitate și obiectivitate, și în cazul de față, este asemenea unui braț de balanță care se înclină când într-o parte, când în cealaltă. Se simte, ca și la Proust, obsesia timpului și care, prin glasul istoriei ne comunică absurdul existențial. Lumea cărții, după cum se prezintă faptele, este o lume a „memoriei”, și pe care prozatoarea o aduce în conștiința prezentului pentru ca asemenea situații să nu se mai repete. Orice carte trăiește prin valorile pe care le conține, dar mai ales prin marca de originalitate. Or, „Peștele din oglindă” corespunde din plin acestei cerințe, deoarece forma estetică de exprimare îi permite să folosească variate tehnici de povestire. Schimbarea permanentă a naratorilor și a poziției acestora din „captator în captat”, transmiterea gândurilor sau a unei amintiri ale unor persoane absente, personificarea unor obiecte (rame, fulgi etc.), interpunerea „vociilor” sau relatarea unor secvențe ale desenelor animate, comentariul pe marginea unor evenimente, decuparea unor fragmente episodice prezentate în mass-media sunt doar modalități prin care mesajul poate fi recepționat, deși, uneori, cam cu anevoie. Încadrarea unui conținut în sfera modernului care „e

țelul râvnit al artei” (Albert Thibaudet), nu poate decât să ne bucure, căci în acest proces de inovație estetică este necesar și curajul de a te lua la trântă cu forțele tradiționalului. În definitiv, scopul e același: cunoașterea, și pe care scriitoarea știe să ne-o comunice. „Un narator în pustiu, reluă ciudod lănosul, cre nu suporta să fie băgat în seamă. Bântui peste tot, captezi povești despre care crezi că sunt ale altora. Sunt doar ale sufletelului tău. Te crezi omniscient și stăpân pe domenii.” (p. 106). După periplul pe care Codiță îl face, poposind în diverse locuri, acesta „alunecând printr-o fantă în propria-i lume” va primi următorul sfat, și la care subscrie: „Uite Codiță, ăsta-i sufletul tău. E bunul cel mai de preț pe care cândva l-ai uitat, tot păzind arme. (Codiță era paznic la un depozit de armament.) Acum va trebui să îl iei în serios.” (p. 133).

Romanul „Peștele în oglindă” este o scriere de profunzime. Cititorul descoperă odată cu parcurgerea paginilor că are în față produsul unui scriitor care se respectă, având, pe lângă cunoștințe de temeinică cultură și talent, acea sensibilitate caracteristică celor atenți la destinul țării și al poporului cărui îi aparține, fără a trece cu vederea asupra celui mai pretențios „dar” cu care natura a înzestrat-o, cel al comunicării. Și în numele acestui „dar”, scriitoarea Cornelia Ichim-Pompiliu și-a ordonat talentul într-o carte care, în ansamblul ei, este o atenționare a semenilor pentru ca dramale trecutului să nu se mai repete, subliniindu-se ideea că nu există libertate în afara demnității.

Ca particularitate a scrisului, semnalăm umorul, ca un produs generator de bună dispoziție, dar prin care se țintește esența. Fiind apanajul oamenilor inteligenți, umorul lucrează asupra corijării defectelor. După numărul mare al situațiilor în care umorul de bună calitate este prezent, s-ar putea concluziona că acesta este la el acasă. „Efim simțea că e și el consumator de artă, fiind un mare consumator de țări.” (p. 42); „O masă copioasă, când, plescând, gurile debordau de plăceri... e un moment euharistic, cuminecare, nu doar comunicare, vorba eseistului-poet al cetății...” (p. 123).

Bucuria de a participa la masa festivă dată în cinstea unui „fost mare”, chiar dacă acum și-a lăsat statuia în loc, este cuprinsă într-un asemenea text, încât umorul strălucește ca o mantie poleită: „Și care cetățean de bun-simț nu se simte resuscitat, scos brusc din umorile-i păstoase, atunci când poate consuma pe îndelete câte ceva din statuia șefului său, dar nu un șefușor acolo, stingher și anonim, ci chiar a Marelui Șef care-i ținea viața în palme, așa cum ființa e ținută în căușul palmei divinității.” (p. 122).

Umorel, ca sursă, derivă dintr-un limbaj special format din cuvinte compuse după aceeași regulă: „- Am cercetat astrolabul, am privit prin astrograf, am desenat astroide pe geamul de la baie. Totul la modul științific, nu în mod astrolatru.” (p. 99) sau: „E cazul personalităților. Ele n-au limite. Refac, redimensionează, reconstruiesc, reajustează...” (p. 98).

O secvență încântătoare de umor suculent este atunci când cei invitați la emisiunea-dezbateri pe baza cărții „Un igloo numit dorință” își expun punctele de vedere ca-ntr-un „dialog al surzilor”, când cel care narează momentul spargerii de către hoți a unui iglu „cu burghiul” și când „asasinii” care „erau pitici” au „furat bolul cu peștișori”, creează o asemenea nedumerire, încât moderatoarea, cuprinsă și ea de somn, ca și telespectatorii, încheie cu următoarele cuvinte: „Să încercăm acum să interpretăm cele povestite, pentru că, nu-i așa? Romanul e ezoteric și presupune o hermeneutică...” (p. 175).

Alteori, stilul e sobru, cuvântul e măsurat, și comunicarea e clară ca seninătatea cerului, chiar dacă aluzia e prezentă. De exemplu: „Ei bine, el, sistemul, își are năvoadele. Cu ochiuri dese-dese.” (p. 154); „Rândurile adevărate sunt întotdeauna dictate, ele vin de undeva...” (p. 163); „Toți suntem în acvarii străine. Prinși de plase uriașe din apa primordială și mutați în cutii de sticlă unde ni se pompează aer, bule de aer.” (p. 159).

Și toate acestea aparțin unui stil, în dreptul cărui se gravează numele: Cornelia Ichim-Pompiliu.

¹ Citatele au fost selectate din Hans Christian Andersen, „Povești”.

Alexandru OBLU

Bestializarea globală (II)

Motto 1: Căci vis al vieții eterne e moartea lumii întregi...
(M. Eminescu - parafrază la „Împărat și proletar”)
Motto 2: A înțelege înseamnă a crede, iar a nu crede
înseamnă a nu înțelege. (Corpus Hermeticum)

* „Dumnezeu nu joacă zaruri” a spus Albert Einstein, recunoscând, în felul acesta, indirect, perfecțiunea Universului creat de Divinitate - Creație pe care savanții ca el, purtători constelați (geniali) de haruri înscănteate de Același - au datoriat să o lumineze, s-o deslușească și explice semenilor lor, (celor mai puțin pătrunzători, mai puțin înluminați), pentru a le-o apropia de înțelegere și de suflet...

Adevărul este Unic și sensul ființării acestui Adevăr este cel ce ne va face liberi cunoscându-l și încrezători ireversibili în Izvorul Vieții care-și este Sieși și va fi, de-a pururi...

Aflat în fața indicibilei sale CTITORII, ca un prim meșter Manole care și-a zidit ființa proprie întru eternizarea TEMPLULUI INDESTRUCTIBIL AL VIEȚII CA UN DUMNEZEU, CREATORUL, la nivelul său de Conștiință Supremă se ipostaziază într-o stare de extaz permanent și dragoste necondiționată, cu care nutrește din adânc neîntrerupt Opera Absolutului Propriu, în eternă și armonică devenire vibrând!

Așa stând lucrurile la nivelul magnificenței sale infinite, Entitatea Inefabilă Supremă nu are timp să-și plângă micile eșecuri de detaliu, ori să se emoționeze, cumva, pentru ele; experiențele percepute ca negative de noi, oamenii, sau dramele noastre „de palier”, nu-L pot convinge, energetic, pe El să aibă o atitudine, o vibrație, o reacție. Pentru că acestea, toate, sunt doar experiențe celulare, insulare, omenești, (e adevărat că mereu proaspete în noianul general cu asemănătoare), dar nimic mai mult; pentru că în lumea Sa din Nodul Luminii nu există Timp și nici Spațiu (deoarece Eternitatea și Infinitul nu se pot

măsura) iar starea aceasta face ca Totul să se întâmple simultan, în fără-de-limitele lui pretutindeni și Viața să pulseze în prezentul continuu, permanent.

Trebuie, însă, înțeles că, de la distanța subtilă care e între noi, Dumnezeu nu poate fi întrebat despre eșecurile omului și nu poate fi tras la răspundere pentru imperfecțiunile din viața pe care și-a croit-o singur, omul, în funcție de cum a putut să se slujească de harurile proprii date nediferențiat, în specie!

Fiindcă este necesar să recunoaștem și să acceptăm că lumea noastră istorică este o invenție patentată și ordonată de noi, că avem doar atât cât am fost în stare singuri să ne facem, că modalitățile de conviețuire și interrelaționare socială pe care ni le-am ales și acceptat au fost întotdeauna numai liberele noastre alegeri, făcute cu ajutorul „liberului nostru arbitru”, doar, cel care ni s-a oferit...

În atari circumstanțe nu are cum să intervină Divinitatea, să facă Ea reguli, dreptate și pace pe planeta Pământ; n-are cum să aducă sănătate pentru bolnavii noștri, sau să-i inunde cu bunăstare pe cei care sunt săraci... Acestea, toate, se dobândesc numai interumanitar, iar pe Dumnezeu degeaba îl rugăm să ajusteze... greșelile noastre.

Când omul ajunge să înțeleagă în acest mod mersul existenței sale, când ajunge să atingă acest nivel de înluminare a propriei sale Conștiințe, deja a făcut un salt semnificativ în cuprinderea că nimic nu e întâmplător în viața lui, că totul e rezultatul propriei voințe, manifestată cumulat în mediul social și asistată de Ghizii Luminii.

Iar dacă noi ni le facem și pe cele bune și pe cele rele, înseamnă că tot la voința noastră se pot și schimba lucrurile, în momentele

când vom reuși să adunăm la un loc, să agulăm determinarea necesară pentru înfăptuirea schimbării.

Și, din moment ce omul vede că voința lui depinde de Conștiința proprie, de gradul de înluminare al acesteia, atunci el dobândește și învățătura că eforturile sale de „a vrea” trebuie să fie pozitive, sensibile, să fie impregnate cu înțelegere, compasiune și iubire pentru semenii săi.

În punctul acesta se poate consemna marcarea saltului calitativ al șlefuirii conștiinței, dobândite prin acumulările însumate din experiențele anterioare.

Toate aceste lucruri, dragi oameni buni, se învață la Școala Vieții, iar Pământul este una dintre Școlile Cosmice ale Binelui, unde Dumnezeu ne asistă și ne îndrumă prin Ghizii săi Astrali să ne îmbogățim, îmbunătățindu-ne sufletele, conștiințele!

SUFLETUL este elementul de identitate al omului care își manifestă capacitatea de a schimba totul în viața sa, schimbându-se pe sine, mai întâi, într-o manifestare conformă cu stadiul nivelului său de conștiință, ca entitate eternă, liberă și cunoscătoare a Adevărului Unic, generator!

Mai avem de precizat aici că fiecare suflet își are Ghizii lui de Lumină, tot așa cum au copiii părinți, care-i ocrotesc și orientează prin viață. Acești „ghizi” sunt entități energetice eterice, creaturi superioare omului prin înluminare și călăuze sugestive pentru el.

Voi trebuie să mai știți că Universul nostru este inteligent și tehnologic iar Conștiința care-l guvernează este o calitate intrinsecă, eternă, a tot ceea ce există și, chiar dacă poate lua diferite forme fizice, la proprie voință,

conform caracteristicilor stării noezice reprezentate, ea își păstrează identitatea singulară, **ACEEA DE BAZĂ PERSONALĂ DE DATE!** Aceasta înseamnă că putem crește printre stele și că nu ne vom rătăci niciodată printre ele!

Tot ceea ce v-am spus până acum este parte a Adevărului Unic pe care am fost inspirat să-l caut și să vi-l transmit prin munca mea de cercetare, de iscodire îndrumată. Voi, frații mei, trebuie să-l cunoașteți pentru a-l accepta și să credeți în el cu strășnicie și cu neclintire! Apoi, să acționați în consecință, pentru îndreptarea răului!

De aceea vă voi prezenta în cele ce urmează cea mai fantastic de frumoasă, cea mai uluitoare poveste adevărată a începuturilor prezentului din care vorbim și al viitorului său, pe care vrem să-l împărtășim:

Așadar, cercetând, informându-ne și studiind, am aflat că Universul întreg a fost creat pe etape, pornind de la Sursa Centrală de oscilație a Galaxiei, Soarele central. Observăm, în felul acesta, că fiecare subsistem creat își creează, la rândul ei, alte sisteme și subsisteme, pe „principiul fractalilor” (conform căruia cea mai mică particulă subatomică este o copie identică a macrocosmosului întreg). Fiecare dintre aceste sisteme și subsisteme derivate sunt în esență lor vii, inteligente, deoarece Conștiința-mamă care le animă este proprietatea înglobată a acestei uluitoare energii, iar segmentele de Conștiință imaginare divizată cuprind în ele diferite grade de autoconștiință; însă, datorită diferitelor lor frecvențe de vibrație, toate firele converg spre Nodul de Lumină Central, spre Conștiința Totală a Creatorului, **OMOGENĂ și PERMANENTĂ DESĂVÂRȘIRE DE SINE.**

Fiecărui fractal (ca segment subsumat al identității de conștiință) i s-au programat „de la centru” anumite misiuni, programe, proiecte, în funcție de rolul pe care trebuie să-l facă în „piesa creației”. Dar, nimic nu „se întâmplă” fără implicarea sufletelor din areal!

Pentru aceasta, sufletele de acolo parcurg un drum lung de întoarcere la sursă, unde se reîncarcă, sau nu, prin reîncarnări, funcție de necesitățile planului în derulare și de Voința Creatorului!

În prima parte a ciclurilor prestabilite, date de respirația divină a Soarelui Central (Nodul de Lumină) se experimentează uitarea totală și lumea polarităților (bine-rău, lumină-întuneric, pace-război, iubire-ură etc).

În ansamblul ei, această Perioadă este cunoscută ca Întunecată, în care separația dintre indivizi și dominația ego-ului lor ajunge la cote maxime (cum asemănător se petrece și astăzi, prin crizele induse pe Pământ de către oamenii care slujesc Întunericul, „substanța” dominantă a acestei perioade).

Aici și acum își dispută întâietatea Forța Pozitivă și Forța negativă, în scopul de a crea o gamă cât mai largă de experiențe, pe care să le proceseze Conștiința Centrală spre perfectarea noilor deveniri!

Pe măsura maturizării lor (de-a-lungul a mai multe generații de reîncarnări), entitățile de conștiință încep să înțeleagă (autoșlefându-se), că nu există decât o singură Ființă Supremă, că Esența ei motrice este Iubirea necondiționată, iar așa se învață **ADEVĂRUL UNIC**

Odată cu deplasarea gazdei fractale prin Univers (în cazul nostru planeta Terra), la sfârșitul fiecărui ciclu, conștiințele intră în zone de vibrație și energie mult mai ridicate, ce au, ca efect, modificarea ADN-ului, (structură purtătoare de identitate specifică a vieții), deodată cu frecvența sa vibrațională și implicit cu tipul lor de experiență, în funcție de nivelul concret la care s-a ajuns, prin succesiuni.

Toate aceste experiențe sunt create și asistate de Ghizii Evoluției (**AVATARII**), excelențe reîncarnate care ne depășesc ierarhic și în conținut pe orizonturile subtile ale existenței, care se află în cunoștință deplină a Planului Creatorului și care au misiunea de a-l îndeplini și prin noi.

Din această perspectivă privit, Pământul este și școală și laborator, este locul în care sufletele trebuie să învețe calea dură a uitării și a separației efectelor, plus lecția iubirii necondiționate, de care am mai amintit aici.

Pe această scenă cosmică, unde oamenii pot fi „actori” (mai străluciți ori mai obscuri), există în spatele lor „regizori și scenografi” bine camuflați care, cunoscând regulile „jocului universal”, le creează condiții potrivite

pentru procesul de învățare; în felul acesta ei își autoperfecționează spiritele și, astfel îmbunătățiți, sunt capabili de saltul calitativ, acela de a corespunde pentru a fi acceptați într-o altă dimensiune, superioară, de manifestare a Divinului.

Dar, înainte de a dezvolta mai multe pe această temă, haideți să vedem cum și de unde am venit noi până aici.

Cu foarte multe milioane de ani în urmă, frați de ai noștri, hominizi din spațiul cosmic, sub ghidarea spirituală a Masterilor Înțelepciunii, Co-creatori ai Universului (fractali ai Conștiinței Supreme) au venit pe Pământ stabilindu-se în centrul planetei.

Misiunea lor era să pregătească suprafața Terrei în vederea primirii și dezvoltării unor forme de viață biologică mai avansată, necesară reîncarnării sufletelor ce fuseseră eliberate de trup, în urma exploziei atomice care a distrus planeta Mellon (Lucifer), aflată între Jupiter și Marte.

Aceste coagulări superluminoase (trupuri de humanoizi compleți), care cunoșteau misterele ierarhiei Divine Creații și ale Logosului planetei, au dat naștere la grupuri de suflete capabile să se reîncarneze în timpuri diferite, la momente propice, în funcție de stadiul concret de dezvoltare al fiecărei perioade. Astfel, sufletele s-au încarnat, pentru a evolua mai departe și și-au ales (selecțat) experiențe de viață specifice de-a-lungul a mii de reîncarnări, până când au devenit ființe umane complete, auto-desăvârșindu-se.

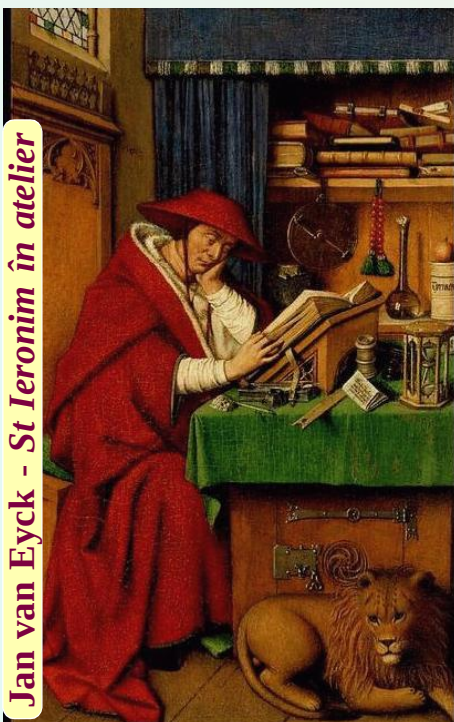
La început, frații din Spațiu ai pământenilor au construit orașe subterane în interiorul planetei. Așa au creat Agartha (Grădina Edenului), după care mulți colaboratori din Confederația Galactică au venit voluntari pe Terra.

Atunci, toate culorile și rasele au contribuit cu material genetic și au creat noi specii de animale, pentru această Geneză biologică.

În planul inițial al Tatălui, Pământul a fost ales ca o planetă potrivită pentru a putea forma aici trunchiul de umanitate universală capabilă să depășească toate polaritățile diverselor zone climatice și nu numai, adaptabilă deci, pretutindeni. Până atunci se dezvoltase, local, o multitudine de specii non-humanoide în care spiritele aveau probleme mari, la reîncarnarea pentru coordonatele altor sisteme stelare.

De aceea scopul cosmic s-a concentrat pe consolidarea unei noi zone de creație care să poată cuprinde și sintetiza toate genurile de suflete într-o singură formă de corp universal.

Confederația Galactică și liderii ei - Frații Luminii - au venit pe Pământ pentru a introduce și „omologa” noua formă de hominid, asigurând aici și asistența genetică pentru

Jan van Eyck - St Ieronim în atelier

întruparea acestui OM.

Totul a mers conform planului: primele forme animalice s-au succedat prin mai multe etape de evoluție - progresul lor fiind avansat prin inginerie genetică - astfel încât, pământeni au devenit creații perfecte funcțional într-un timp scurt, astfel că sufletele din Mellon, Jupiter și Marte s-au putut încarna pe Pământ, ca să poată atinge completarea.

Din acel moment s-au polarizat două feluri de oameni:

- cei nemuritori, cu trupuri eterice, locuitori ai centrului Pământului și,
- cei muritori, de la suprafața planetei, care, prin încarnări repetate, urmăreau și ei să se dezvolte ca hominizi compleți.

În felul acesta s-au dezvoltat civilizațiile, care au înflorit și apus apoi, unele după altele, cadru în care diferite grupuri de suflete au efectuat succesiv, noi experiențe existențiale complexe.

Atunci, Gardienii Evoluției (îngerii) au luat puterea în mâinile lor, iar regii oamenilor, pentru a și-i apropia, le-au oferit daruri lummești și pe ficele lor de neveste. Unii dintre ei au fost ispitiți să procreeze copii cu fetele reîncarnate, iar pentru că lucrul acesta le fusese interzis de Creator și-au pierdut statutul de imortalitate și imparțialitate, fiind chiar izgozniți pentru neascultare, din Grădina Edenului.

Tot atunci, ei și-au pierdut tinerețea nemuritoare, au fost retrogradați pe scara evoluției sufletelor, fiind recunoscuți de ceilalți ca „zei decăzuți”.

Inițial, acești „zei decăzuți” au trăit 1000 de ani, dar, cu timpul, existența lor a fost redusă la 400 de ani.

Consolarea le venea din remanența unor calități și abilități ale anteriorității, ca de exemplu:

- aveau puteri paranormale, cu mult mai mari decât ale muritorilor de rând;
- puteau face uz de o mult mai înaltă percepție extrasenzorială prin vibrația centrilor energetici (chakrelor) din corpul fizic și, la fel, prin intermediul celor 5 simțuri;
- prin cele de mai sus și prin magnetismul mâinilor lor masterau puterea de a vindeca, pentru că în subconștientul propriu mai păstrau, încă, înaltele vechi cunoștințe „tehnologice”, care-i diferențiau, prin abilitățile conferite, de ceilalți. Pentru toate aceste calități ei și-au câștigat statutul de Ghizi Spirituali utili categoriei oamenilor obișnuiți.

Toți profeții, înalții preoți și magicieni din vechime, toți își au originea în sufletele „zeilor decăzuți”...

Această retrogradare a fost posibilă pentru că așa fusese planul Creatorului, care atribuisese acestor suflete libertatea să facă ele o alegere voluntară, în scopul de a ajuta omenii-

rea și de a o călăuzi către maturizarea deplină. Așa că, ceea ce au voit și au ales - aceea au obținut!

Să vedem, mai departe, ce s-a întâmplat cu cea mai spectaculoasă civilizație a acelor timpuri.

* După alte mii și mii de ani, pe un continent în Oceanul Atlantic, denumit Atlantida, a existat o civilizație evoluată, în care locuitorii erau umpluți de Spirit, ca ciutura, urcând dinspre izvor.

Aceștia cunoșteau Secretele Creației și trăiau în armonie cu Legile Universului. De aceea lor le-au fost deschise porțile unei percepții mai ridicate a Spiritului Universal, fapt prin care le insufla adevărurile Sale, de inspirație și respirație Divină. Rezultatul a fost înluminarea totală, motiv pentru care civilizația lor ajunsese foarte diferită de a celorlalți contemporani; atlantii neavând și nemanifestând un „ego” separat de Sinele Superior!

Toate ramurile științelor erau la ei înfloritoare, explorau Cosmosul, având legături cu extraterestrii confederați, bolile lor erau în totalitate vindecabile și lecuite.

ACEA RASĂ UMANĂ înțelegea că planeta este o ființă vie, biologică; înțelegeau că ea este trupul, iar oamenii sunt unele dintre celulele ei.

De aceea o păstrau curată și nepoluată. În vremea lor nu existau nici proprietăți, nici egocentrisme, nu erau bogați și săraci, având cu toții acces la bogății și utilități după nevoile firești, fără excese, calibrate după standardele necesităților medii, comunitare. Astfel, toată societatea trăia în belșug pace și îngăduință, având tot ce-i trebuie pentru a atinge și consuma fericirea.

Acești oameni nu cunoșteau munca (în sensul capacităților creative vândute ca marfă, contra salariu); talentele și aptitudinile individuale pozitive erau încurajate și apre-

ciate de toți; implicarea lor activă, a tuturor, era necesitate înțeleasă întru folosul obștii, de la care nimeni nu se sustrăgea și nu se amăna.

Legile frăției cosmice și respectul pentru Viață înlocuise la ei religiile dogmatice și eventualele sciziuni, potențial pornite de aici.

Înțelegerea lumii interioare (spiritul) și a celei exterioare (materia), interdependența și intercondiționarea lor se realiza prin inițieri în Sălașele Luminii (Casele Soarelui), făcute de Masterii înțelepciunii, cei mai buni dintre ei fiind urmași ai îngerilor căzuți, ai zeilor înomeniți. Aceștia se detașau de ceilalți prin har (străluminare), nu prin pretenții ori revendicări suplimentare.

Ei erau generoși, omenoși prin ofertă, nu prin cerere!

Aceștia își învățau convívii că sunt cu toții parte a lui Dumnezeu pe Pământ și că nu există în ei nimic separat de Creator. Singuri însă, ca parte, nu pot fi niciodată Dumnezeu întreg! Și mai știau că prin „calitatea lor” de îngeri căzuți tezaurizau ancestrale puteri adormite, iar în școlile lor îi învățau pe ceilalți să-și eleveze conștiințele, adică sufletele încă necizelate...

Și, dacă *experiența existențială a Masterilor era aceea a unor Spirite din Dimensiunea a 4-a, care știau totul despre Ciclurile Cosmice de inspirație și expirație divină, tot la fel de bine cunoșteau și „perspectiva” că vor fi sancționați, prin aducere înapoi în Dimensiunea a 3-a, pentru inconsecvență, unde vor uita întreaga evoluție de până atunci și vor trăi în lupta pentru supraviețuire și separație multiplă, trecând iarăși prin Epoca Întunerului, (corespondentă celei pe care o traversăm și noi, acum, în Epoca Globalizării)!*

Aceasta pentru că, înainte, ei participaseră voluntar, cu propriul lor „liber arbitru” la înlocuirea societății matriarhale a experiențelor iubirii în care trăiau curent, cu patriarhatul trufăș și violent, care a generat și întărit ego-urile în extensie, multiplicare și dominare, până în actualitatea curentă.

Realizarea fizică a „Dimensiunii a 3-a” s-a făcut prin inversarea polilor magnetici, prin care rețeaua magnetică a Pământului a fost dereglată și, astfel, continente întregi au dispărut datorită catastrofelor naturale care s-au declanșat atunci. Există și astăzi acest risc, proxim, potențat în apropierea impactului său, inclusiv de activitățile oculte ale elitelor mondiale, „stăpâne și proprietare de facto” peste savanții mercenari, peste cele mai înalte tehnologii și secrete științifice, toate confiscate abuziv, în dauna popoarelor.

Aceste elite își flutură din ce în ce mai agresiv și iresponsabil capacitățile multiple

de a se substitui lui Dumnezeu și Voinței sale, în planul distructiv (vezi terifiantele arme neconvenționale HAARP, vezi diabolicul lor potențial ucigaș!)

De aceea, știind ce se va întâmpla, Masterii Întelepciunii (în ipostaza lor de Entități luminoase), au păstrat cunoștințele fundamentale ale omenirii încrîptate în piatra piramidelor printr-un limbaj universal și nu în texte scrise (pe suport vulnerabil), codate deci, matematic, în însăși construcția lor geometrizată, care va putea fi descifrat la sfârșitul Epocii Întunericii (pentru timpul nostru, poate chiar în zilele ce vor urma)!

Masterii din Atlantida au avertizat locuitorii de catastrofele ce or să vină (cum încercăm și noi să facem acum) și au trimis pe cei aleși în locuri mai sigure, pentru a-i putea călăuzi pe oameni în călătoria lor de uitare, în care foarte mulți se vor fi risipit pe drum...

(Noi vă arătăm că ați ajuns aici fiindcă v-ați lăsat cuprinși de faptele Întunericii și le-ați nesocotit pe cele luminoase. Acest lucru v-a adus prăbușirea care v-a aruncat acum în pragul colapsului planetar.

Această catastrofă provocată de rățăcirile și nesăbuița voastră vă amenință Pământul cu distrugerea în proporție de o treime!

Totuși, Dumnezeu nu ne vrea pieirea! El a decis reluarea progresivă a vieții noastre, curățite și îmbunătățite, revenirea noastră în rândul FIILOR LUMINII.)

Atunci, extraterestrii au părăsit planeta, întorcându-se pe Venus și în Constelația Pleiadelor. Mai trebuie spus că în „Era Atlantă a Întunericii”, acestora nu li se permisesse să intervină și să apară pe Pământ, ci, doar să ghideze și să asiste, din astral, procesul de evoluție. Tot atunci, unii dintre ei, cu misiune precizată, s-au retras în Centrul Planetei, de unde, folosind bariere de timp și gravitație au închis porțile orașelor din adâncuri!

Pe când Atlantida era în apogeul dezvoltării sale, unii cercetători „decalbrați”, ambițioși, lacomi de putere, au vrut să smulgă ultimele secrete ale Naturii Divine.

Ei au studiat gravitația pentru a controla structura materiei, au cercetat electrogravitația, comprimarea materiei prin efectele sunetului și luminii, au construit transmițătoare pentru studiul timpului, utilizând cristale foarte puternice, așezate în punctele energetice ale planetei, au folosit structurile piramidale pentru comunicarea cu lumile exterioare, etc.

Și, tot atunci, un grup de studenți care nu-și terminaseră inițierea în căutarea Sunetului Primordial (Big-Bang-ul), cel ce a stat la originea formării Universului, fără aprobare de la Consiliul Celor Șapte Întelepți - care asigurau guvernarea - au produs o primă ca-

tastrofă majoră: au detonat o bombă gravitațională care a grăbit separația și războiul celor două facțiuni. (Suntem aproape de certitudine când afirmăm că, în actuala Eră a Întunericii, structuri oculte militare, corporatiste, politice, științifice înalt tehnologizate au declanșat, prin armele HAARP, îngrozitoarele tragedii din Oceanul Indian (Valul Tsunami, în 2004 și dezastrul de la Fukushima, în 2011).

(Miercuri, 17 sept. 2011, Benjamin Fulford a acordat un interviu la radio lui David Wilcock, cercetător, autor și realizator de filme în domeniul științelor de avangardă, din America.

Benjamin Fulford a lucrat 30 de ani ca jurnalist financiar pentru revista FORBES și ca editor pentru regiunea Asia Pacifică.

Referindu-se la ocult cauzatul sinistru japonez, el a spus:

„Au avertizat Japonia că vor pune arma nucleară pe fundul mării dacă nu le oferă bani.

„Dacă nu o veți face, va urma Muntele Fuji”. Aceasta este o informație publică, disponibilă.

Responsabil de securitate la Fukushima era o companie israeliană.

Plutoniul este ceea ce a cauzat majoritatea otrăvirii cu radiații din dezastru.

Prim-ministrul israelian Benjamin Netanyahu l-a sunat după atacul de la Fukushima pe prim-ministrul Japoniei Naoto Kan.

Netanyahu a spus că vor cauza alte dezaastre nucleare în jurul Japoniei dacă nu vor începe să predea banii.” Cine e Netanyahu? Cui aparține el?...

Gruparea cea nouă urma să folosească, atunci, știința, în scop de putere și control, tot la fel cum fac masonii, celelalte societăți secrete și în ziua de azi!

De aceea există obiceiul să se spună că „nimic nu este nou, sub soare”...

După catastrofa creată de acei studenți

malefici, atlânți, națiile locului s-au împrăștiat; cunoștințele, limbile și tradițiile lor s-au divizat, totul a progresat în polaritate, separație și individualism, egoism!

În timpurile acelea a apărut pentru prima oară pe Pământ „Frăția Întunericii”.

* [Este necesar să cunoașteți că, imemoriala ocultă germinală primară - mamă a tuturor omoloagelor derivate în timp - este gruparea ILLUMINATI, care de mii de ani pândeste și ghidonează destinele omenirii, deși Istoria oficială amintește că Frăția ezoterică a iluminatilor ar fi luat naștere la 1776...

Adevărul este, însă, vechi de mii de ani! Cu mult înainte de apariția Masoneriilor sau a oricăror organizații oculte, această conspirație (cabală) s-ar fi născut undeva prin nisipurile Orientului Apropiat (străvechea Palestina) cu intenția de a pune la cale, încă de atunci, perspectiva, obiectivul final: dominația întregii lumi!

Astfel se înfiripa, încă din acele vremuri, într-un ungher de la marginea civilizațiilor Sumerului și Mesopotamiei așa-zisa „FRĂȚIE A ȘARPELUI” unde ei oficiau un cult de preamărire și venerare a Celui Rău (Întunecatul), cunoscut în respectivele timpuri ca PAZUZU, cel mai vechi demon trimis pe Pământ.

Cu fereală și discreție maximă au străbătut, în modul acesta, veacurile, fără să fie detectați de nimeni. Au înrăurit, traversând și privind din umbră ivirea, creșterea și decăderea Greciei Antice, a Imperiului Roman, răspândirea Creștinismului (poate, chiar sub regie proprie) și a Islamului, consolidarea primelor state medievale, descoperirea Americilor, apariția prafului de pușcă, Renașterea, Revoluția rusă, Primul și Al doilea Război Mondial; acum fac Globalizarea - expresia desăvârșită a barbariei Capitalismului Corporatist!

Și-așa s-au apropiat de împlinirea visului: Dominarea Luminii! CU CARE DUMNEZEU NU ESTE DE ACORD...]

De-a-lungul vremurilor, însă, au mai apărut și alte Frății, cum ar fi Cavalerii templieri, Francmasonii etc.

Când conducătorii lor ajungeau la maturitatea spirituală erau inițiați ezoteric, în scopul de a manipula evoluția umanității conform planurilor care nu erau numai ale lor, ci și ale Întunecaților Astrali.

Misiunea acestora a fost și este aceea de a spiona asupra oamenilor, de a-i coordona (manipula) și de a le ascunde cu grijă adevărul și cunoștințele, până la „venirea vremii” când aceștia vor deveni capabili singuri de a le găsi și prelua din interiorul lor propriu, prin puterea propriei lor judecăți și discernământ.

Jan van Eyck - Sojii Arnolfini

Ghizi spirituali și lideri corupți au căzut sub influența polarității, formând gruparea de elită a conducătorilor, care țineau în secret cunoștințele avansate, numai pentru ei!

Ceilalți rămași, fiind neștiutori, se închinau la ei și îi serveau, ca sclavi!

Mai departe, „Frăția Atlantidei” a împărțit cunoștințele în două: - partea exoterică, pentru cei mai mulți, și - partea esoterică (ezoterică), pentru „cei aleși” - inițiații în Frăție.

Celebra zicală „cunoașterea înseamnă putere” din acea vreme datează.

* Deoarece cunoștințele esențiale au fost ținute la distanță mare de cei mulți, SPIRITUL ACESTORA A DECĂZUT TOT MAI MULT, BESTIALIZAREA LOR S-A ADÂNCIT și EXTINS; TOT MAI MULTĂ LUME TRĂIA LA NIVELUL INSTINCTELOR PRIMARE, EXISTENȚA MAJORITĂȚII LOR FIIND INVOLUTIVĂ!

Așa se face că, la nivelul „Frăției Atlantidei”, au apărut două polarități: - una pozitivă, AGARTHA și - una negativă, SHAMBALLA, care au declanșat o milenară luptă pentru putere, luptă ce a continuat până în zilele noastre, de-a-lungul diverselor orânduiri și epoci istorice, culminând cu Cel de al 2-lea Război Mondial, din secolul trecut...

O parte a cunoștințelor fundamentale ale acelei umanități (cele esoterice) au fost duse în Egipt, unele în Tibet și India, iar altele împământenite prin „Gura de Rai” a Carpaților, de sub „sfînxul” din Bucegi.

(„Gura de Rai” a Carpaților este Marea Galerie a extraterestrilor, descoperită aici și existentă acolo de 50-55 000 ani; este o aulă gigantică, excavată perfect în interiorul muntelui. Ea adăpostește scutul energetic semi-sferic, protector, cu suprafață albastră, nepământească, o incredibilă sală de proiecție a hologramelor, unde procesul e realizat autonom, în anumite condiții, care „povestesc” începuturile Universului, istoria omului, a plantelor, animalelor etc.

Aici se derulează holografic viața reală a lumii, din perspectiva cronologică a ciclurilor solare de 26.000 de ani (exact, 25.920), conform așa-zișilor „ani platonicieni” sau ani solari.

Galeria se deschide, după aceea, în trei tuneluri:

- cel din mijloc, spre centrul Pământului (spre Agarthă? spre Shamballa?);
- cel din stînga, spre Piramidele Egiptului;
- cel din dreapta, spre Platoul montan al Tibetului...

Toți conducătorii lumii terrene au fost ghidonați din umbră de o a treia parte, extraterestră, pentru ca astfel să se îndeplinească planul general al Creației.

Purtătorii luminii de la Confederația Galactică, denumiți „Gardienii lui Dumnezeu” au introdus un program secret de educație, pentru a orienta evoluția sufletelor către

completare.

Din timp în timp, frații din spațiu au trimis mesageri pe Pământ, cu misiuni secrete pentru a influența liderii și a le da noi instrucțiuni. Conte de Saint Germain, de exemplu, apare în istorie câteva secole de-a rândul, după care dispare misterios în timpul unei călătorii în Asia. Periodic au fost date impulsuri în conștiințe, prin intermediul mesagerilor orașelor de sub Pământ (prin unii veniți ca maeștri încarnați, prin alții ca emisari sugestivi).

* A fost impusă astfel „dominația Soarelui”, a Principiului Masculin, iar Iluminații acestor principii au luptat și luptă pentru conducerea lumii întregi, acum prin introducerea Noii Ordini Mondiale! Ei servesc jocului impus de Shamballa și lucrează cu „Frăția Dragonului Roșu” (occidental)!

Toate regimurile politice, sistemele sociale, religiile acestei istorii și acestei Dimensiuni au avut același obiectiv!

Nimic, dar absolut nimic nu s-a întâmplat accidental! Totul a fost monitorizat și manipulat! Așadar, în această perioadă din istoria omenirii, actorul dominant în experimentarea și perfecționarea vieții a fost Shamballa.

Să vedem ce s-a întâmplat cu Agarthă, în timpul domniei concurente. Spiritul său a acționat periodic, ca o forță de balansare, pentru a nu lăsa să se creeze un întuneric total în viața oamenilor, o asuprire fără speranțe.

A menținut câmpul magnetic și Karma planetei și, deși ei, agarthienii, au corpuri eterice s-au materializat din când în când, influențând în bine mersul umanității.

Agarthă a reprezentat polul Alfa, latura spiritului, în timp ce Shamballa a reprezentat polul Omega, latura materială.

Agarthă este un oraș eteric, subpământean, în care Cei 7 înțelepți ai Atlantidei s-au retras, înainte de dezastru, pentru a prezerva șansa evoluției spirituale a OMULUI, în VIITOR.

Noul OM DE LUMINĂ va fi încarnarea humanoidă multiplă a Spiritului lui Dumnezeu pe Pământ. Fiecare eră apusă a avut un rol important, iar fiecare Avatar Dumnezeiesc al acestor timpuri a stabilit alte și noi direcții de dezvoltare a Entității umane, a factorului om. (Avatar [în context] = guvernator galactic).

Cel mai proaspăt Avatar care ne așteaptă la porțile de intrare în Dimensiunea a 4-a este un GRUP COMPLEX DE SUFLETE, care are rolul de a răspândi mesajul denumit AVATARUL ASCENSIUNII PRIN ÎMBUNĂTĂȚIREA ÎN SPIRIT!

El va introduce noua Eră a Vărsătorului, când oamenii vor înțelege că sunt UNUL, iar Deumanii sunt vestitori ai acestui timp, continuatori ai Polarității Dragonului Estic și parte a Mișcării de Lumină și Iubire!

Noi PEȘTE am fost și am dobândit înluminată goarnă.

Maria Ileana BELEAN

V
E
R
S
U
R
I

să vii în liniștea nopții

în partea ta de noapte
culorile se spală-n vin
și împing agale semne spre răsărit
le aștept
le aștept înainte de miezul nopții
când fereastra este întredeschisă
spre albul din inima peste care mucegaiuri
și-au întins tranșee și când vei trece
pervazul te vei albi
alb vrăjitor vei trece de voaluri
fără iluzii căzând în palme
nu mai vreau ca mările
pe muchii de cuvânt să-și caute umbra
nu mai vreau răsuflarea
lăcașuri sacre în urma unei destăinuri
iubite o să las peste umărul tău să cadă
mușchii și lichenii zidului
brume și mucegaiuri iar noi
vom atinge frunțile albe de ghiocei
(chiar dacă sunt amenințate de căderi)
cu frunțile cele mai roșii ale merelor
semne nepămâtenice mi s-au lipit de trup
vreau și eu cântecul aripilor
când adun cerneala din coaja merelor
știu că sunt vie

îmi sprijin vorbele de colțul inimii tale

nu mi le mai primești
citești
ai întors luna în dungă
razele pieziș nu mă mai nimeresc
odată cu ele nici privirea ta
obosesc
am intrat în gândurile tale
ca într-un film interzis
admiram roua ochelarilor de soare
tricoul alb cu două numere mai mare
mă purtai lipită de piept
gândeam doar înspre tine
acum gândurile strigă un ultim geamăt
între buze cuvintele se gârbovesc
le fac cadou lunii poate îți citește cândva
doar ea stă echidistantă între mine
și partea mea de neîubită

Ion TURNEA

Flori de cais

Oamenii din deal au fost mereu marginalizați de oamenii care locuiau în vale. În vale era de fapt vatra comunei Bolvașnița, iar locuitorii de aici erau bogați, aveau case mari, pământ, animale, adăvurate gospodării. În deal locuiau cei care erau săraci. Locuințele lor erau micuțe. Nu aveau gospodărie prea mare, ba mai mult de atât cei din vale își angajau slugi în gospodăriile lor pe cei care locuiau în deal cunoscându-i a fi vrednici.

Miron, un tânăr frumos și harnic, ce locuia în deal, prinsese drag de Mărie, fiica unor oameni cu stare și de neam bun din vale. Și Măriei îi străluceau ochii în reflectarea sufletului când îl întâlneau pe Miron. Se întâlneau ei zilnic la fântâna din capătul comunei atunci când Mărie mergea cu prânzul pentru lucrătorii angajați pe moșia părinților ei.

Dragostea dintre Miron și Mărie înflorise într-o primăvară odată cu florile de cais. Era mare joc în acea zi. Gheorghe a mers în peșt la familia Vasile și tot satul s-a bucurat de lăutarii plătiți de Gheorghe, iar tinerii de joc. Paștele căzuse în acel an la începutul lui aprilie și era chiar săptămâna luminată. Jocul era atât de binevenit după un post de șapte săptămâni. Tinerii gustau aroma primăverii printre florii primelor priviri dragăstoase. Au fost la joc atât Mărie cât și Miron.

Când erau copii, Mărie și Miron nu aveau voie să se joace împreună. Părinții îi interziceau Măriei să se joace cu cei ce locuiau în deal. Ca Măriei și altor copii din vale li se interzicea acest lucru. Între părinții copiilor din vale și părinții copiilor din deal nu se lega niciodată prietenii.

Diferența de neam și avere își spunea mereu cuvântul. Adulții nu căutau la sufletul omului. Ei căutau doar partea materială și fala. Erau precum Samson din fabula *Căinele și cățelul* a lui Grigorie Alexandrescu. Doreau prietenia celor mai puternici în bogăție și neam decât ei. Unii copii copiau comportamentul adulților și declarau război copiilor din deal. Dacă aceștia coborau în vale la moară sau la biserică îi așteptau o mulțime de piedici. Erau acuzați că au călcat pe un teritoriu interzis lor și atunci începea lupta. Cei din vale aveau adunate bastonașe verzi din copaci și folosite pe post de săbii iar cei din deal suportau usturimea loviturilor întorcându-se de pe teritoriul copiilor din vale cu capul plecat. Alți copii ignorau comportamentul adulților, călcându-le ordinul de a avea legături cu cei din deal. Ei îi vedeau pe toți copii și nu considerau o rușine să ai un prieten ce nu se poate bucura de aceeași situație materială ca tine dar care se dovedea adesea mult mai sufletist decât

un copil din vale.

Mărie a fost ajutată într-o zi de Miron când Alexa, supărat pe fetele ce au greșit jocul, a început să le lovească cu mingea. Prima minge aruncată puternic a lovit fața Măriei. Miron, ce trecea pe acolo, a sărit să o ajute și a luat-o de mână ducând-o spre casă. În drum spre casă i-a spus o mulțime de povești ca să uite durerea loviturii și să nu mai plângă.

La joc, în acea primăvară a dragostei, Miron și-a luat inima în dinți și a mers să o invite pe Mărie la horă. După joc Miron i-a oferit Măriei o ramură înflorită de cais. Riscase mult pentru a obține florile de cais. Caișii din livada lui Mărgan erau păziți fie de bătrânul casei, fie de niște câini mari, ciobănești. Și erau singurii caiși înfloriți din comună până în acel moment. Miron a uitat și de bătrân, și de câini, și de rușinea de a fi prins, certat și bârfit când a zărit florile aromate asemenea sufletului Măriei. A întins mâna spre creanga unui cais ce se apleca peste gard parcă într-un salut prietenos și a rupt

o crenguță înflorită. Cu strălucita pradă ascunsă în sân, sub cămașă a pornit Miron la joc. După ce Mărie i-a acceptat invitația la dans și Miron s-a bucurat de prilejul de a o dansa i-a oferit acesteia florile de cais. Mult s-a bucurat Mărie când a primit de la Miron dovada dragostei. A cuprins-o sfios cu palma apoi a ascuns-o la rându-i în sân fugind pe urmă spre casă.

Înainte de a pune crenguța încărcată cu flori de cais în apă a cules un mugur de floare și l-a pus la presă în cartea de rugăciuni primită în dar de la bunicul ei. Dorea să păstreze măcar o clipă din florile ce i-au mângâiat sufletul prin acel mugur de floare presărat între filele cărții.

Din acea zi, Mărie a înțeles că Miron ține la ea mai mult decât ca la o simplă prietenă din copilărie ce ignora gurile rele și accepta să se joace cu el.

Adesea mergeau la cules de fragi, mure sau afine pe munte cu Miron și copiii de pe deal. Și ei erau copii, copii buni însă. Erau băieți și fete cu suflet mare. Se ajutau unii pe alții.

Copiii din vale făceau glume. Furau adesea fructele culese cu trudă de alții, mai ales murele adunate din rugi de cei mai harnici și pricepuți. Fugeau cu fructele prădate acasă și se lăudau cu falsa lor hărnicie părinților ce erau foarte mulțumiți că puteau face dulceață și sirop din rodul așa-zisei munci a copiilor lor. Pregăteau capcane tovarășilor ce-i însoțeau la cules de fructe pe munte iar aceștia se loveau spre satisfacția complicilor.

Copiii din deal se ajutau unii pe alții. Își întindeau o mână de

Rogier van der Weyden - Coborârea lui Iisus de pe cruce

ajutor oricând era necesar. Pe cei mai neîndemânatici îi ajutau cu fructe adunate din belșug de cei mai mari. Seara, băieții din deal ajutau fetele să transporte gălețile sau coșurile încărcate până în comună.

Miron a îndrăgit-o pe Mărie de când era copil. Iubea ființa ei plină de gingășie. Era fumoasă Mărie dar pe cât de frumoasă fizic, pe atât de mult lumina sufletește. Se deosebea de toate fetele. Ea nu era mândră sau invidioasă. Niciodată nu se dădea înapoi de la a ajuta pe cei din jur. Adesea lua de acasă pâine, brânză și roșii și le oferea copiilor din deal să mănânce. Avea părinții Măriei de toate, aveau moșii, oi, vaci, slugi.

Miron încă de copil, cum se făcuse un pic mai măricel, a fost luat ca slugă de familia Măriei. Din această pricină, părinții Măriei mai închideau ochii când se jucau împreună. Își spuneau:

- Lasă-i să se joace, sunt copii, apoi Miron e sluga noastră și lumea gândește că e obligația lui să o protejeze pe Mărie.

Copil harnic s-a dovedit Miron. Lucrul pe care el pune mâna strălucea. Multe a făcut pentru familia Măriei și făcea cu drag, căci iubea pe Mărie și dorea să o vadă zâmbind mereu. Ar fi adunat toată fericirea din lume și ar fi oferit-o Măriei. Oricât de greu realizabil părea un lucru nu putea spune nu. Avea credință în Dumnezeu că-l va duce și pe acesta la final cu succes.

Când s-au înălțat ca niște vlăstari ai Bolvașniței, atât Miron, cât și Mărie, erau admirați de toți locuitorii pentru bogăția lor fizică și sufletească dar diferențele de neam și avere își spuneau cuvântul în lumea satului. Cu drag se uita Miron la Mărie, iar Mărie se rușina ascunzându-și privirea îndreptând-o spre câte un element al naturii.

Idila lor a început în acea primăvară sub simbolul florilor de cais și a continuat lângă fântâna cea limpede cu apă vie, binefăcătoare. Acolo Miron își aștepta cu dor prietena și povestea clipe în șir, apoi își dădeau sfios

mâna și se depărtau pierzându-se cu privirea până ce se mistuiau în zare.

Cu mult dor așteptau clipa când fântâna le era martoră poveștii lor. Trăiau acea clipă ca și când ar fi fost final de veac sau de lume.

Când toamna s-a arătat posomorâtă peste natură, baba Saveta a observat doi tineri discutând lângă fântână. S-a uitat cu atenție și a observat că cei doi tineri nu sunt alții decât Miron și Mărie. Dar parcă i-a văzut strângându-se în brațe. Până seara toată comuna șușotea. Familia Măriei l-a dat afară din slujbă pe Miron. S-au folosit suficient până în acea seară ruginie de toamnă de priceperea, de iscusința și de munca lui. Miron se simțea asemenea frunzei din povestea sciitorului Emil Gârleanu. „S-a desfacut din muguri, într-o dimineată caldă a începutului de primăvară. [...] În dupa-amiaza zilei acesteia, o păsărică, cu pene verzi și galbene, un scatiu, veni moleșit de caldura, de se furișă sub dânsa, la umbră, la adăpost. Și frunza se bucură, acoperi cum putu mai bine păsărica; iar aceasta ciripi, [...] Și trecu mult până ce, odată, vântul de toamnă începu să bată [...] Pasărea îi venea mai rar, nu mai cânta, și asta o mănnea cumplit. [...] De dimineata până seara, și noaptea, frunzele cădeau întruna. [...] Într-o dimineată se sperie. În tot copacul rămăsese numai ea! [...] Un fior o străbătu și se gândi la pasărea pe care nu o văzuse de câteva zile. În clipele acestea, când parcă se cutremura la gândul că poate și dânsa va trebui să se desprindă, să moară, ca și celelalte, vederea prietenei, pe care o adăpostise atâta, i-ar fi

fost de ajutor. Și pasărea parcă auzi chemarea tovarășei de altădată, veni, dar se opri puțin, pe o alta ramură, ca și când n-ar fi cunoscut locul obișnuit, fără să întoarcă măcar capul, lovi cu vârful aripilor frunza, care, de-abia mai ținându-se, căzu la rândul ei.” Familia Măriei devenise scatiul ce atinsese frunza palidă uitând prietenia ce Miron le-a oferit-o.

Greu s-a descurcat Miron în acea iarnă. Familia lui avea toată nădejdea în el dar el a rămas fără slujbă. Muncea pe unde apuca. Tăia lemne. Ajuta pe cei care aveau animale. Totuși cel mai greu suporta dorul după Măria lui. Se usca, se ofilea, pâlea, nu mai era cel dinainte. Număra clipele până în prima duminică a lui aprilie când Mărie i-a promis că-l va aștepta la fântână cu gând să rămână cu el pentru totdeauna.

A sosit și acea duminică. Miron dăduse o fugă pe lângă caișii în floare și a rupt o altă crenguță plină de rod ca s-o ofere Măriei. Mărie era viața sa. Fără Mărie, Miron s-ar fi desprins de pe ram și s-ar fi unit pentru veșnicie cu pământul.

...A așteptat-o clipe la rând, ore. Cu cât aștepta mai mult, inima îi bătea să-i spargă pieptul. Ochii i se umpleu de dor de câte ori o umbră adia prin văzduh. Spre seară aceeași babă Saveta avuse-se drum pe lângă fântână și îl zărise pe Miron stând răzimat de fântână.

- Bună sara, Miroane!

- Mulțam duminică.

- Probabil ai auzit și tu că Mărie s-a cununat astăzi cu Tudorache a lu' Stănești. Se spune că a obligat-o tatăl său să se mărite după fecior de neam bun și bogat ...Îți înțeleg durerea. Cu siguran-

ță ai auzit de nuntă și ai venit la fântână să-ți plângi amarul... Ascult-o tu pe Săveta, băiete: Viața merge înainte!

Și spunând aceste lucruri Săveta se grăbi spre casă lăsându-l în urmă-i pe Miron.

Miron simțea că toată lumea se prăbușise în jurul lui. El însuși era un gol ce nu-și găsea plinul. Probabil îl rătăcise pe undeva, cândva iar acum nu se mai îngrijea să știe nimic. Sufletul lui, Mărie, îl părăsise și golul se făcuse adânc, de neînțeles. Privea crenguța înflorită de cais și ofta.

Într-un târziu se auzi vorbind. Straniu îi suna vocea. Nu și-o mai recunoștea:

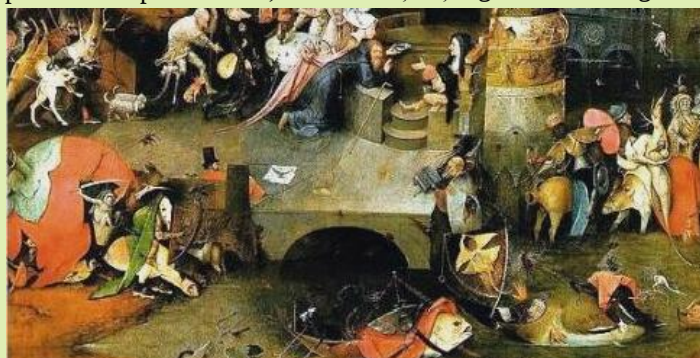
- Atâta a mai rămas ... florile acestea de cais ce așteptau nerăbdătoare să o cunoască pe Mărie a mea dar ea a murit, a plecat departe de mine.

Mângâind florile își porni pasul șovăitor spre casă. Acolo nevasta fratelui său, cumnata sa, îl aștepta pusă pe ceartă, dar el nu a mai auzit nimic, nu mai putea sluji pe nimeni. A strâns câteva lucruri ale lui într-o desagă, a pus crenguța înflorită de cais în sân, lângă inimă și a plecat. S-a dus în lume. Nimeni nu a mai auzit nimic de Miron din acea zi.

Mărie se mai furișă când și când în casa părintească, în locul ei secret unde avea un mugur de floare de cais ascuns printre filele cernite de vreme ale unei cărți de rugăciuni.

Adevărata dragoste se întâlnește o singură dată în viață. Totul ce e în afara ei sunt ploi calde ofilite de soarele arzător. Acea dragoste este sfioasă precum florile de cais și nu se stinge niciodată. Lumea nu poate opri dragostea să înflorească, să curgă, să ardă. Poate să o condamne la nefericire cu legile ei dar izvorul ei va rămâne mereu viu.

Miron și Mărie au fost despărțiți de legi omenești, de invidie, mentalități, însă iubirea lor nu a secăt niciodată. Florile de cais își găseau strălucirea în fiecare primăvară iar sufletul lor în fiecare lacrimă de petală ce se jertfea pentru ei. Doar florile de cais erau oglinda Măriei și oglinda lui Miron. Ele purtau o mare taină.

Hieronymus Bosch - Ispitele St. Anton

Constelații epigramatice

Iulian BOSTAN (11.06.1949)

S-a născut în com. Gohor, jud. Galați. A absolvit Liceul „Mihai Eminescu” din Bârlad și Școala Postliceală de Meteorologie și Hidrologie din Arad. A lucrat ca tehnician la Stația Meteorologică Galați.

Este membru al Clubului Umoriștilor „Verva”, din Galați și membru fondator al Uniunii Epigrafiștilor din România. Scrie epigrame și alte genuri umoristice, semnând cu pseudonimul **Iulian Bostan-Gohor**, apare în numeroase publicații, a primit mai multe premii pentru creațiile sale.

Apariții editoriale: **Dulce-Amar** (versuri, parodii, fabule contemporane, epigrame, 2008), **Iubirea fulgului de nea** (versuri, fabule, parodii, 2009). Este inclus în peste 30 de volume colective de epigramă.

Epigrama

Un crâmpel de poezie
Cu o poantă căpătâi,
Ce e necesar să fie
Ultima și cea... dintâi!

Pe drumul gloriei

Străbătând literatura
Dinainte și recenta,
Mulți își lasă *semnătura*
Și puțini își pun... *amprenta*!

La o cafea

Cugeta săracul,
Suportând calvarul:
Unii cu caimacul,
Alții cu... amarul.

Disculpă

Cu mâna dreaptă votul mi l-am dat,
De fiecare dată la votare,
Nici când nu voi putea fi acuzat,
Că stânga va ieși învingătoare!

Femeia ca o carte

Prin diferite procedee
Încerc să te citesc de-o viață,
Să-ți aflu tainele, femeie,
Dar am rămas tot la... prefață!

Mariaj

Fătuca noastră bine s-a gândit,
Având doi pretendenți la-nsurătoare,
Că l-a ales pe-acela înstărit
Și a trăit cu cel ce-a fost... în stare!

O privire prin ochiul dracului

Din Quasimodo face-un Făt Frumos,
Oricât ai fi de prost el te deșteaptă,
Într-un cuvânt, de ești urât, ghebos,
În ochii lumii banul te... îndreaptă!

Slogan depășit

Cu obraji precum para,
Pus pe șotii, un chefliu
Strigă: *Nu ne vindem țara!*
Se trezise cam... târziu.

Promovare partinică

Să te mai miri nu are rost,
De ce pe funcție te vor;
Nu mai contează că ești prost
Când ești... de-ai lor!

De regim

Când ficatul vrea un stimul
Cu produse delicate,
Cum să mai susții *regimul*
Cu-așa prețuri... piperate?!

Sfat medical

La farmacie când mergi agale,
După produse medicale
Și cozile sunt dezarmante,
Să ai la tine și... calmante!

Conservatorism

Decât în bănci să mă-mprumut,
Să-mi pierd și bruma de avut,
Cred că-i mai bine, nu-i așa?
Să stau cuminte-n banca mea!

Mese

Bogații lumii-au tot ce vor
De sărbători în casă.
Nu se compară masa lor
Cu marea... masă!

Portret

Ilustrul meu contemporan,
Măria sa, țaranul,
E tot acel Ion, sărman,
Din cartea lui Rebreanu!

Țăranul român

Spre țărâmul bunăstării
Drumurile-s lungi și grele;
S-a convins și talpa țării
Rămânând fără pingele.

Filozofia leneșului

„Munca l-a creat pe om”
A citit cu glas molcom.
Asta-nseamnă că doar eu
Sunt făcut de... Dumnezeu!

Binefacerile unui paradox

Cine-a strâns curea tare,
Foarte bine-acum trăiește,
Ba chiar să și vândă are:
Capătul ce-i prisosește!

Unuia

Sub vorbe-ți cauți adăpostul,
Da-ți spun ceva ce n-o să-ți placă:
Degeaba-ncerci s-o faci pe prostul,
Numai deșteptii pot s-o facă!

Minifabulă

Zise către-al său stăpân,
Un ciorap foarte bătrân
Și cârpit multicolor:
Iar *mă iei peste... picior!*

Miniaturizare

(după Topârceanu)
Covrigul nostru, câte-un pic,
Conform cu-al vieții barometru,
Pe zi ce trece-i tot mai mic
...în diametru.

Unui meteorolog

Primăvara-n parc ne-adună,
Bucuroși de vreme bună;
Supărat doar el pe ea,
Că o prevăzuse... rea.

Incendiară

Când benzina se scumpește
Și înjuri de-așa idee
Prea cu foc, Doamne ferește!
Să nu sară vreo scânteie!

Urmașilor

Când o fi să-mi vină sorții
Să mă mute-n alt decor,
Să nu-mi treceți anul morții,
Să rămân... *nemuritor!*

Autoepitaf

Zac aici și bine-mi pare,
Că de-acum nici un coșmar
Nu o să mai fie-n stare
Să mă facă să... tresar!

Constelații epigramatice

Nicolae NICOLAE (11.06.1927)

S-a născut în Rast, jud. Dolj. A absolvit Fac. de Silvicultură și Exploatare a Lemnului, la Institutului Politehnic Brașov și a lucrat la Întreprinderea Forestieră de Exploatare și Transport și Combinatul de Industrializare a Lemnului, ambele din Caransebeș. Este membru fondator și președinte al Cenaclului *Apostrof*, din Caransebeș, redactor-șef al revistei de satiră și umor cu același nume și organizator al Festivalului Național de Epigramă de la Caransebeș (10 ediții incluzând anul 2011). Este „Cetățean de Onoare” al Municipiului Caransebeș și „Membru de Onoare” (2004) al Uniunii Epigramiștilor din România, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2010). Scrie pamflete, fabule, rondeluri, poeme lirice, cronici rimate, epigrame, proză scurtă, apare în numeroase publicații de gen, primind peste 60 de premii naționale și titlul de „Senior al Culturii”, din partea Bibliotecii Municipale Caransebeș.

Apariții editoriale: *Câte-un strop de epigramă* (1992), *Catrene cu și fără... TVA* (epigrame și pamflete, 1995), *Pamflete* (1997), *În treacăt* (epigrame, pamflete și tablete, 1997), *Versuri cu reversuri* (epigrame și versuri, 1999), *Lampa lui Diogene* (epigrame și versuri, 2001), *Vitralii* (fabule și rondeluri, 2002), *Păcate compensate* (epigrame, 2003), *În căutarea zămbetului pierdut* (epigrame și pamflete, 2005), *Pe aripile timpului* (poeme, rondeluri, fabule, 2009), *În cătarea puștii* (epigrame cu adresă, 2010), *Umor cu vedere la mare* (epigrame alese, 2011). A îngrijit volumele colective *Toamna se numără bocii la Caransebeș* (1998) și *Constelația Apostrof* (epigrame, 2001). Este inclus în peste 60 de volume colective de epigramă.

Precizare - mie însumi

Întrebat, adeseori,
Cum de am - deși-s om cult -
Numele de două ori?
De trei ori era prea mult!

Unui parlamentar

Stau și îl privesc candid
Cum formează dânsul fraza:
În zadar se vrea acid
Dacă îi lipsește baza.

Parada modei

Mereu atent, nimic să scap,
Priveam la fete cu-ncântare...
Programu-a fost făcut cu cap
Dar mai cu seamă, cu picioare.

Dezamăgire

Aflând că sunt epigramist
O rudă dintr-un sat departe,
Mi-a zis, privind la mine trist:
„Păi, te știam băiat cu carte!”

Constatare

În aste timpuri tranzitorii,
Când nu mai suntem sub escortă
Mă uit, cum unii fac istorii
Și văd cum alții le suportă.

Femeia

Femeia-i un medicament
Prescris ades la câte-o boală
Și este mai eficient
Când îl consumi pe burta goală.

Poeții

Despre poeți spunea odată
Un mare critic precizând:
„Poeții nu mor niciodată,
Ci doar se nasc din când în când.”

Hibernală

Mă uit în strada cu polei
Și văd prin fulgii ce se cern,
Cum cad bătrâni, copiii, femei
Și gându-mi zboară la... guvern.

Soacrei

Văzând-o cum îi dă cu gura
Și cum la toți în casă țipă,
Rămâi convins că și natura
Mai face câte-un lucru-n pripă.

Medicilor - pe masa de operație

Acum, când sunt cuprins de teamă,
Că o să dau de vreun bucluc,
Vă-nțep și eu c-o epigramă
Că nu știu dacă mai apuc.

Limba noastră

Limba noastră-i o comoară -
Cum spunea un brav poet -
Și mă uit cum o omoară
Câte un analfabet.

Decizie

La TVR - o spun fățiș -
Nu mă mai uit ca înainte;
Nu de-altceva, dar țin morțiș
Ca să rămân întreg la minte.

Evoluție

Mi-o amintesc - câți ani să fie?
Era ca-n basme de frumoasă,
Mereu zburdalnică și vie...
Și-acum e vie, dar... culeasă.

La proces

Avocații suverani
Repede-și rezolvă treaba,
Fi'ndcă ei vorbesc pe bani
Pe când noi vorbim degeaba.

La veterinar

Bolnav, cu mers anevoios,
Veni la medic un grăsun,
La care i-a prescris ritos:
Răbdare, până la Crăciun!

Starea națiunii

În țara plină de confuzii,
Cu un guvern tot mai cupid,
E vremea-n care mor iluzii
Și visele se sinucid.

Unui chefliu

El niciodată n-a pretins
Să ceară-n viața lui tribut;
Că-n viață a băut de-a stins
Și-apoi s-a stins că a băut.

Meditație

Răsfoind alene cartea,
Meditam proptit în pernă:
Zău, c-ar fi plăcută moartea,
Dacă nu ar fi eternă.

Despre democrație

Să explic ce-i democrat?
Nu am niciun interes;
Nu că-i greu de explicat,
Dar, e greu de înțeles.

Soț atent

Iubesc soția și-am iubit-o
Dar, într-o zi, în plină ceartă
Văzând că are-o gură spartă,
N-am mai răbdut și am cârpit-o.

Epitaful

E un catren subtil, postum
Și câte-odată cam anost,
Ce-n viață nu-l accepți nicicum,
Iar după moarte n-are rost.

Parlamentară

Mă-ntrebam, ca-ntre colegi,
Despre parlament, adică,
De ce-aprobă-atâtea legi,
Dacă nimeni nu le-aplică?

Hamletiană

În prag de-a mă căsători
Am zis atunci: ce-o fi, o fi!...
Realizând al vieții cost,
M-am consolată: ce-a fost, a fost!

Autoepitaf

În viață-am răs de voi în toi;
De azi vă las să râdeți voi!

Mihai BATOĞ-BUJENIȚĂ

Ispita arderii înălțătoare

...am mers pe „Via Dolorosa” și de nenumărate ori am fost Pasărea Phoenix (Liana Saxone-Horodi)

Există, sunt convins de asta, mulți oameni care nu o cunosc și nici nu au auzit de **Liana Saxone-Horodi**. Este ceva absolut normal, numai că aceștia, cei care nu o cunosc deci, habar nu au ce pierd. Fiindcă noi, ceilalți, care o cunoaștem suntem bogați și fericiți. Exact așa! Și bogați și fericiți! Bogați pentru că Liana ne-a dăruit cu generozitate comorile sufletului ei nobil și fericiți pentru că nici un fel de criză nu ne poate răpi sau risipi aceste comori. Desigur, ca orice om care dăruiește cu adevărat, nu a cerut nimic în schimb, însă aceste daruri, cu propria lor forță, cumva de esență divină, au creat legături între noi, legături care, în mod cert, ne vor însoți, chiar dacă pare ciudat și la vremea când vom fi doar amintiri. Până atunci însă trebuie să spunem că Liana Saxone-Horodi este un artist complex și profund, unul dintre acei, destul de puțini, care trăiesc pentru împlinirea harului care le-a fost hărăzit și credința că prin arta lor vor face o lume mai bună sau poate chiar mai înțeleaptă. Greu de crezut, pentru noi cei aflați de regulă în sfera compromisului profesional, că sunt oameni care luptă continuu împotriva răutăților, a prostiei agresive sau a interdicțiilor și greu-

tăților urmându-și calea cu o perseverență aproape de neînțeles. Este Golgota lor și nu de puține ori la capătul ei se află aceeași lipsă de înțelegere față de tot ce este mai presus de biata noastră ființă de lut. Numai că, din timp în timp, pentru unii dintre acești oameni care au curajul de a-și urma chemarea apare aura de lumină binecuvănită. Este și cazul acestei artiste care face în mod aproape miraculos prin cuvânt transfer de imagine și din culori imaginează povești pline de subtile înțelesuri cu mult dincolo de ceea ce vezi pe pânză.

Pare cumva dificil să accepți că Liana, împotriva tuturor evidențelor, este încă aceeași tânără rebelă și furioasă a anilor șaizeci când picta, ea o ființă de esență solară, în culori sumbre și se lupta cu dogmele unui sistem absurd dar și cu stupiditatea slugilor acestuia. Ea care respira desen și pictură era respinsă la admiterea într-un institut unde tocmai asta era cerința de bază! Acum putem privi cu oarecare nostalgie tușa fermă și precisă, care decupează un segment de realitate, așa cum era văzută de ochiul artei, în tonuri de gri obsesiv cu care a ilustrat perfect lumea înconjurătoare din acea vreme. Însă, în timp, unul plin totuși de frământări, tablourile Liane și-au regăsit echilibrul firesc în bogăția de culori, o explozie chiar de viu prin culoare, iar lucrările, indiferent că sunt peisaje sau secvențe de viață, au acel spirit robust, tonic, plin de forță și încredere, izvorât din personalitatea la fel de puternică a artei. Sunt impresionante acele picturi care prezintă lumea ca și cum ar fi privită printr-o fereastră, de multe ori doar sugerată, dintr-un fel de umbră interioară spre lumina aproape orbitoare a exteriorului. Dar și mai mult putem admira pozitivismul creației acestei uimitoare mânăitoare a penelului atunci când privim dramaticele picturi ale incendiului care a distrus plantațiile arboricole de pe muntele Carmel. Regăsim culorile întunecate ale unor

vremuri apuse însă mesajul este cu totul altul. Unul cu impact optimist dat de așezarea în tablouri, discret dar foarte vizibil, a unor tonuri de verde proaspăt, semn că viața, așa cum o cunoaștem și o recunoaștem, nu se lasă înfrântă de pustiiri trecătoare și rămâne întotdeauna triumfătoare împotriva oricăror vicisitudini. Nici nu se poate să nu observăm subtila dar și extrem de inteligenta metaforă conținută de aceste peisaje referitoare la istoria la fel de zbuciumată și încărcată de nefericire a acelor locuri dar și a oamenilor care prin muncă și sacrificii au reușit să aducă viață și culoare acolo unde părea stăpână doar monocromia deșertului.

Nu pot fi trecute cu vederea cele două planuri importante a ale operei Liane Saxone-Horodi interpusă și de multe ori suprapusă ideatic, cel purtând specificul țării de origine și cel al Țării Sfinte (prefer să spun așa pentru că acest pământ este sfințit nu numai de evenimentele istorice, cât mai ales de miracolul înfăptuit de oamenii zilelor noastre). Cele două planuri, aparent separate, sunt, în viziunea artei, cât se poate de congruente chiar și, absolut firesc, în simbolistica religioasă, nu numai în gesturile și atitudinile oamenilor. Logic, dacă stăm să ne gândim la o istorie culturală comună întinsă pe mai bine de trei secole, neîntreruptă nici acum, deși otrăvitori de profesie nu au lipsit niciodată din ecuație. Da, numai că tot ceea ce pare normal când privim aceste lucrări este, în primul rând, rezultatul sugestiei realizată cu multă forță dar și finețe psihologică de Liana. Desigur, ca orice lucru aparent simplu (a se revedea povestea oului lui Columb), credem acum, și bine facem, că totul era cunoscut dintotdeauna. Sigur, chiar așa este, numai că uneori trebuie să fie cineva care să-ți arate în ce parte trebuie să privești ca să înțelegi.

Totuși, piatra de încercare a oricărui pictor rămâne portretul. Ei bine, constatăm,

Liana Saxone-Horodi

iar asta ne duce din nou cu gândul la încrederea pe care artista a avut-o întotdeauna în destinul său, portretele Liane Saxone-Horodi sunt unele dintre acelea, nu foarte multe, pe care privindu-le, ai impresia că personajul îți este cunoscut de o viață, că îi știi povestea și nici nu te miră să-l reîntâlnești, pentru că doar cu câteva clipe înainte ai vorbit despre

una-alta. Aceasta îți este convingerea deși privești chipul unor maeștri imortalizați de talentul dar și de dragostea artistei sau doar la ochii, acum veșnic surâzători, ai unei bătrâne care și-a îndeplinit cu cinste rolul în această viață. Nu știu dacă acest lucru se va întâmpla vreodată, dar mi-aș dori să aflu că,

undeva în lume, portretele Liane au devenit obiect de studiu în Academii de Arte.

Spre norocul nostru toate acestea pot fi admirate în prezent într-un recent album, realizat prin contribuția graficienei Tami Sinar precum și a artistului fotograf Ariel Warhaftig, o reușită tehnică și artistică, unde sunt adunate operele acestei încântătoare dar și neliniștitoare artiste. Albumul mi-a fost dat în dar, nici nu se putea altfel, cu ceva timp în urmă și, în modul cel mai plăcut cu putință,

mi-a schimbat întregul program de viață. Nu regret, era oricum plin de săcăieli zilnice acest program, mai ales că schimbarea îmi oferă un

bun prilej de a privi reproducerile și de a mă gândi la sensurile de multe ori ascunse dar nu neapărat ocultate ale lucrărilor. Nu știu dacă înțeleg totul așa cum a fost spus prin limbajul culorilor, însă ceva se produce între mine și Liana. Ne înțelegem, într-o lume în care acest fapt profund omenesc pare mai mult de domeniul imposibilului. Poate că acei care gândesc altfel ar trebui din când în când să deschidă albumul sau să viziteze galeriile unde expune Liana Saxone-Horodi.

